

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Kraków, dnia 7 września 2016 r.

Poz. 5076

UCHWAŁA NR XXIII-144/16 RADY GMINY DOBRA

z dnia 22 sierpnia 2016 roku

w sprawie: wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji dla Gminy Dobra

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2016 r. poz. 466, ze zm.) oraz art. 8 ust. 1 i art. 11 ust. 5 pkt. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2015 poz. 1777 ze zm.), art. 13 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 296 ze zm.) - Rada Gminy Dobra uchwała, co następuje:

§ 1. Rada Gminy Dobra wyznacza obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji dla Gminy Dobra w granicach określonych w załączniku nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Obszary, o których mowa w § 1, wyznaczone zostały na podstawie diagnozy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, określonej tytułem „GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY DOBRA NA LATA 2016-2023. DIAGNOZA POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO, PRZESTRZENNEGO, SPOŁECZNEGO, KULTUROWEGO I ŚRODOWISKOWEGO”, który stanowi załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 3. Ustanawia się na rzecz Gminy Dobra prawo pierwokupu wszystkich nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji.

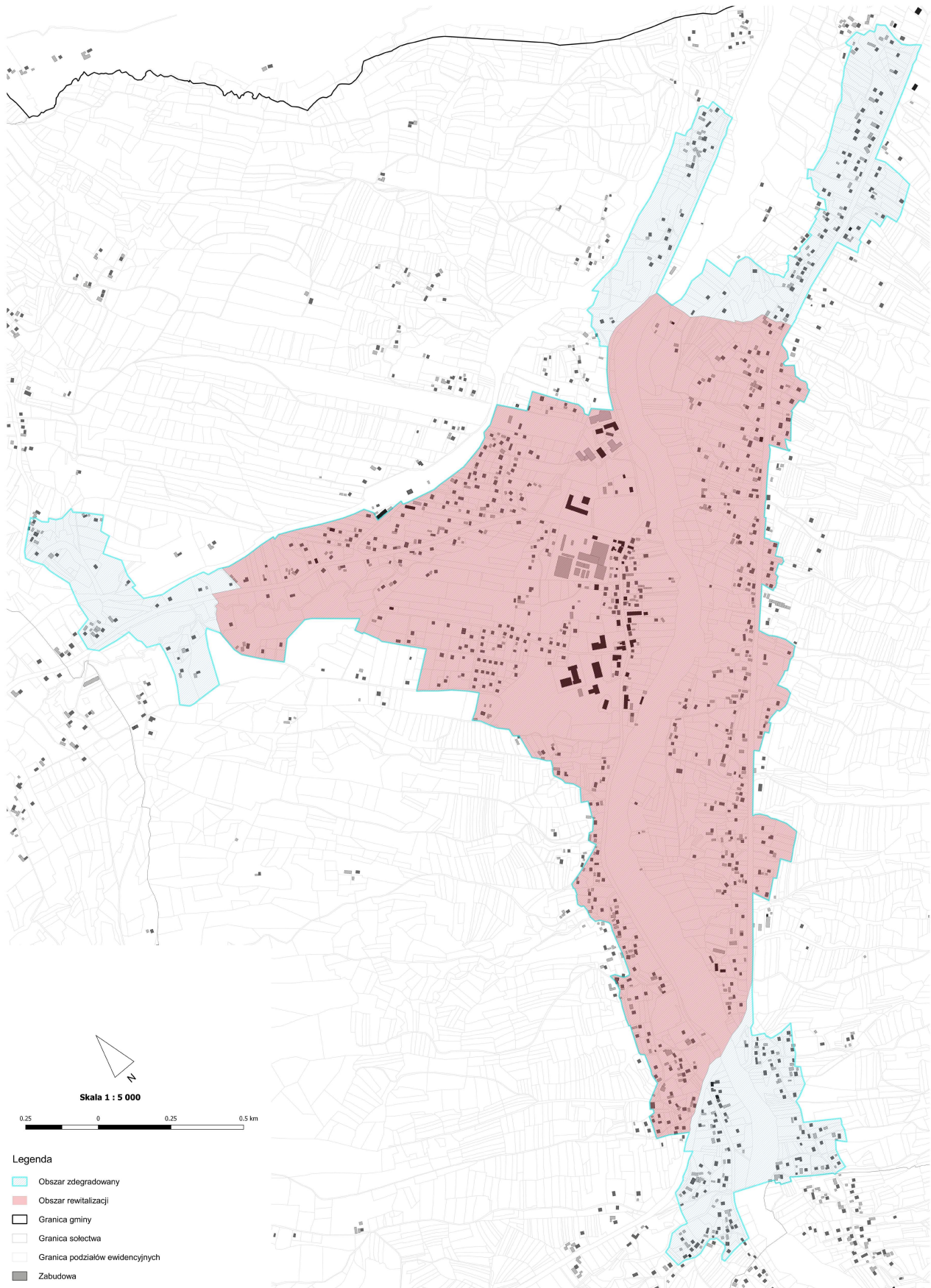
§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dobra.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego.

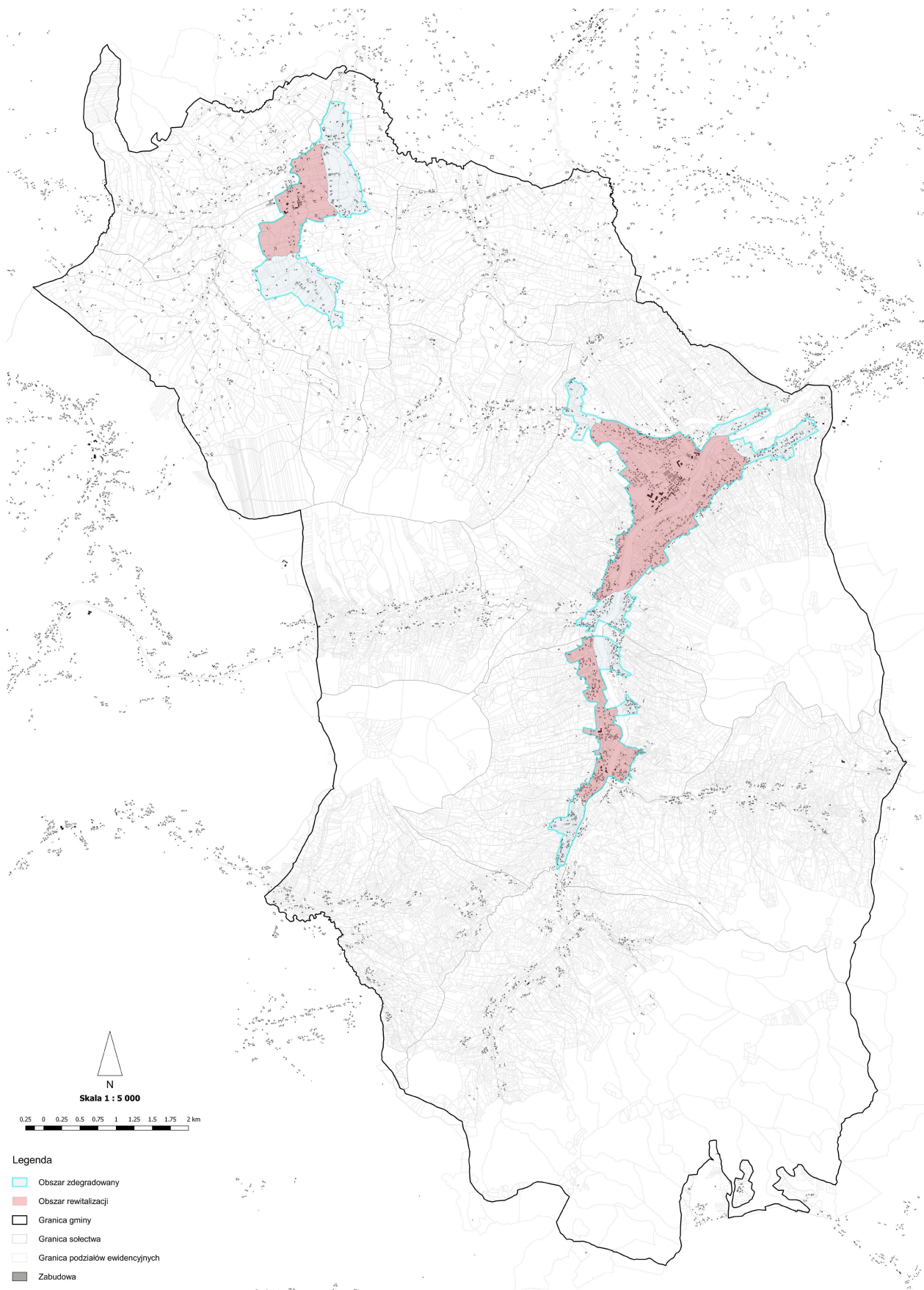
Przewodniczący Rady Gminy Dobra

Jan Palki

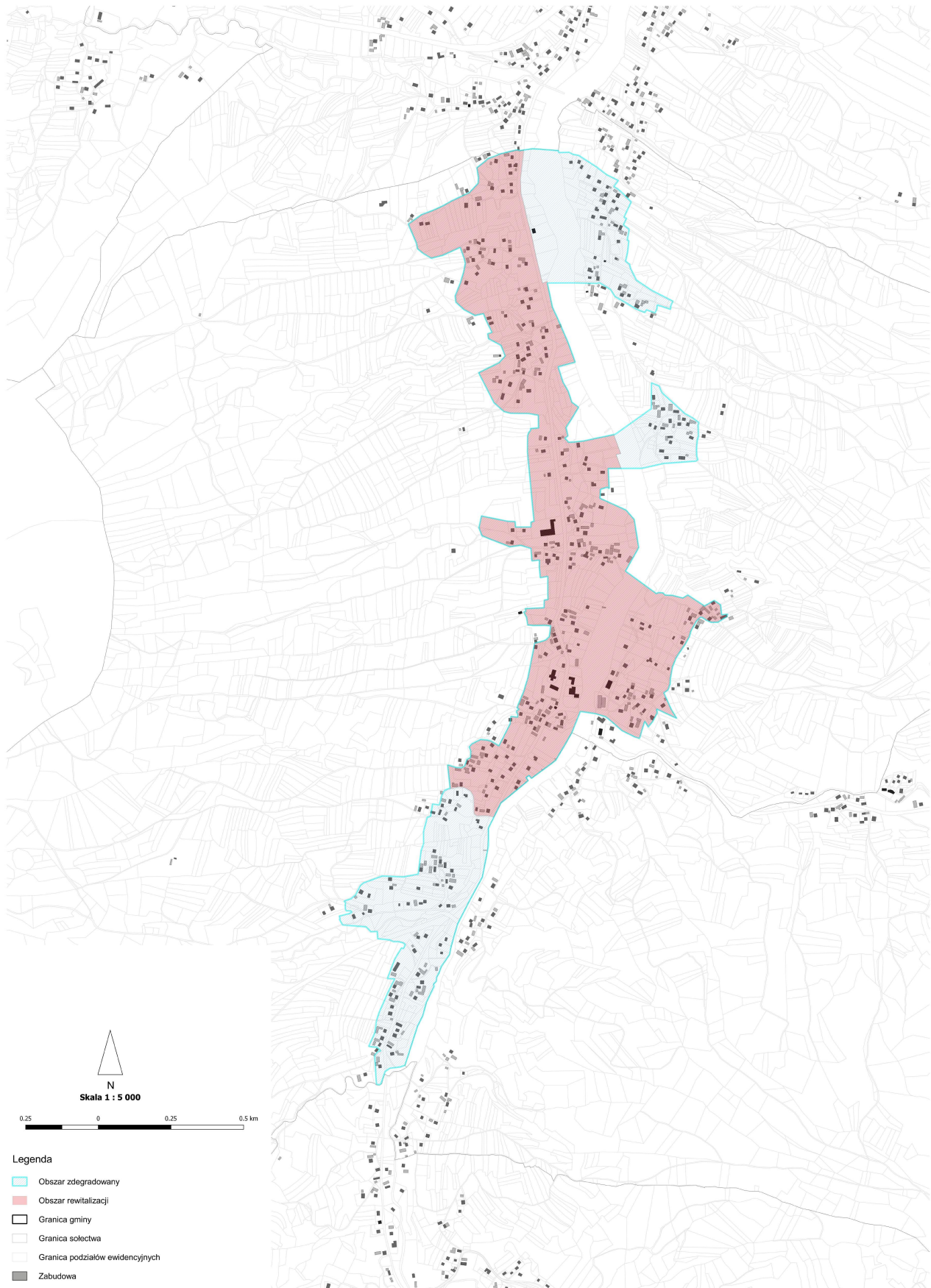
Gmina Dobra - obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji
Podobszar Dobra

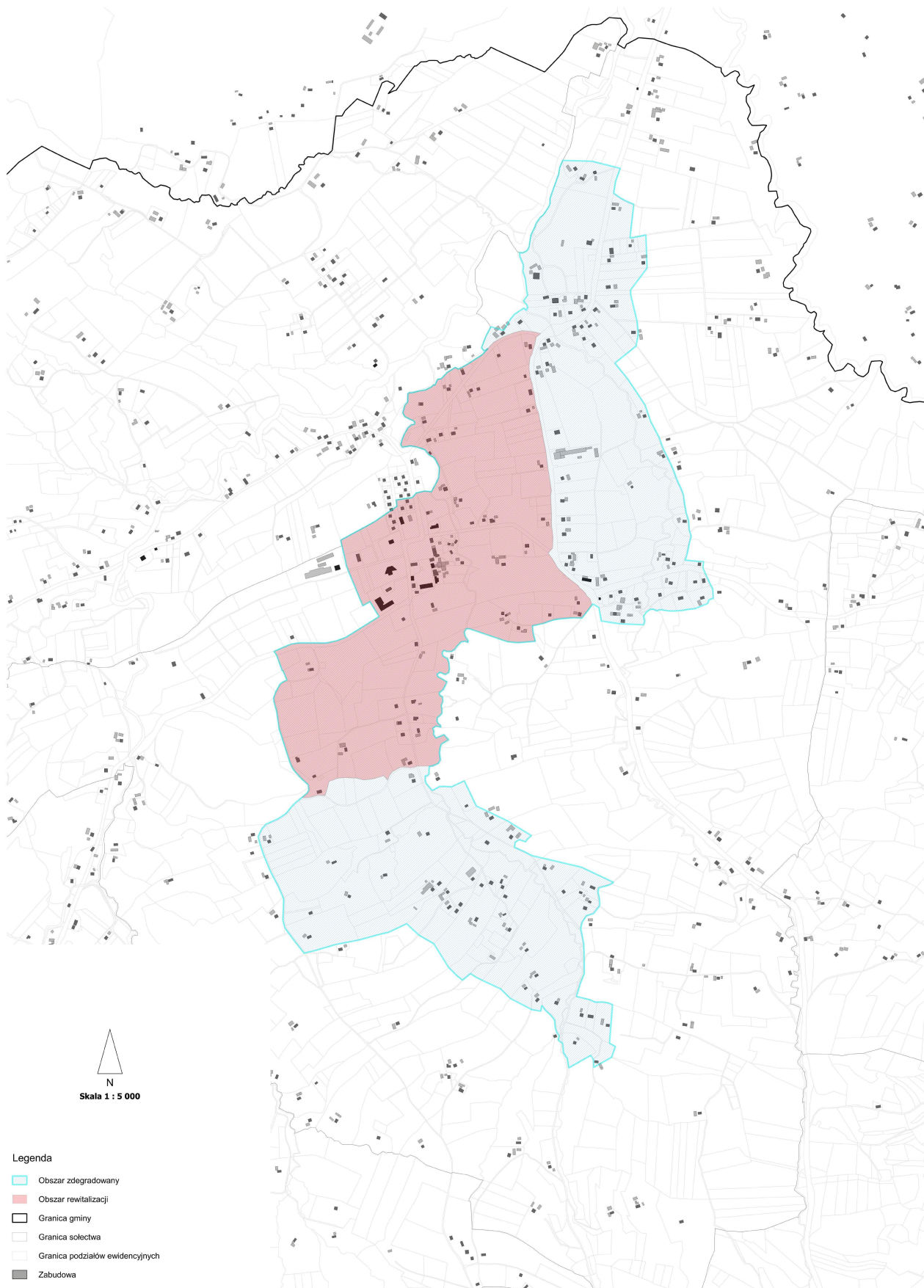
Gmina Dobra - obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

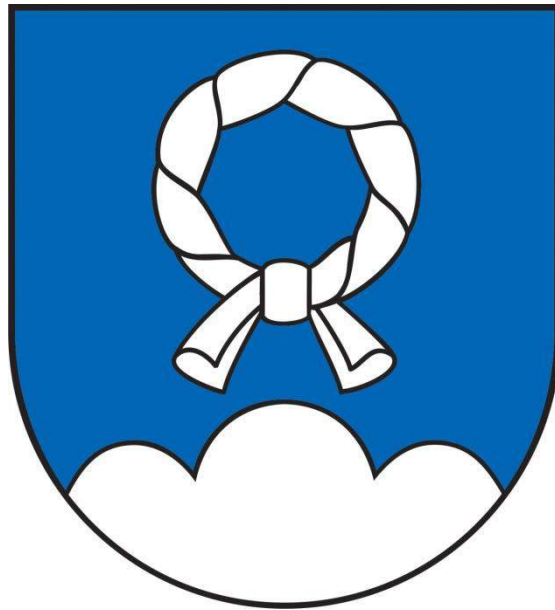

Gmina Dobra - obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji
Podobszar Jurków

Gmina Dobra - obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji
Podobszar Skrzydlna

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY DOBRA NA LATA 2016-2023

DIAGNOZA POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO,
PRZESTRZENNEGO, SPOŁECZNEGO,
KULTUROWEGO I ŚRODOWISKOWEGO

Dobra 2016

Spis treści

WPROWADZENIE.....	3
I. CHARAKTERYSTYKA GMINY DOBRA.....	5
A. Położenie obszaru gminy.....	5
B. Budowa geologiczna.....	7
C. Środowisko przyrodnicze.....	7
D. Dziedzictwo kulturowe i jego ochrona prawna.....	9
E. Demografia i rynek pracy.....	16
II. DIAGNOZA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH NIEZBĘDNYCH DO WYZNACZENIA OBSZARÓW NA TERENIE GMINY DOBRA REKOMENDOWANYCH DO REWITALIZACJI.....	20
A. Analiza wskaźników ilościowych zjawisk społecznych, gospodarczych i przestrzennych w wymiarze lokalnym i regionalnym.....	20
B. Rozkład przestrzenny zjawisk społeczno-gospodarczych w gminie Dobra w podziale na sołectwa	34
B1. Struktura przestrzenno-funkcjonalna gminy Dobra.....	34
B2. Analiza przestrzenna zjawisk gospodarczych, społecznych i technicznych gminy Dobra.....	36
C. Analiza wyników ankiet nt. obszarów zdegradowanych.....	55
III. WYZNACZANIE SYNTETYCZNEGO WSKAŹNIKA DEGRADACJI DLA OBSZARU GMINY DOBRA.....	58
IV. WYZNACZENIE GRANIC OBSZARU ZDEGRADOWANEGO.....	63
PODSUMOWANIE.....	73
ANKES 1 - STAN WYPOSAŻENIA W INFRASTRUKTURĘ TECHNICZNĄ W GMINIE DOBRA	
ANEKS 2- STAN TECHNICZNY TKANKI BUDOWLANEJ GMINY DOBRA	

WPROWADZENIE

Zadania i cel opracowania

Opracowanie niniejsze stanowi diagnozę przygotowaną na potrzeby Gminnego Programu Rewitalizacji i jest efektem pierwszego etapu prac nad jego powstaniem. W ramach tego etapu wykonano analizy i diagnozy służące identyfikacji oraz określeniu skali problemów, których rozwiązaniu służyć ma proces rewitalizacji gminy Dobra. Analizy te pozwolą na wyznaczenie granic przestrzennych obszaru rewitalizacji na terenie Gminy jako obszaru kryzysowego, na którym kumulują się problemy społeczne, gospodarcze i przestrzenne. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Dobra (GPR) stanowi program rewitalizacji w myśl zasad przygotowywania tego typu programów w oparciu o Ustawę o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz.U. 2015 poz. 1777). GPR Dobra na lata 2016-2023 stanowić będzie podstawę ustaleń samorządu gminy z władzami Województwa Małopolskiego w zakresie wsparcia procesu rewitalizacji ze środków RPO WM.

Autorzy Założeń

Założenia GPR opracowane zostały przez firmę HMR Consulting - Doradztwo Strategiczne s.c. na zlecenie Urzędu Gminy Dobra przez zespół autorski w składzie:

- dr Michał Kudłacz – kierownik tematu,
- dr inż. arch. Dorota Jopek – główny konsultant,
- mgr inż. arch. krajobrazu Laura Klimczak,
- dr inż. Marcin Czyż,
- mgr Marek Oramus.

Metody pracy

Poniżej autorzy dokonali analizy stanu faktycznego gminy Dobra w zakresie potencjału gospodarczego, społecznego, przestrzennego, a także kulturowego i środowiskowego. Analizowane są przede wszystkim te elementy, które stanowią o słabości gminy w podanych powyżej obszarach funkcjonowania. Ważna jest siła, charakter oraz kierunek zjawisk, które zostały zdiagnozowane jako negatywne (dysfunkcyjne). Wspomniany „kierunek” dotyczy przestrzennego rozmieszczenia zjawisk, które są kluczowe przy delimitacji obszaru zdegradowanego. W diagnozie czynników i uwarunkowań społeczno-gospodarczych, przestrzennych, technicznych oraz kulturowych potencjału rozwojowego gminy Dobra, wykorzystuje się obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań, a także wynikające z dostępności danych. Przyjęty kształt diagnozy oraz zastosowane metody analizy, mają na celu potwierdzenie spełnienia przez obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji przesłanek ich wyznaczania, o czym mowa w art. 11 Ustawy o rewitalizacji z października 2015 r. Poniższa diagnoza obejmuje analizę negatywnych zjawisk oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie gminy Dobra.

Analiza diagnostyczna składa się z trzech części:

- **Ogólnej charakterystyki gminy Dobra:** Określenie cech swoistych, uwarunkowań kontekstowych, stanowiących podstawę do dalszych analiz.

- **Analiza danych ilościowych na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych.** Wzięto pod uwagę wskaźniki określające potencjał w odniesieniu do obszarów wspomnianych powyżej. Poszukiwano w ramach niniejszego badania częściowej odpowiedzi na dwie kluczowe kwestie: jak plasuje się gmina Dobra wśród innych gmin powiatu limanowskiego, a także w odniesieniu do wartości wskaźników dla Małopolski oraz kraju;
- **Analiza rozkładu przestrzennego barier rozwojowych wewnątrz gminy Dobra.** Autorzy niniejszej diagnozy starali się wskazać na poziomie sołectw miejsca, które wyróżniają się ponadprzeciętną intensywnością negatywnych zjawisk o charakterze gospodarczym, społecznym, przestrzennym, kulturowym czy też środowiskowym. Analizy przestrzenne, wykonane przy użyciu narzędzi GIS, zostały wykonane na podstawie danych otrzymanych m.in. z Urzędu Gminy Dobra czy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Szczegółowość pozyskanych danych była określona na poziomie punktów adresowych lub na poziomie sołectwa. Dlatego też przyjęto, że podział administracyjny gminy Dobra jest tożsamy z przyjętym podziałem analizowanych jednostek mieszkaniowych. Dodatkowym materiałem źródłowym dla wykonanych analiz były dokumenty dotyczące stanu i jakości infrastruktury technicznej i tkanki budowlanej gminy Dobra oraz wykonane badania terenowe w formie inwentaryzacji obszarów poszczególnych sołectw i dokumentacji fotograficznej.

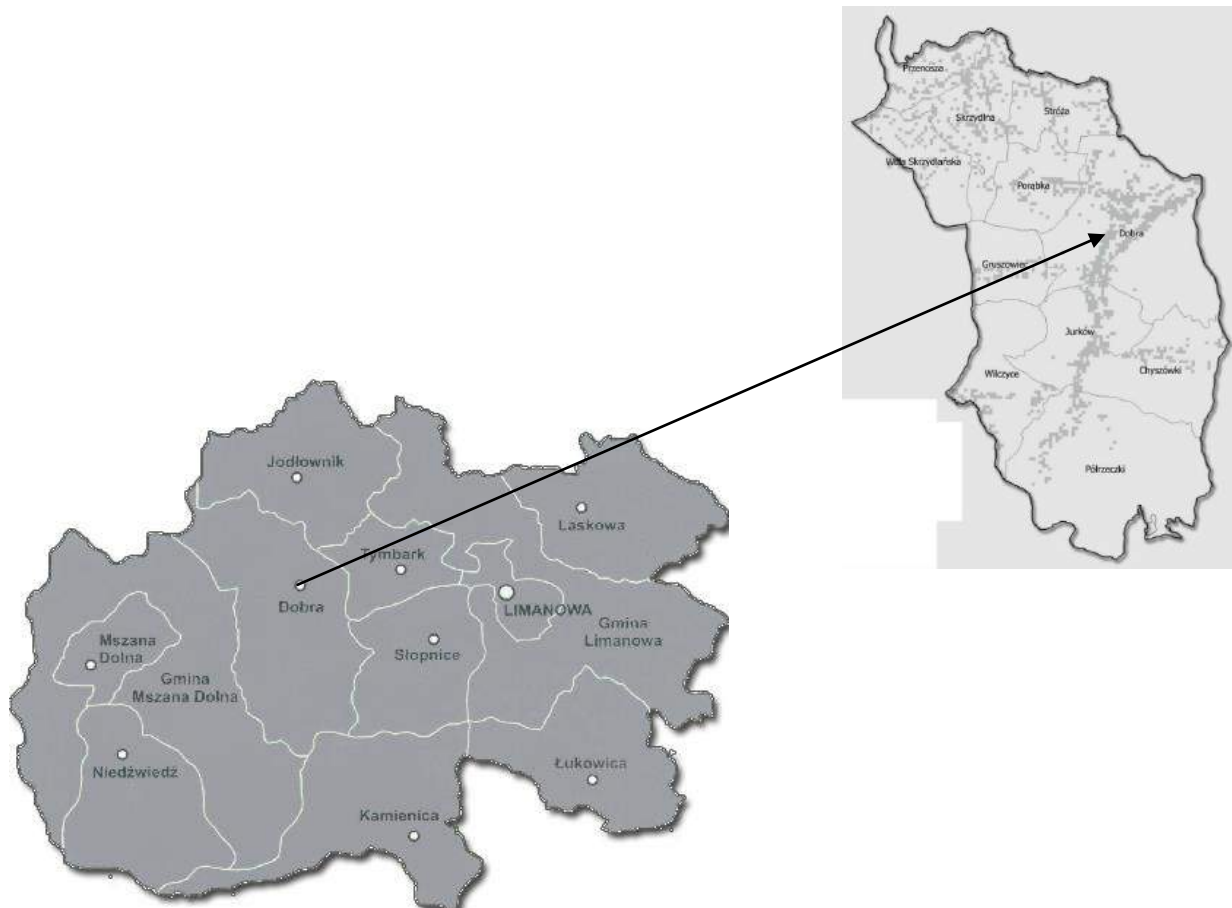
Kompilacja wniosków z każdej z części pozwoliła na wyznaczenie obszaru zdegradowanego, który w formie propozycji-projektu będzie przedmiotem konsultacji społecznych z liderami społeczności lokalnej gminy Dobra oraz w ramach spotkań otwartych.

I. CHARAKTERYSTYKA GMINY DOBRA

A. Położenie obszaru gminy

Gmina Dobra położona jest w województwie małopolskim, w powiecie limanowskim, w granicach Beskidu Wyspowego oraz Beskidu Sądeckiego. Charakteryzuje się atrakcyjnym położeniem geograficznym, walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, co stanowi potencjał do rozwoju turystyki. Na dzień 31 grudnia 2014 r. gminę Dobra zamieszkiwało 9 855 osób. Powierzchnia gminy wynosi 109,05 km². Gmina składa się z następujących sołectw:

- Chyszówki,
- Dobra (siedziba gminy),
- Gruszowiec,
- Jurków,
- Porąbka,
- Pótrzeczeki,
- Przenosza,
- Skrzydlna,
- Stróża,
- Wilczyce,
- Wola Skrzydlańska.

Rys. 1. Położenie gminy Dobra

Źródło: opracowanie własne.

Opisując gminę Dobra pod względem geograficzno-przyrodniczym, wyjść należy od jej morfologicznego usytuowania. Jest ona położona w obrębie Beskidu Wyspowego – część południowa i zachodnia – oraz Pogórza Wiślickiego w jego w południowym fragmencie. Należy wspomnieć, że Beskid Wyspowy pod względem przyrodniczym i krajobrazowym przedstawia odrębną grupę pasma górskiego w polskiej części Karpat. Zasadniczo składa się z pojedynczych szczytów wznoszących się z wyrównanego górzystego krajobrazu. Wśród najwyższych szczytów występują: Mogielica, Śnieżnica, Łopień, Ćwilin. Teren Beskidu Wyspowego i Pogórza Wiślickiego porozcinany jest licznymi charakterystycznymi dla tego terenu dolinami potoków i strumieni górskich. Do znaczących należą doliny: Łososinki, Stradomki i Chyszówki.

B. Budowa geologiczna

Środowisko naturalne Gminy Dobra jest jeszcze czyste i zdrowe, gdyż nie ma tu żadnego większego przemysłu, a jej obszar nie jest jeszcze masowo penetrowany. Można organizować piękne widokowo piesze wycieczki na okoliczne szczyty Beskidu Wyspowego. Cały teren Gminy, leżący w zasięgu uregulowanych rzek Łososiny i Stradomki z licznymi dopływami, daje możliwość zażywania kąpeli rzecznych i wędkarstwa. Przez Dobrą przebiegają szlaki górskie, a także ścieżki rowerowe na otaczające góry: Łopień, Mogielicę, Śnieżnicę i Ćwilin. Bliskość gór doskonale sprzyja jednodniowym wycieczkom nie tylko na wcześniej wymienione szczyty, ale także na pobliskie Paproć, Zęzów i Kostrzę, praktycznie bez potrzeby dojazdu. Z wszystkich gór otaczających Dobrą można podziwiać krajobraz, lecz najpiękniejszymi szczytami są Łopień ze swoimi polanami oraz jaskiniami i najwyższy szczyt Beskidu Wyspowego – Mogielica (1170 m n.p.m.). Wzniesienia Beskidu Wyspowego mogą poszczycić się pięknymi polanami do najpiękniejszych należą: polany na Łopieniu, Jasieniu, Ćwilinie, Mogielicy oraz ciąg polan na Sałaszu i Jaworzu. Gmina Dobra znajduje się w obszarach projektowanych parków krajobrazowych i kulturowych, obszarów najcenniejszych ekologicznie, w strefie ochrony zasobów wodnych, otulinie parków narodowych i krajobrazowych¹.

W ramach dominujących form skalnych na terenie gminy występują skały miękkie, tj. piaskowce mikowe, łupki, margle i piaskowce inoceramowe oraz bardzo odporne (twarde) piaskowce magurskie przewarstwione łupkami. Górskie zbocza są zazwyczaj łagodne, a wzniesienia pokrywa warstwa zwietrzliny skalnej w formie gliny. Dna dolin rzecznych wypełnione są materiałem skalnym powstałym na bazie akumulacji rzecznej i rzeczno-lodowcowej. Występuje on w formie kompleksu otoczków, żwirów, piasków i pospółek przykrytych warstwą mad gliniastych. Wskazane surowce skalne wykorzystuje się jako surowiec budowlany w przemyśle budowlanym i drogowym. Na terenie gminy zinwentaryzowano 239 osuwisk o łącznej powierzchni 23,26 km² i 4 obszary zagrożone ruchami masowymi, co daje ok. 2,19 osuwiska na 1 km² (5 kategoria osuwiskowości). Według powyższych materiałów na obszarze gminy zidentyfikowano (mapa): 20 aktywnych; 105 okresowo aktywnych; 97 nieaktywnych; 17 o złożonej aktywności. Z przeprowadzonych badań wynika, że ich rozmieszczenie w znacznym stopniu uwarunkowane jest budową geologiczną i morfologią terenu².

C. Środowisko przyrodnicze

Bogactwem tej krainy są przede wszystkim wspaniałe lasy, w których przeważa świerk, buki i jodły. Rzadziej występują: wiąz, sosna, modrzew, jesion i brzoza. W lasach, na polanach i łąkach rośnie wiele roślin rzadko gdzie indziej spotykanych i prawnie chronionych. Wiosną kwitną śnieżyczki, krokusy i sasanki, później spotkać można lilię złotogłów, rosiczkę okrągłolistną, podkolana białego, pełnika siedmiogrodzkiego, przetacznika górskiego, paprotnicę górską, storczyki, zimowita jesiennego i wiele innych rzadkich roślin. Szczególnie dekoracyjny jest przyozdabiający jesienne polany oset - dziewięciśli

¹ <http://www.dobra.powiat.limanowa.pl> [data dostępu: 12.06.2016 r.]

² *Prognoza oddziaływania na środowisko do zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Dobra*, Instytut Rozwoju Miast, 04/2016, s. 29.

beżłodygowy, który stał się symbolem roślinności tych okolic. Faunę reprezentuje przede wszystkim zwierzyna leśna - sarny lisy dziki, zające, kuny, łasice i borsuki, spotkać można także jelenia, wilka, a rzadziej rysia, tchórze czy gronostaja. Do często spotykanych ptaków należą bażanty łowne, gołębie siniaki, dzięcioły czarne. Wśród ptaków nocnych w masywie Mogielicy spotkać można rzadkiego już puchacza. Świat owadów to prawie 3 tysiące gatunków motyli i także sama liczba chrząszczy. Najpiękniejszym spotykanym tu motylem jest paź żeglarz, do rzadziej występujących należą: podbójka rakuska, miniak stróżnik, krasa poziomówka, wstęgówka jesionka i niepylak mnemozyna³.

Wysokie walory krajobrazowe i przyrodnicze gminy Dobra spowodowały, że północną część gminy, w rejonie Stróży i Skrzydłnej, obejmuje Sieć ekologiczna ECONET-PL. Dotyczy to obszaru Pogórza Ciężkowickiego – 31K. Jest to obszar o powierzchni 883 km², w obrębie którego znajdują się 4 rezerваты i 2 parki krajobrazowe.

W gminie Dobra występują obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody. Po pierwsze przez obszar gminy Dobra przebiega Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu (POChK). Powierzchnia obszaru wynosi 364 176 ha i obejmuje południową część gminy Dobra. Chodzi o czynną ochronę ekosystemów leśnych (utrzymywanie i rozwijanie ekosystemów leśnych ze względu na różnorodne role) i nieleśnych (w odniesieniu do łąk, torfowisk, oczek wodnych, pastwisk, siedlisk chronionych np. fauny i flory itp.), a także ekosystemów wodnych.

Na terenie gminy Dobra znajdują się częściowo 3 specjalne obszary ochrony Natura 2000 o zdecydowanie zróżnicowanych warunkach ekologicznych. Obszar „Ostoja Gorczańska” (PLH120018) zajmuje powierzchnię 17997,89 ha i obejmuje głównie pasmo Gorców położone poza terenem gminy. Natomiast w granicach gminy Dobra obejmuje on rozległy zwarty kompleks lasów porastających pasmo Mogielicy i Jasienia. Obszar „Uroczysko Łopień” (PLH120078) zajmuje łączną powierzchnię 44,63 ha. Składa się z dwóch rozłącznych fragmentów terenu położonych w lasach porastających masyw Łopienia. Obszar Natura 2000 utworzono tu głównie dla ochrony nietoperzy⁴.

Na terenie gminy Dobra są położone również rezerваты przyrody. Pierwszym z nich jest rezerwat „Śnieżnica” – o powierzchni 24,92 ha. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów przyrodniczych, krajobrazowych i naukowych naturalnego fragmentu buczyny karpackiej. W skład rezerwatu wchodzi obszar części działek ewidencyjnych: nr 919 (oddział 74a, b, c, linia oddziałowa) o powierzchni 12,33 ha i nr 920 (oddział 74k, l, m) o powierzchni 12,59 ha, położony w jednostce ewidencyjnej Dobra, w obrębie Porąbka. Drugim jest faunistyczny rezerwat „Mogielica” – o powierzchni 50,44 ha. W skład rezerwatu wchodzi: część działki ewidencyjnej nr 2918 (oddział 126: wydzielienia „d, f, g”) o powierzchni 16,00 ha, położonej w gminie Dobra, w obrębie ewidencyjnym Chyszówki, część działek ewidencyjnych nr: 2317 (oddział 129: wydzielienia „a, g”) o powierzchni 6,37 ha oraz 2334 (oddział 221: wydzielienie „a”, część wydzielienia „b”) o powierzchni 2,68 ha, położonych w gminie Dobra, w obrębie ewidencyjnym Pótrzczyki, część działek ewidencyjnych nr: 9003 (oddział 207: część wydzielienia „a”) o powierzchni 1,27 ha, 9014 (oddział 112: część wydzielienia „g”) o powierzchni 2,23 ha, 56 oraz 9017 (oddział 113: część wydzielienia „c, d, f”) o powierzchni 21,89 ha, położonych w Gminie Słopnice, w obrębie ewidencyjnym Słopnice Królewskie. W gminie Dobra występują także pomniki przyrody, obszary i tereny

³ <http://www.dobra.powiat.limanowa.pl> [data dostępu: 12.06.2016 r.]

⁴ Ibidem, s. 54.

górnictwo (wydobywane są kamienie drogowe i budowlane oraz piaskowce) oraz linie wysokiego napięcia, dla których zabezpieczono rezerwę terenową⁵.

D. Dziedzictwo kulturowe i jego ochrona prawna

Dziedzictwo kulturowe na terenie gminy Dobra reprezentują obiekty zabytkowe chronione prawem. Na omawianym obszarze zlokalizowanych jest 5 obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz 80 ujętych w ewidencji zabytków.

Lista obiektów wpisanych do rejestru zabytków:

- Dobra gm. Dobra – kościół parafialny pw. św. Szymona i Judy, otoczenie, drzewostan, ogrodzenie z bramkami, A-303 z 13.10.1971
- Jurków gm. Dobra – kościół parafialny pw. MB Nieustającej Pomocy, A-163/M z 17.02.2009
- Skrzydlina gm. Dobra – kościół parafialny pw. św. Mikołaja, otoczenie, starodrzew, A-177 z 23.12.1961
- Skrzydlina gm. Dobra – dwór, A-603 z 08.12.1989 (NSz)
- Skrzydlina gm. Dobra – ogród podworski, A-301 z 26.06.1982 (NSz)

Na podstawie wykazu Rejestru zabytków nieruchomości województwa małopolskiego, stan na kwiecień 2016 r.

Źródło: http://www.wuoz.malopolska.pl/images/file/Rejestr%20powiaty_aktualne22.pdf

Krótką charakterystyka obiektów rejestrowych:

W miejscowości Dobra znajduje się **zespół kościoła parafialnego pod wezwaniem św. Szymona i Judy Tadeusza**. Kościół otoczony jest kamiennym murem z ok. 1800 r., z trzema bramami i kapliczkami, a w jego bliskim sąsiedztwie znajduje się cenny drzewostan. Zabytkowa świątynia wpisana jest na listę obiektów Małopolskiego Szlaku Architektury Drewnianej. Ufundował ją podkomorzy koronny, Jerzy Dominik Lubomirski, w końcu XVII w. na miejscu starego kościoła z 1361 r., który spłonął w 1678 r. Dostawiona do nawy kaplica MB Szkaplerznej pochodzi z 1760 r. W latach 1865-67 świątynia została gruntownie przebudowana i odnowiona. Dobrzańska świątynia jest budowlą o konstrukcji zrębowej, składa się z trzech części: prezbiterium, szerszej nawy i wieży o konstrukcji słupowej z nadwieszoną izbicą. W dolnej części wieża jest obudowana, nakryta dachem namiotowym. Do nawy przylega kaplica oraz kruchta. Prezbiterium ma płaski strop, nawa nakryta jest pozornym sklepieniem kolebkowym. Jednokalenicowy dach posiada wieżyczkę z sygnaturą. Wnętrze ma barokową polichromię figuralno-ornamentalną z 1760 r. Uwagę zwracają wizerunki dwunastu apostołów. Polichromia pokrywa też strop prezbiterium oraz kolebkowe sklepienie nawy. Występująca w kaplicy przedstawia litanie do Matki Boskiej Loretańskiej. Na podporach wieży znajdują się portrety Kazimierza Wielkiego i Kazimierza Jagiellończyka. Poza zakrystią na piętrze (empora) znajduje się dawna łoża kolatorska, w której niegdyś zasiadali fundatorzy, właściciele dóbr i inne ważne osobistości. Do najcenniejszych elementów wyposażenia należą: rokokowy ołtarz (świątynia ma ich sześć) główny z XVII-wieczną balustradą żeliwną z herbem Szreniawa Lubomirskich, rokokowe ołtarze boczne z wieloma XVIII i XIX-wiecznymi obrazami, rokokowa ambona, klasycystyczne ławy kolatorskie z 1788 r., drewniana barokowa chrzcielnica z XVIII w., feretrony, obrazy i

⁵ Ibidem, s. 56-59.

rzeźby z XVII-XIX w. Wśród obrazów na szczególne wyróżnienie zasługują siedemnastowieczne dzieła: „Ecco homo” i Matka Boska Szkaplerzna (zapewne z 1692 r.) w ołtarzu kaplicy (przeniesiony do ołtarza głównego nowej świątyni pw. Matki Boskiej Szkaplerznej w dniu jej konsekracji, 16 lipca 1991 r.) oraz ikona Przemienienia Pańskiego w Prezbiterium (z dawnej cerkwi zniszczonej przez powódź).

Fot. 1. Kościół par.
p.w. św. Szymona i
Judy, otoczenie,
drzewostan,
ogrodzenie z
bramkami.
Źródło:
Klimczak.

W miejscowości Jurków znajduje się **kościół parafialny pw. MB Nieustającej Pomocy**. Budowę kościoła parafialnego rozpoczęto w 1913 r. pod przewodnictwem ks. Jana Nagórskiego, organizatora wspólnoty parafialnej. Autorem projektu świątyni był Jan Tarczałowicz. Budynek kościoła jest zbudowany na kształt krzyża łacińskiego z wąskimi nawami bocznymi o charakterze bazylikowym oraz kolebkowym sklepieniem w nawie głównej. Kościół o konstrukcji zrębowo-słupowej oszalowany wewnątrz deskami, ozdobiony polichromią. Posiada wieżę wykonaną z naturalnego kamienia. Posiada dach siodłowy i pulpitowy, z którego wyrasta wieżyczka na sygnaturkę z ośmiokątną latarnią. Świątynia nie reprezentuje konkretnego stylu, jednak konstrukcja zrębowo-słupowa, nawiązująca do miejscowej architektury czyni go unikatowym zabytkiem, prawdziwą perłą i wizytówką regionu. Również wnętrze świątyni posiada bogate wyposażenie. Ołtarz główny został wykonany w stylu neoromańskim przez Franciszka Adamka w 1920 r. Umieszczono w nim obraz Matki Bożej Nieustającej Pomocy. Ołtarze boczne, w tym samym stylu, były wykonane przez Antoniego Wróbla w 1932 r. W lewej nawie znajduje się ołtarz Serca Jezusowego z figurą Jezusa, który ozdabiają figury św. Piotra i św. Pawła. W prawej zaś ołtarz z kopią obrazu Jezusa Przemienionego (oryginał przechowywany jest w kościele w Dobrej). Jak mówi podanie obraz ten przynieśli pasterze wołoscy, którzy w XV w. zbudowali tu niewielką cerkiew. W późniejszym czasie została ona przekształcona w kaplicę, ale niestety zniszczyła ją powódź. Do wyposażenia kościoła należą również: kamienna chrzcielnica zwieńczona pokrywą ozdobioną gołębicą symbolizującą Ducha Świętego wykonana w 1932 r. oraz ambona ozdobiona płaskorzeźbami przedstawiającymi Chrystusa Dobrego Pasterza i Ewangelistów.

Ściany kościoła zdobi ornamentalna i figuralna polichromia nawiązująca do sztuki wschodniej, wykonana w 1966 r. przez Teresę Stankiewicz i Witolda Domasiewicza. Do najciekawszych jej elementów należą: Stworzenie Świata - na sklepieniu nawy głównej, Chrystus Pantokrator – wzorowany na bizantyjskich ikonach, Droga Krzyżowa oraz tajemnice różańca świętego. Na placu przed kościołem stoi strzelista dzwonnica, wybudowana w 1970 r., na której znajdują się trzy dzwony wykonane w latach 1935-1959. Budynek kościoła wielokrotnie był odnawiany i modernizowany, między innymi w latach 1953, 1956, 1966 oraz 1980. W 1980 r. w miejscu zniszczonej wzniesiono nową wieżę, nawiązującą do stylu świątyni. Generalny remont podjętą w latach 2007-2012. Dokonano renowacji fundamentów, odwodnienia, izolacji, instalacji odgromowej. Wymieniono zniszczoną, drewnianą elewację na nową. Zmieniono w całości dach kościoła oraz wieżyczkę sygnaturki z pokrycia eternitem na blachę miedzianą. We wnętrzu dokonano renowacji ołtarzy, wykonano nową posadzkę oraz ogrzewanie. Na zewnątrz kościoła wybudowano dwa parkingi oraz ogrodzenie z kamienia i oświetlono świątynię.

Informacje ze strony parafii. Źródło: <http://www.parafiajurkowmbnp.ns48.pl/?historia,1>

Fot. 2. Kościół parafialny pw. MB Nieustającej Pomocy w Jurkowie. Źródło: [nieczytelne]

Najstarszym zabytkiem na terenie Gminy, jest szesnastowieczny drewniany **kościół parafialny pod wezwaniem św. Mikołaja Biskupa** w Skrzydlnej, ufundowany przez Prokopa Pieniżka. Świątynia ta została wpisana na listę Małopolskiego Szlaku Architektury Drewnianej. Jednonawowy kościół o zrębowej konstrukcji posiada murowane, kamienne prezbiterium i zakrytą, dobudowaną do drewnianej, starszej nawy. Legenda głosi jednak, że fundator pragnął wznieść okazałą budowlę murowaną, lecz po jego tragicznej śmierci (zabity przez spadającą z rusztowania siekierę) zabrakło funduszy i dobudowano część drewnianą. Wieża i przylegająca do kościoła kaplica są również drewniane. Kościół był przebudowany w 1787 r. (m.in. wprowadzono sklepienie pozorne). W 1838 r. wzniesiono wieżę i kaplicę południową. Prezbiterium, zamknięte ścianą prostą wspartą na czterech potężnych szkarpach, reprezentuje tzw. neogotyk z około 1600 r. – chociaż zbudowano je w epoce renesansu, nawiązuje do wcześniejszej architektury. Nawę przykrywa jednokalenicowy dach z wieżyczką na sygnaturkę. Na wieży znajduje się

izbica i hełm barokowy. Wyposażenie wewnętrzne jest głównie barokowe. Najcenniejszymi elementami kościoła są: renesansowy nagrobek z piaskowca Prokopa Pieniążka w boku głównego ołtarza (przedstawiający zmarłego w zbroi) z 1587 r., barokowy ołtarz główny z XVII/XVIII w. oraz XIV-wieczny krucyfiks na belce tęczowej. Pozostałe rzeźby i obrazy pochodzą głównie z XVI i XVII stulecia. Najcenniejszy z nich, późnogotycki obraz MB ze św. Stanisławem i Mikołajem, pochodzący z XVI w. znajdował się w ołtarzu głównym. Został on skradziony, a po odzyskaniu nie wrócił już do kościoła. We wschodniej części prezbiterium znajduje się kamienne sakramentarium, obecnie przestonięte barokowym ołtarzem. Ściany świątyni zdobi XX-wieczna polichromia ukazująca polskich świętych: Jadwigę, Stanisława Biskupa, Jacka, Kazimierza, Maksymiliana Kolbego i Stanisława Kostkę. Na uwagę zasługują też feretrony powstałe w XVII-XVIII w. Obok kościoła znajduje się wolnostojąca dzwonnica. Przy murze kościelnym zachowały się piękne okazy starych dębów – pomników przyrody. Obecnie prowadzone są prace przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego z Programu *Dziedzictwo kulturowe priorytet 1 Ochrona zabytków – pt. Wzmocnienie posadowienia kościoła oraz prace przy skrypcie pod prezbiterium kościoła p. w. św. Mikołaja Biskupa*. Poddasze świątyni jest schronieniem kolonii podkowca małego jednego z najbardziej zagrożonych gatunków nietoperzy w Europie. Obiekt zachowany jest w złym stanie technicznym.

Fot. 3. Kościół parafialny pod wezwaniem św. Mikołaja Biskupa w Skrzydlniej.
Źródło: L. Klimczak

Dwór w Skrzydlniej wzniesiony został w II poł. XVI w., być może z wykorzystaniem elementów budowli wcześniejszej – jako murowana siedziba obronna, usytuowana w zakolu potoku na wysokim naturalnym tarasie. Przebudowany i rozbudowany w XVIII w., stosownie do wymogów wygody i reprezentacji, w XIX w. był modernizowany. Korpus dworu jest murowany z kamienia i częściowo z cegły, piętrowy, na rzucie prostokąta. W XVIII w. otrzymał w nowej, osiowo skomponowanej elewacji frontowej wydatny ryzalit zwieńczony tympanonem. Pozostałe elewacje zachowały pierwotny, nieregularny układ. W części podziemnej dworu znajdują się doskonale zachowane renesansowe piwnice, ukazujące pierwotny układ dworu z bocznymi ryzalitami w elewacji wschodniej, piwnice owe przesklepione, murowane w całości z kamienia, a w nich kamienne portale i obramienia okienne. W poziomie parteru zachowały się sklepienia, a na piętrze częściowo wystrój kaplicy oraz części pomieszczeń. Budynek dworu podlega ochronie w zakresie jego substancji budowlanych, bryły obiektu, detalu architektonicznego i elementów wystroju wewnątrz. Obiekt jest w złym stanie technicznym.

Fot.. 4. Dwór w Skrzydlnej

Źródło:<http://eksploratorzy.com.pl/viewtopic.php?t=1487>
1

Fot.. 5. Dwór w Skrzydlnej

Źródło:<http://eksploratorzy.com.pl/viewtopic.php?t=14871>

Park - **ogród podworski** z XIX w., w miejscowości Skrzydlina, gmina Dobra, położony jest na północnym skraju wsi nad potokiem. Teren jest częściowo płaski, urozmaicony, obecny użytkownik – Marzena Cieślak. Ogród ma kształt trapezu, a zachowane grupy starodrzewu stwarzają szereg wewnątrz ogrodowych. Drzewostan urozmaicony, najczęściej występujące drzewa to: lipy, graby, buki, dęby, brzozy, sosny, jesiony i kasztanowce – wiele drzew stuletnich. Ochronie konserwatorskiej podlega ogród w dotychczasowych granicach. Dobrze zachowany jest układ dawnego ogrodu dworskiego.

W gminnej ewidencji zabytków ujętych zostało 80 obiektów. Są to przede wszystkim domy mieszkalne – drewniane chałupy z XIX i XX w., stodoły oraz niewielkie budowle kultowe – kapliczki, lokalizowane głównie przy drogach. Znalazły się tam również obiekty takie jak dwór murowany w Stróży czy dzwonnica w Skrzydlnej. Na analizowanym obszarze brak jest obiektów z Listy Dóbr Kultury Współczesnej.

Lista obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków:

– sołectwo Chyszówki:

- kapliczka murowana z 1816 r., dz.ew. 1180
- kapliczka murowana z k. XIX w., przy rozwidleniu dróg Pótrzeczeki i Wilczyce
- chałupa z 1925 r. Chyszówki 176/ dz.ew. 1172
- chałupa z 1920 r., Chyszówki 39/dz.ew. 1992/1967
- chałupa z pocz. XX w., Chyszówki 40/dz.ew. 1511/1
- figurka kamienna, Chyszówki 95/dz.ew.465/2,
- pomnik kamienny, dz.ew. 1342/2
- kapliczka kamienna, dz.ew. 848/1

– sołectwo Dobra:

- chałupa, Dobra 46/dz.ew. 2194

- chałupa, Dobra 60/dz.ew. 3698/1
- chałupa, Dobra 61/dz.ew. 2712
- chałupa, Dobra 81/dz.ew.3693 i 2694/4
- stodoła i piwnica, dz.ew.3693
- chałupa, Dobra 93/dz.ew.2309
- chałupa, Dobra 126/dz.ew. 1558
- chałupa, Dobra 127/dz.ew. 2720
- piwnica kamienna, Dobra 127/dz.ew. 2721
- chałupa, Dobra 144/dz.ew. 1919/8
- chałupa, Dobra 333/dz.ew. 89/3
- chałupa, Dobra 342/dz.ew. 1207
- chałupa, Dobra 406/dz.ew 1214
- chałupa, Dobra 407/dz.ew. 5176/4
- chałupa, Dobra 428/dz.ew. 2667/1
- chałupa, Dobra 444/dz.ew. 3043/1
- chałupa, Dobra 469/dz.ew. 5628
- chałupa, Dobra 472/dz.ew. 2724
- chałupa, Dobra 522/dz.ew 1514
- chałupa, Dobra 281/dz.ew. 1491
- kapliczka matki boskiej z dzieciątkiem, dz.ew. 2198/15
- kapliczka matki boskiej, dz.ew 5056/1
- kapliczka słupowa drewniana
- plebania murowana, Dobra 99/dz.ew. 2198/15
- kaplica cmentarna, dz.ew. 2200
- kapliczka matki boskiej nieustającej pomocy, dz.ew. 2194

– sołectwo Gruszowiec:

- kapliczka Narodzenia Pana Jezusa, dz.ew. 1539/1
- chałupa, Nr 28/dz.ew 408/3
- chałupa, Nr 66/dz.ew. 434

– sołectwo Jurków:

- kościół p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy, Jurków 128/dz.ew. 2055/1
- dzwonnica kamienna, dz.ew. 2055/1
- Kapliczka Matki Bożej z Dzieciątkiem, dz.ew. 796/1
- kapliczka p.w. Matki Boskiej
- kapliczka p.w. Matki Boskiej, dz.ew. 1881
- kapliczka murowana, dz.ew. 3050
- chałupa, Jurków 4/dz.ew. 796/1
- chałupa, Jurków 22/dz.ew. 2991/4
- chałupa, Jurków 107/dz.ew.2041/1
- chałupa, Jurków 112/dz.ew. 2009/1
- chałupa, Jurków 34/dz.ew. 2071

- chałupa, Jurków 133/dz.ew. 3048/1
- chałupa, Jurków 126/dz.ew. 2568

– sołectwo Przenosza:

- chałupa i spichlerz nr 18, Przenosza 18/dz.ew. 222/3
- chałupa, Przenosza 31/dz.ew. 208
- chałupa, Przenosza 32/dz.ew. 478

– sołectwo Porąbka:

- kapliczka p.w św. Rodziny, Porąbka 8/dz.ew. 596
- kapliczka p.w. Matki Boskiej, Porąbka (koło kamieniołomu)
- kapliczka "Piechówki"
- chałupa, Porąbka 19/dz.ew. 487

– sołectwo Wola Skrzydlańska:

- chałupa, Wola Skrzydlańska 14/dz.ew. 105/1
- chałupa, Wola Skrzydlańska 15/dz.ew. 173/1
- chałupa i piwnica nr 26, Wola Skrzydlańska 26/dz.ew. 79/5
- chałupa, Wola Skrzydlańska 44/dz.ew. 40

– sołectwo Skrzydlna:

- chałupa nr 68 i spichlerz, Skrzydlna 68/dz.ew. 85
- kapliczka p.w. św. BARBARY, dz.ew. 173
- kapliczka Jezusa Chrystusa, dz.ew. 441/2
- kapliczka Matki Boskiej Częstochowskiej, dz.ew. 340
- dzwonnica drewniana, dz.ew. 393
- chałupa, Skrzydlna 4/dz.ew. 302
- chałupa, Skrzydlna 4/dz.ew. 302
- chałupa, Skrzydlna 4/dz.ew. 302
- chałupa, Skrzydlna 124/dz.ew. 411
- wikarówka, dz.ew. 407

– sołectwo Wilczyce:

- chałupa, Nr 38/dz.ew. 1090/1

– sołectwo Stróża:

- dwór murowany, Nr 1/dz.ew. 216
- chałupa i spichlerz, Nr 14/dz.ew. 221
- chałupa, Nr 18/dz.ew. 74
- chałupa, Nr 33/dz.ew. 73
- chałupa, Nr 85/dz.ew. 201
- kapliczka kamienna, Nr 92/dz.ew. 428

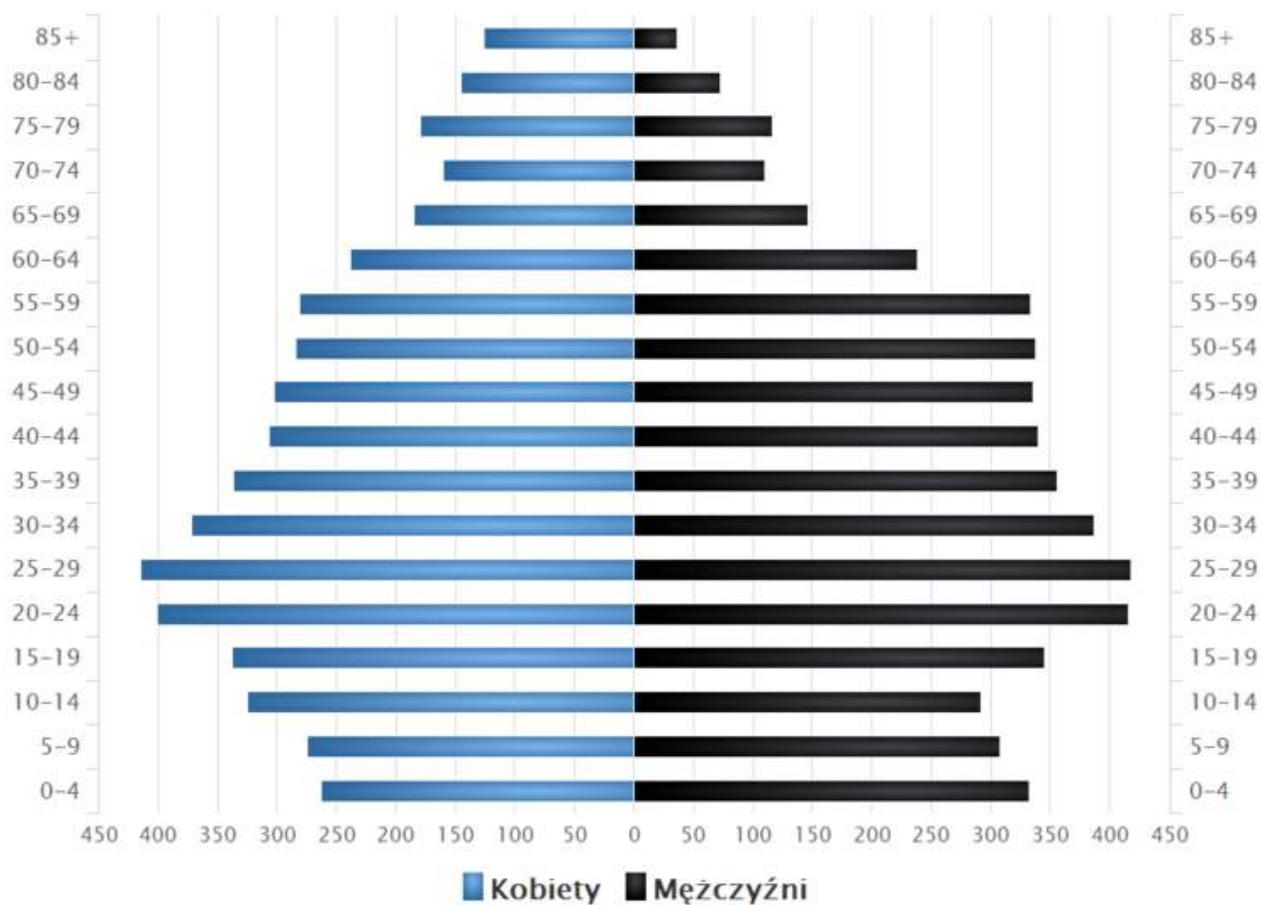
– sołectwo Pótrzeczeki:

- chałupa, Pótrzeczeki Nr 85/dz.ew. 201
- chałupa, Dobra, Nr 85/dz.ew. 201.

E. Demografia i rynek pracy

Gmina Dobra – podobnie jak wiele gmin powiatu limanowskiego, a także sądeckiego i gorlickiego, posiadające wspólne, subregionalne determinanty rozwoju (ukszałtowanie terenu, zasoby naturalne, klimat, gleby, ale również strukturę rynku pracy, infrastrukturę, zasoby ludzkie) – borykają się z problemami dotyczącymi aspektów demograficznych. Ujemne saldo migracji – w szczególności wśród ludzi młodych, poszukujących możliwości pracy, lub kształcenia się poza gminą – powoduje sukcesywne pogarszanie się struktury wiekowej gminy.

Rys. 2. Piramida wieku mieszkańców gminy Dobra na dzień 31 grudnia 2014 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Jak w przypadku znacznej części gmin wiejskich w Polsce, gmina Dobra zmagą się z problemami dotyczącymi wysokiego wskaźnika bezrobocia, szczególnie wśród zmarginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Osoby długotrwale bezrobotne, niepełnosprawne bądź uzależnione mają nieporównywalnie gorszą sytuację na rynku pracy, aniżeli pozostała część społeczeństwa w wieku produkcyjnym. Dodatkowo, w ośrodkach wiejskich elastyczność rynku pracy jest dużo mniejsza w porównaniu do miast, co powoduje dodatkowe problemy związane z pozyskiwaniem nowych miejsc pracy. Polityka zatrudnienia prowadzona przez publiczne służby zatrudnienia oraz inne podmioty administracji publicznej różnego szczebla w niewystarczającym stopniu uzupełnia niedostatki powstałe poprzez oddziaływanie wolnego rynku. Na terenie gminy zlokalizowana jest znaczna liczba małych i średnich przedsiębiorstw.

Tabela 1. Dane ilościowe zawierające ogólne dane na temat gminy Dobra w ujęciu dynamicznym

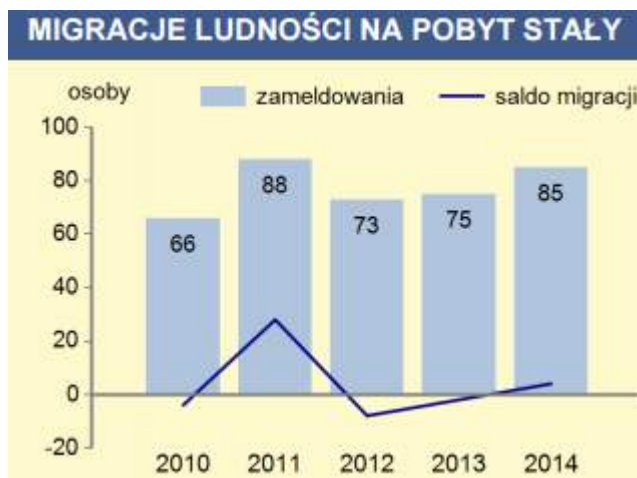
WYBRANE DANE STATYSTYCZNE	2012	2013	2014	Powiat 2014
Ludność	9726	9796	9855	129073
Ludność na 1 km ²	88	89	90	136
Kobiety na 100 mężczyzn	100	100	100	100
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	60,7	60,9	60,8	62,6
Dochody ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca w zł	2923	3151	4007	3538
Wydatki ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca w zł	3078	3264	3891	3622
Turystyczne obiekty noclegowe ^a	2	3	4	35
Porady udzielone w ramach podstawowej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	4	4	4	4
Lesistość w %	46,9	46,8	46,8	38,6
Mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności	22	30	34	31
Pracujący ^b na 1000 ludności	74	74	80	123
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w %)	12,0	11,7	9,9	11,1
Ludność - w % ogółu ludności - korzystająca z instalacji ^c :				
wodociągowej	38,6	38,7	39,9	50,7
kanalizacyjnej	17,5	18,3	19,3	33,0
gazowej	42,5	42,9	43,3	50,0
Podmioty w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	972	954	971	1176

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 2. Dane ilościowe obrazujące potencjał demograficzny gminy Dobra

WYBRANE DANE DEMOGRAFICZNE W 2014 R.			
	Powiat	Gmina	Powiat=100
Ludność	129073	9855	7,6
w tym kobiety	64504	4935	7,7
Urodzenia żywe	1660	130	7,8
Zgony	1049	90	8,6
Przyrost naturalny	611	40	x
Saldo migracji ogółem	-93	4	x
Ludność w wieku:			
przedprodukcyjnym	31090	2197	7,1
produkcyjnym	79398	6127	7,7
poprodukcyjnym	18585	1531	8,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 3. Saldo migracji dla gminy Dobra w ujęciu dynamicznym

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 4. Wybrane dane o rynku pracy w gminie Dobra za rok 2014

	Powiat	Gmina
Pracujący ^b	15821	790
Bezrobotni zarejestrowani	8815	606
w tym kobiety w %	55,6	55,4
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w %	11,1	9,9
Udział zarejestrowanych bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym w %	13,3	11,9
Stan w dniu 31 XII. ^b Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.		

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Gmina Dobra ma względnie stabilną liczbę ludności oraz saldo migracji, pomimo położenia poza obszarem funkcjonalnym metropolii krakowskiej. Wskaźniki obrazujące stosunek mieszkańców w wieku nieprodukcyjnego do produkcyjnego jest również stabilny. Osobną kwestią, wymagającą zbadania w dalszej części diagnozy jest rozkład przestrzenny tego zjawiska. Uwagę zwraca wzrastająca liczba osób oficjalnie pracujących, wzrost liczby zameldowań począwszy od roku 2012, a także sukcesywnie poprawiające się dane określające potencjał demograficzny oraz w zakresie rynku pracy w stosunku do średnich danych dla powiatu limanowskiego. Istnieje jednak duże prawdopodobieństwo, że rosnący potencjał społeczno-gospodarczy ma nierównomierny rozkład przestrzenny i dotyczy przede wszystkim obszarów najbardziej zurbanizowanych. Co więcej, w takiej sytuacji wysoce prawdopodobne jest, że skala zjawisk o charakterze dysfunkcyjnym również ma nierównomierny rozkład przestrzenny.

Podsumowując gmina Dobra posiada stabilną sytuację demograficzną oraz w zakresie rynku pracy, choć konstatacja ta wynika z analizy wskaźników ogólnogminnych. Ważną będzie poczyniona począwszy od części II.B analiza w podziale na sołectwa.

II. DIAGNOZA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH NIEZBĘDNYCH DO WYZNACZENIA OBSZARÓW NA TERENIE GMINY DOBRA REKOMENDOWANYCH DO REWITALIZACJI

A. Analiza wskaźników ilościowych zjawisk społecznych, gospodarczych i przestrzennych w wymiarze lokalnym i regionalnym

Poniżej dokonano analizy danych ilościowych w ujęciu dynamicznym, obrazującym zmiany wielkości zjawisk społecznych, gospodarczych i przestrzennych w gminie Dobra na przestrzeni lat. Pozwoli to na uchwycenie kluczowych zjawisk, których rosnąca siła może powodować negatywne skutki dla potencjału gminy. Będzie to ważna wskazówka dla kierunków kolejnych, pogłębionych analiz już w podziale na sołectwa. Dane ilościowe zamieszczone są w podziale na gminy ze względu na brak informacji dla sołectw. Poczynione analizy stanowią punkt wyjścia do dalszych, bardziej szczegółowych badań nad rozkładem przestrzennym zjawisk wewnątrz gminy. Przeprowadzone analizy mają jeszcze jeden istotny walor: możliwe jest przeprowadzanie analiz porównawczych gmin powiatu limanowskiego, a także odniesienie danych do średniej dla województwa małopolskiego oraz całego kraju. Można zatem stwierdzić czy zdiagnozowane dysfunkcje wyróżniają gminę Dobra, a także odwołać się do charakteru, kierunku i dynamiki zmian w zakresie pojedynczego zjawiska.

Tabela 5. Budynki mieszkalne

Nazwa	ogółem						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
POLSKA	5 751	5 820	5 869	6 006	6 063	6 123	6 182
	174	763	959	608	721	726	136
MAŁOPOLSKIE	586	592	599	611	617	623	630
	076	796	190	195	155	685	469
Powiat limanowski	27 841	28 101	28 547	28 922	29 128	29 463	29 825
Limanowa (1)	2 492	2 530	2 548	2 605	2 631	2 667	2 706
Mszana Dolna (1)	1 704	1 724	1 790	1 748	1 751	1 758	1 767
Dobra (2)	2 398	2 406	2 608	2 588	2 599	2 615	2 641
Jodłownik (2)	2 079	2 091	2 076	2 080	2 090	2 109	2 134
Kamienica (2)	1 838	1 848	1 816	1 869	1 876	1 889	1 900
Laskowa (2)	1 770	1 779	1 802	1 796	1 812	1 840	1 864
Limanowa (2)	5 489	5 571	5 627	5 726	5 827	5 914	6 017
Łukowica (2)	2 192	2 220	2 235	2 258	2 286	2 321	2 361

Mszana Dolna (2)	3 835	3 858	3 919	4 039	4 009	4 047	4 076
Niedźwiedź (2)	1 511	1 516	1 534	1 612	1 617	1 630	1 644
Słupnice (2)	1 204	1 221	1 241	1 238	1 256	1 281	1 306
Tymbark (2)	1 329	1 337	1 351	1 363	1 374	1 392	1 409

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

W gminie Dobra przybywa budynków mieszkalnych. Ma to związek przede wszystkim z dynamicznym rozwojem budynków jednorodzinnych. Przeważają budynki nowe i wyremontowane z wyjątkiem 2011 r., w którym zanotowano ich spadek. Generalnie, na podstawie wielu analiz, należy odnotować wzrost liczby budynków nowych i odremontowanych. Ma to związek z tradycjami rzemiosła budowlanego, cechów murarstwa i stolarstwa, a także doświadczenia w budowlanym fachu zdobywanego przez mieszkańców gminy Dobra i mieszkańców innych gmin powiatu limanowskiego. W tabeli 5 zwraca uwagę fakt, iż tylko Limanowa i Mszana Dolna mają wartości wskaźników powyżej średniej dla Małopolski⁶ (3202). Średnia dla Polski wynosi (2320) i gmina Dobra jest nieznacznie powyżej średniej. Nie ma mowy o liczbie budynków wymagających remontu, a także kontekstu społeczno-gospodarczego związanego z przywracaniem funkcji mieszkalnych.

Tabela 6. Remonty w budynkach gminnych

Nazwa	roboty remontowe - remont dachu mieszkania					
	2003	2005	2007	2009	2011	2013
POLSKA	84 539	36 654	33 884	29 433	33 875	27 489
MAŁOPOLSKIE	3 612	433	621	406	718	554
Powiat limanowski	35	6	9	6	11	21
Limanowa (1)	32	0	0	0	0	8
Mszana Dolna (1)	0	0	0	0	0	0
Dobra (2)	0	0	0	0	11	9
Jodłownik (2)	1	0	3	3	0	0
Kamienica (2)	2	0	0	0	0	0
Laskowa (2)	0	0	0	0	0	0
Limanowa (2)	0	0	0	3	0	1
Łukowica (2)	0	0	0	0	0	0
Mszana Dolna (2)	0	0	0	0	0	3
Niedźwiedź (2)	0	6	6	0	0	0
Słupnice (2)	0	0	0	0	0	0
Tymbark (2)	0	0	0	0	0	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

⁶ Średnia dla Małopolski i Polski oznacza średnią liczbę budynków mieszkalnych w gminie.

Tabela 7. Roboty remontowe - wymiana stolarki budowlanej

Nazwa	roboty remontowe – wymiana stolarki budowlanej					
	mieszkania					
	2003	2005	2007	2009	2011	2013
POLSKA	240 203	114 575	82 765	84 878	81 326	53 955
MAŁOPOLSKIE	6 081	1 666	2 018	2 150	2 220	1 404
Powiat limanowski	400	16	19	9	0	7
Limanowa (1)	382	0	6	5	0	0
Mszana Dolna (1)	0	0	0	0	0	0
Dobra (2)	9	0	0	4	0	7
Jodłownik (2)	0	6	0	0	0	0
Kamienica (2)	0	0	3	0	0	0
Laskowa (2)	0	0	0	0	0	0
Limanowa (2)	3	0	0	0	0	0
Łukowica (2)	2	0	0	0	0	0
Mszana Dolna (2)	4	0	0	0	0	0
Niedźwiedź (2)	0	10	10	0	0	0
Słupnice (2)	0	0	0	0	0	0
Tymbark (2)	0	0	0	0	0	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Budynki gminne w gminie Dobra były dość regularnie remontowane, choć najbardziej intensywnie od 2011 r.. W ostatnim czasie ilość działań w tym kierunku zmalała. Oznacza to, że istnieją poważne podstawy do przeprowadzenia pogłębionej analizy rozkładu przestrzennego infrastruktury mieszkalnej w kontekście przyszłych potrzeb rewitalizacyjnych, co będzie przedmiotem rozważań w kolejnej części diagnozy. Warto również zauważyć, że wskaźniki związane z potrzebami przeprowadzenia remontów w budynkach są szczególnie podatne na dezaktualizację.

Tabela 8. Pracujący na 1000 ludności

Nazwa	ogółem								
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
POLSKA	211	220	226	223	223	224	223	226	230
MAŁOPOLSKIE	193	201	208	207	209	211	211	215	220
Powiat limanowski	108	112	118	116	121	119	118	120	123
Limanowa (1)	425	436	441	436	451	447	435	439	457
Mszana Dolna (1)	186	199	216	224	252	219	225	221	215
Dobra (2)	61	71	79	78	73	77	74	74	80
Jodłownik (2)	50	55	65	62	74	72	83	93	102
Kamienica (2)	61	59	65	72	72	71	60	56	58

Laskowa (2)	58	57	67	64	73	68	61	67	69
Limanowa (2)	31	34	44	41	46	47	46	45	45
Łukowica (2)	37	38	37	32	34	37	39	42	41
Mszana Dolna (2)	39	37	35	35	36	34	41	48	47
Niedźwiedź (2)	73	70	69	61	61	62	63	65	66
Słopnice (2)	39	43	44	47	55	56	55	55	53
Tymbark (2)	213	220	239	220	203	207	214	216	220

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Tabela 9. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym (w %)

Nazwa	ogółem												
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
POLSKA	13,2	12,4	11,4	9,4	7,1	6,0	7,7	7,9	8,0	8,7	8,8	7,5	6,5
MAŁOPOLSKIE	10,4	9,5	8,7	7,0	5,4	4,7	6,2	6,7	6,8	7,6	7,8	6,6	5,7
Powiat limanowski	16,8	16,1	14,3	12,1	10,2	9,6	11,9	12,4	13,1	13,3	13,4	11,1	9,5
Limanowa (1)	15,2	14,9	13,3	11,0	8,9	9,3	11,9	11,2	12,3	12,9	13,1	10,5	10,0
Mszana Dolna (1)	14,1	13,7	12,6	11,4	8,7	8,8	11,8	12,0	12,2	12,1	12,4	11,0	9,6
Dobra (2)	14,9	13,9	11,9	10,0	8,1	7,0	8,8	10,1	11,1	12,0	11,7	9,9	8,2
Jodłownik (2)	15,7	14,9	11,8	10,6	8,4	7,5	9,9	10,6	10,6	11,7	12,2	10,4	7,8
Kamienica (2)	20,2	20,3	17,9	14,8	12,9	12,9	14,1	14,4	15,5	16,2	16,3	13,9	11,8
Laskowa (2)	15,4	15,1	12,8	10,3	8,2	7,6	9,3	10,2	10,9	10,9	11,1	7,6	6,4
Limanowa (2)	19,7	19,0	17,1	14,1	12,2	10,9	13,5	13,9	15,0	15,0	14,9	12,0	10,2
Łukowica (2)	20,0	19,8	17,5	15,1	12,3	10,9	12,9	13,5	14,4	14,8	15,3	13,3	10,7
Mszana Dolna (2)	14,6	13,2	12,6	10,5	9,2	9,0	10,8	11,8	12,0	12,0	12,2	10,5	9,2
Niedźwiedź (2)	14,5	14,0	11,7	10,5	9,2	9,0	11,0	12,3	12,8	13,1	12,9	11,2	8,8
Słopnice (2)	18,9	17,2	14,9	13,9	12,2	10,1	13,7	14,5	14,0	14,4	13,2	10,9	8,9
Tymbark (2)	18,5	16,1	14,9	13,1	11,4	11,3	14,3	14,7	15,0	14,2	14,2	11,4	10,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Podstawową analizę zasobów rynku pracy przeprowadzono w rozdziale charakteryzującym podstawowe zasoby rozwojowe gminy Dobra. Analizując dane w porównaniu do innych gmin powiatu limanowskiego należy stwierdzić, iż rynek pracy w gminie Dobra jest raczej jednorodny, choć czynniki i uwarunkowania wpływające na jego strukturę i pojemność są kwestią złożoną: należy wspomnieć o ujemnym saldzie migracji, w szczególności osób w wieku 19-24 lat, które wyjeżdżają do większych ośrodków miejskich w poszukiwaniu pracy, wiedzy i certyfikatów poświadczających nabyte umiejętności i doświadczenie. Po drugie, spory odsetek osób wyjeżdża do pracy za granicę, często nie rejestrując się jako formalnie posiadający zatrudnienie. Duże zainteresowanie pracownikami pochodzącymi między innymi z powiatu limanowskiego zapewniają wysokie kompetencje w specyficznych branżach, w których wysoko wykwalifikowani pracownicy są pożądanymi, w szczególności w krajach Europy Zachodniej (budowlańcy, stolarze, cieśle, dekarze, elektrycy, spawacze itp.). Powoduje to, że z jednej strony mamy do czynienia ze spadkiem bezrobocia, ale z drugiej strony z odpływem kapitału ludzkiego. Co warto zauważyć, osoby

wyjeżdżające z Dobrej, nierzadko czują emocjonalną więź z gminą, z której pochodzą, decydując się na powrót po zakończeniu zawodowej aktywności lub poszukując pracy w pobliżu miejsca pochodzenia (w zasięgu możliwości codziennego dojazdu)⁷.

Tabela 10. Osoby korzystające z pomocy społecznej

Nazwa	ogółem						
	ogółem	2009	2010	2011	2012	2013	2014
POLSKA		3 463 031	3 338 703	3 103 832	3 111 054	3 204 830	2 953 964
MAŁOPOLSKIE		240 117	234 718	220 474	223 456	226 215	215 447
Powiat limanowski		17 869	16 894	16 597	16 424	16 660	16 238
Limanowa (1)		1 294	1 346	1 272	1 381	1 433	1 365
Mszana Dolna (1)		987	982	482	578	568	524
Dobra (2)		1 368	1 288	1 334	1 291	1 344	1 568
Jodłownik (2)		1 580	1 221	1 217	1 199	1 223	1 184
Kamienica (2)		1 785	1 628	1 717	1 683	1 649	1 575
Laskowa (2)		1 415	1 373	1 185	1 231	1 436	1 323
Limanowa (2)		2 625	2 498	2 719	2 704	2 630	2 439
Łukowica (2)		2 033	1 997	2 011	2 072	2 105	2 052
Mszana Dolna (2)		1 375	1 255	1 388	1 268	1 276	1 248
Niedźwiedź (2)		1 072	1 087	1 221	1 305	1 270	1 157
Słopnice (2)		1 378	1 211	1 264	942	965	1 077
Tymbark (2)		957	1 008	787	770	761	726

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Tabela 11. Osoby korzystające z pomocy społecznej będące poniżej kryterium dochodowego

Nazwa	poniżej kryterium dochodowego						
	ogółem	2009	2010	2011	2012	2013	2014
POLSKA		2 267 289	2 134 852	1 944 680	2 248 823	2 299 796	2 048 461
MAŁOPOLSKIE		152 559	144 776	132 453	157 608	158 930	141 372
Powiat limanowski		12 669	11 200	11 184	12 825	13 028	12 005
Limanowa (1)		715	734	699	943	1 044	941
Mszana Dolna (1)		584	649	324	425	410	374
Dobra (2)		981	872	882	996	1 032	1 028
Jodłownik (2)		1 108	764	774	922	877	836
Kamienica (2)		1 483	1 227	1 310	1 474	1 434	1 286

⁷ Zob. Kudłacz M. (red.), *Analiza potencjału gmin Dobra i Mszana Dolna w zakresie przedsiębiorczości społecznej*, wyd. Fundacja GAP, Kraków, 2012.

Laskowa (2)	1 043	849	765	986	1 144	1 016
Limanowa (2)	1 801	1 624	1 778	2 009	2 072	1 834
Łukowica (2)	1 638	1 496	1 513	1 712	1 724	1 637
Mszana Dolna (2)	1 013	877	959	1 004	976	954
Niedźwiedź (2)	793	788	856	1 038	1 014	890
Słupnice (2)	979	862	923	777	798	809
Tymbark (2)	531	458	401	539	503	400

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Tabela 12. Osoby korzystające z pomocy społecznej będące powyżej kryterium dochodowego

Nazwa	powyżej kryterium dochodowego					
	ogółem					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
POLSKA	1 195 746	1 203 854	1 159 152	862 252	905 033	905 503
MAŁOPOLSKIE	87 558	89 943	88 021	65 852	67 284	74 075
Powiat limanowski	5 200	5 694	5 413	3 599	3 632	4 233
Limanowa (1)	579	612	573	438	389	424
Mszana Dolna (1)	403	333	158	153	158	150
Dobra (2)	387	416	452	295	312	540
Jodłownik (2)	472	457	443	277	346	348
Kamienica (2)	302	401	407	209	215	289
Laskowa (2)	372	524	420	245	292	307
Limanowa (2)	824	874	941	695	558	605
Łukowica (2)	395	501	498	360	381	415
Mszana Dolna (2)	362	378	429	264	300	294
Niedźwiedź (2)	279	299	365	267	256	267
Słupnice (2)	399	349	341	165	167	268
Tymbark (2)	426	550	386	231	258	326

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

W 2014 r. wyraźnie wzrosła liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Dobra w porównaniu do poprzednich lat. Podobnego trendu nie zaobserwowano w innych gminach powiatu limanowskiego, Małopolsce czy w odniesieniu do danych dla całego kraju. Jest to niepokojący trend, który wymusza pogłębioną analizę w tym zakresie. Jak pokazują przeprowadzane przez Bank Światowy i OECD badania dotyczące europejskich populacji wiejskich, mamy do czynienia z generalną tendencją polegającą na polaryzacji społecznej mieszkańców obszarów wiejskich. Ta społeczna stratyfikacja jest wynikiem globalnych przemian, z których żadne terytorium nie jest wyłączone. Osoby życiowo zaradne mają możliwość rozwoju zawodowego niezależnie od wykształcenia oraz wyuczonego zawodu. Jednakże istnieje szereg elementów powodujących powstawanie rozmaitych dysfunkcji społeczno-gospodarczych, sprzyjających również powiększaniu się tzw. „społecznych grup ryzyka”: osoby 65+, wielokrotnie i wtórnie

bezrobotnych, alkoholików, odsiadujący wyroki w więzieniach, mniejszości etniczne, jak również kobiety. Według specjalistycznej literatury do „społecznych grup ryzyka” należą również mieszkańcy obszarów wiejskich. Istotną kwestią jest relacja gminy wiejskiej do silnych gospodarczo miast o randze co najmniej regionalnej. Jeżeli nie jest możliwe codzienne korzystanie z zasobów miasta przy jednoczesnym mieszkaniu na wsi, istnieje potrzeba przeprowadzki, a tym samym osłabia się potencjał wsi na rzecz ośrodków miejskich. Jeżeli gmina należy do tzw. obszaru funkcjonalnego miasta-rdzienia, to mamy do czynienia z rosnącymi wartościami wskaźników obrazujących potencjał gospodarczy gminy. Rosnąca liczba mieszkańców korzystających z pomocy społecznej świadczy o powiększaniu się liczby zmarginalizowanych, bądź wykluczonych społecznie, którzy wymagać będą działań wspierających. Istotną kwestią jest rozkład przestrzenny mieszkańców gminy Dobra z ponadprzeciętnie wysokimi wartościami wskaźników obrazującymi społeczne dysfunkcje.

Tabela 13. Dochody własne gmin (w zł)

Nazwa	ogółem							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
POLSKA	8 827 414 443,69	8 393 266 465,86	8 924 408 927,55	13 416 990 703,51	14 599 026 507,54	15 482 496 818,94	13 962 710 896,68	14 836 693 977,11
MAŁOPOLSKIE	587 779 292,38	505 657 069,29	726 622 884,55	1 159 419 493,17	1 237 019 465,87	1 099 517 249,02	913 588 639,99	997 619 774,51
Powiat limanowski	17 547 633,67	19 513 772,73	34 405 181,96	49 334 439,00	56 495 186,62	44 331 587,00	35 810 653,74	54 201 239,35
Limanowa (1)	3 573 115,03	1 436 392,38	6 974 250,04	2 910 277,84	2 322 287,63	3 893 815,58	4 094 426,06	7 145 728,13
Mszana Dolna (1)	1 469 666,75	1 725 252,40	5 675 201,15	2 933 615,09	11 534 209,81	4 842 296,25	5 774 956,77	3 318 206,78
Dobra (2)	1 140 089,57	551 452,54	5 085 923,58	2 300 865,29	4 002 792,77	2 088 850,08	3 814 226,46	9 221 496,13
Jodłownik (2)	1 128 562,64	2 563 444,67	1 322 588,77	6 264 948,94	8 469 220,32	9 168 476,51	3 694 034,73	7 300 792,17
Kamienica (2)	478 900,00	2 642 225,30	521 208,00	1 474 823,00	2 915 688,00	3 312 978,74	1 293 287,75	5 948 660,71
Laskowa (2)	1 900 218,50	1 040 882,00	2 692 332,06	5 709 282,22	7 796 739,70	2 892 931,09	2 945 529,71	691 247,31
Limanowa (2)	1 789 625,63	2 301 837,97	3 577 719,58	13 528 609,10	9 348 196,90	8 108 581,20	3 667 967,27	1 174 830,04
Łukowica (2)	328 404,82	770 000,00	927 898,00	3 680 664,59	2 488 201,92	1 135 445,93	1 110 364,45	4 080 030,70
Mszana Dolna (2)	2 394 223,28	2 268 194,19	3 850 382,06	3 823 818,37	1 356 402,23	3 843 652,65	2 387 921,58	9 784 036,20
Niedźwiedź (2)	2 049 594,58	1 351 535,54	1 795 139,78	1 369 958,10	2 452 677,73	1 458 362,17	2 890 010,53	2 372 630,19
Słupnice (2)	28 780,00	153 446,34	1 287 220,00	2 998 689,89	1 556 342,05	2 244 409,87	3 130 730,50	1 292 730,00
Tymbark (2)	1 266 452,87	2 709 109,40	695 318,94	2 338 886,57	2 252 427,56	1 341 786,93	1 007 197,93	1 870 850,99

Tabela 14. Długość sieci kanalizacyjnej (w km)

Nazwa	ogółem											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
POLSKA	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5
MAŁOPOLSKIE	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7
Powiat limanowski	0,5	0,5	0,7	0,7	0,6	0,6	0,7	0,6	0,9	0,9	0,9	0,9
Limanowa (1)	0,7	0,7	0,7	0,8	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Mszana Dolna (1)	2,0	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,1	2,3	1,7	1,3	1,3	1,5
Dobra (2)	1,1	1,0	1,0	1,0	0,3	0,3	0,3	0,5	0,5	0,5	0,5	0,7
Jodłownik (2)	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,1	0,1	0,1	0,4	0,4	0,4	0,4
Kamienica (2)	0,6	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	1,0	1,2	1,4	1,4	1,4	1,2
Laskowa (2)	0,4	0,4	0,6	0,4	0,4	1,0	1,0	1,0	2,3	2,7	2,9	2,3
Limanowa (2)	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3
Łukowica (2)	0,8	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,8	2,6	2,6	2,4	2,8	3,0
Mszana Dolna (2)	1,5	1,0	2,8	2,8	2,8	3,1	4,8	2,2	8,1	11,5	11,5	12,9
Niedźwiedź (2)	0,0	0,8	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,2	1,0	1,0	1,0	0,7
Słopnice (2)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,2
Tymbark (2)	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3

Tabela 15. Długość czynnej sieci gazowej (w m)

Nazwa	ogółem								
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
POLSKA	125 065 154	127 809 389	129 582 847	131 538 085	133 127 361	135 121 313	137 371 365	139 797 094	142 412 027
MAŁOPOLSKIE	21 609 692	21 785 151	21 902 666	22 032 232	22 123 104	22 227 891	22 351 856	22 571 078	22 749 341
Powiat limanowski	1 193 421	1 220 085	1 222 602	1 227 092	1 233 218	1 237 472	1 241 504	1 252 890	1 263 321
Limanova (1)	94 322	98 319	98 775	100 258	103 756	104 018	104 980	105 759	106 717
Mszana Dolna (1)	93 004	93 131	93 115	93 374	93 616	93 687	93 874	94 273	94 834
Dobra (2)	133 035	133 063	133 063	133 452	133 707	134 604	134 921	134 979	135 216
Jodłownik (2)	131 909	132 088	132 126	132 322	132 448	132 553	133 031	133 514	134 091
Kamienica (2)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Laskowa (2)	97 042	99 959	100 049	100 049	100 083	100 093	100 590	105 320	105 513
Limanova (2)	234 637	246 205	246 838	248 347	249 593	251 469	251 891	255 030	261 603
Łukowica (2)	780	780	780	780	780	780	780	780	780
Mszana Dolna (2)	208 316	208 589	208 848	209 368	209 536	209 798	210 391	210 978	211 621
Niedźwiedź (2)	73 172	73 172	73 172	73 172	73 172	73 172	73 245	73 763	74 116
Słopnice (2)	68 659	74 862	75 315	75 449	75 878	76 257	76 760	76 954	77 048
Tymbark (2)	58 545	59 917	60 521	60 521	60 649	61 041	61 041	61 540	61 782

Tabela 16. Długość sieci wodociągowej (w km)

Nazwa	ogółem										
	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007	2009	2011	2013	2014
POLSKA	155 493,1	183 223,6	203 465,8	218 098,0	232 310,4	245 600,8	257 060,0	267 332,1	278 300,4	287 651,3	292 455,7
MAŁOPOLSKIE	10 348,5	12 012,3	13 674,7	14 577,4	15 141,6	15 720,7	16 371,9	17 324,2	17 697,9	18 508,4	19 006,1
Powiat limanowski	284,1	292,3	304,2	336,7	369,0	423,6	507,3	623,7	587,7	615,0	673,9
Limanowa (1)	20,2	20,3	21,2	29,2	31,0	55,7	64,1	72,5	82,5	83,4	84,5
Mszana Dolna (1)	5,6	7,1	8,6	8,6	8,5	14,7	14,7	14,9	21,0	27,5	27,6
Dobra (2)	9,8	12,1	12,1	12,2	12,2	13,2	48,2	48,8	48,8	50,3	64,0
Jodłownik (2)	26,6	41,2	41,2	41,2	19,5	19,5	23,0	82,7	48,9	48,9	48,9
Kamienica (2)	31,0	31,0	31,0	31,0	48,0	48,0	48,0	48,0	48,0	48,0	55,5
Laskowa (2)	21,3	24,3	24,3	24,8	18,4	18,4	18,4	18,0	18,0	16,5	20,9
Limanowa (2)	67,5	72,5	77,8	109,1	126,0	130,1	136,4	155,7	141,8	160,3	172,6
Łukowica (2)	9,8	9,8	12,6	12,6	12,5	12,6	12,6	12,6	12,6	14,4	14,4
Mszana Dolna (2)	12,6	15,8	15,8	15,8	18,6	28,1	28,7	35,0	15,0	10,5	10,5
Niedźwiedź (2)	9,4	9,4	10,2	10,8	17,6	26,6	26,6	26,6	35,9	35,9	53,9
Słopnice (2)	-	15,0	15,0	7,0	7,0	7,0	35,3	57,6	63,9	68,0	69,8
Tymbark (2)	70,3	33,8	34,4	34,4	49,7	49,7	51,3	51,3	51,3	51,3	51,3

Tabela 17. Wielkość obszarów prawnie chronionych

Nazwa	ogółem									
	1999 [ha]	2001 [ha]	2003 [ha]	2005 [ha]	2007 [ha]	2009 [ha]	2011 [ha]	2013 [ha]	2014 [ha]	
POLSKA	10 158 810,1	10 313 810,8	10 173 238,7	10 175 896,7	10 101 478,6	10 103 727,1	10 146 264,1	10 164 813,60	10 165 112,01	
MAŁOPOLSKIE	881 679,9	878 553,8	886 302,1	894 385,2	790 332,6	790 351,8	790 342,8	790 766,43	790 794,92	
Powiat limanowski	89 607,7	89 606,7	89 607,6	95 191,7	61 938,4	61 938,4	61 938,2	65 135,58	65 135,58	
Limanowa (1)	1 864,0	1 864,0	1 864,0	1 864,0	103,5	103,5	103,5	221,00	221,00	
Mszana Dolna (1)	2 710,0	2 710,0	2 710,0	2 710,0	997,6	997,6	997,6	1 075,00	1 075,00	
Dobra (2)	10 906,8	10 905,0	10 905,0	10 906,7	6 791,6	6 791,6	6 791,6	7 157,60	7 157,60	
Jodłownik (2)	7 243,0	7 243,0	7 243,0	7 243,0	34,5	34,5	34,5	34,50	34,50	
Kamienica (2)	8 907,8	8 907,8	8 908,5	9 611,0	9 768,4	9 768,4	9 768,4	9 517,98	9 517,98	
Laskowa (2)	7 282,0	7 282,0	7 282,0	7 282,0	7 282,0	7 282,0	7 282,0	6 999,50	6 999,50	
Limanowa (2)	15 239,0	15 239,0	15 239,0	15 239,0	6 110,2	6 110,2	6 110,2	8 070,06	8 070,06	
Łukowica (2)	6 971,0	6 971,0	6 971,0	6 971,0	6 004,2	6 004,2	6 004,2	6 937,80	6 937,80	
Mszana Dolna (2)	14 995,6	14 996,4	14 996,4	16 983,0	12 730,7	12 730,7	12 730,8	12 775,42	12 775,42	
Niedźwiedz (2)	4 550,5	4 550,5	4 550,7	7 444,0	5 861,5	5 861,5	5 861,3	5 941,92	5 941,92	
Słopnice (2)	5 674,0	5 674,0	5 674,0	5 674,0	5 344,8	5 344,8	5 344,7	5 403,50	5 403,50	
Tymbark (2)	3 264,0	3 264,0	3 264,0	3 264,0	909,4	909,4	909,4	1 001,30	1 001,30	

Tabela 18. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności

Nazwa	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]
POLSKA	907	938	937	948	954	967	985	981	1 015	1 004	1 032	1 057	1 071	1 089
MAŁOPOLSKIE	859	885	886	887	885	896	917	952	993	991	1 024	1 045	1 059	1 079
Powiat limanowski	516	527	510	521	540	563	599	642	681	677	686	696	724	742
Limanowa (1)	941	918	931	942	956	977	1 020	1 061	1 089	1 087	1 133	1 131	1 158	1 153
Mszana Dolna (1)	785	803	821	830	862	854	896	943	978	956	984	988	1 030	1 044
Dobra (2)	419	444	427	426	446	466	517	563	621	596	605	593	604	638
Jodłownik (2)	509	529	492	481	503	532	547	569	610	657	629	636	670	678
Kamienica (2)	432	417	418	463	481	483	523	584	599	590	602	635	676	691
Laskowa (2)	461	460	404	397	431	479	515	560	590	574	601	597	632	664
Limanowa (2)	393	413	393	399	411	446	475	522	556	548	559	574	612	632
Łukowica (2)	367	367	335	349	375	401	440	466	503	496	490	501	501	523
Mszana Dolna (2)	445	466	454	476	504	520	557	599	655	649	648	659	683	712
Niedzwiedź (2)	493	512	488	499	498	511	530	535	576	587	569	602	631	668
Słopnice (2)	350	362	308	320	367	411	464	558	608	621	618	632	656	674
Tymbark (2)	552	580	564	596	588	596	648	696	739	735	755	775	803	795

Jak pokazuje tabela 13, dochody własne gminy Dobra po pierwsze należą do dolnej części średnich dochodów w powiecie limanowskim, a po drugie, mają charakter cykliczny. Wahania występujące praktycznie co roku od początku okresu pomiarowego (2007) nie są zjawiskiem odosobnionym. W innych gminach również mamy do czynienia z podobnymi odchyleniami. Ma to związek przede wszystkim ze zmiennymi uwarunkowaniami: korzystaniem ze zewnętrznych narzędzi finansowania przedsięwzięć gminnych, wpływów z podatków, saldem migracji czy działaniami o charakterze inwestycyjnym. W kontekście obszarów do rewitalizacji gminy Dobra, powyższa tabela nie wskazuje dodatkowych działań o charakterze inwestycyjnym.

W odniesieniu do danych zawartych w tabeli 14, sieć kanalizacyjna w gminach powiatu limanowskiego nie rozwija się dynamicznie. W gminie Dobra sieć kanalizacyjna według statystyk była najdłuższa w 2006 r. Wynikają z tego dwa rodzaje wniosków w kontekście dalszych badań diagnostycznych, polegających na tworzeniu rozkładów przestrzennych zjawisk społeczno-gospodarczych w gminie Dobra na poziomie sołectw: dotychczasowa infrastruktura może wymagać podjęcia działań naprawczych, wymagają sprawdzenia potrzeby związane z rozbudową tejże infrastruktury.

Tabela 15 obrazuje długość sieci gazowej w gminie Dobra. Od 2006 r. przybyło poniżej 2% sieci gazowej, co jest wynikiem na poziomie innych gmin powiatu limanowskiego. Z drugiej jednak strony, należy podkreślić niską dynamikę przyrostu infrastruktury do przesyłu gazu ziemnego, co nie musi jednak oznaczać dysfunkcji, gdyż może wynikać z niewielkiego przyrostu zapotrzebowania na tego typu infrastrukturę. Z metodologicznego punktu widzenia, niski przyrost infrastruktury technicznej (komunalnej) nie idzie jednak w parze z jakością świadczonych usług publicznych, a także dynamiką rozwoju gospodarczego. Wygląda na to, że brak rozwoju tego typu infrastruktury wynika z niskiej dynamiki przyrostu wskaźnika przedsiębiorczości, która jest dźwignią rozwoju gospodarczego każdej z gmin. Dlatego też kwestia infrastruktury technicznej będzie przedmiotem pogłębionej analizy rozkładu przestrzennego zjawisk społeczno-gospodarczych w gminie Dobra.

W zakresie sieci wodociągowej, analiza ilościowa nie potwierdza dotychczasowych wniosków dotyczących przyrostu infrastruktury komunalnej (tabela 16). Największy przyrost sieci miał miejsce pomiędzy latami 2005-2007. Aktualnie mamy w gminie Dobra niemal 50 km sieci wodociągowej, co pozwala na ułożenie gminy mniej więcej w połowie rankingu gmin powiatu limanowskiego. Niemniej jednak należy dodać do tego informację o złej jakości wód podziemnych (nie zanieczyszczenie wody, ale rzadkość jej występowania, co w okresie suszy zaburza gospodarkę wodną gmin powiatu limanowskiego). Oznacza to potrzebę wnikliwej analizy rozkładu przestrzennego infrastruktury sieci wodociągowej w gminie Dobra. Rosnąca długość infrastruktury wodociągowej to dobry symptom w kontekście podnoszenia jakości życia oraz zapewniania potrzeb interesariuszy zewnętrznych (przedsiębiorcy, turyści), jednakże należy sprawdzić czy i na ile gmina Dobra wymaga działań rewitalizacyjnych w obszarze infrastruktury wodociągowej.

Istnieje generalna tendencja do zawężania korytarzy ekologicznych, w powiecie limanowskim, co ma przede wszystkim związek z dość liberalną ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przeznaczaniu nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową oraz inwestycje. Zmniejszająca się liczba terenów zielonych nie musi być zjawiskiem negatywnym pod warunkiem, że nie wiąże się z degradacją krajobrazu, harmonii przestrzeni oraz cech funkcjonalnych gminy. Za szczególnie ryzykowne uważa się zjawisko „szatkowania przestrzeni” (*scatterization*), które polega na intensywnej zabudowie najbardziej

atrakcyjnych miejsc np. ze względu na unikalny widok i „zawłaszczanie” unikalnej przestrzeni, jak również „amorficzny rozrost” (*sprawl*), polegający na nieciągłym użytkowaniu przestrzeni, co ma związek z faktem, iż występuje ogólnie w Polsce nadpodaż terenów budowlanych oraz duża popularność wznoszenia budynków w oparciu o tzw. warunki zabudowy.

Zgodnie z danymi przedstawionymi w tabeli 18, rośnie liczba podmiotów gospodarczych w gminie Dobra. Zdecydowanie przeważają mikro- i małe przedsiębiorstwa. Dominujące branże powiązane są przede wszystkim z lokalnymi tradycjami (turystyka), a także rzemiosłem i wytwórczością (przemysł drzewny, budownictwo oraz usługi). Rosnąca liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON jest dobrym sygnałem, świadczącym o powolnym, ale sukcesywnym wzroście znaczenia lokalnej gospodarki. Należy pamiętać, że część zarejestrowanych podmiotów zgodnie ze statystykami przechodzi w stan nieaktywności, a w konsekwencji dochodzi do ich rozwiązania. Występują również okresy, w których liczba podmiotów gospodarczych nieznacznie malała (2011, 2013), jednakże należy podkreślić względnie stabilną sytuację gospodarczą gminy Dobra szacowaną w oparciu o liczbę podmiotów gospodarczych. Zjawisko to wpisuje się w ogólną tendencję zaobserwowaną w zdecydowanej większości gmin powiatu limanowskiego. Należy jednak zwrócić uwagę na przestrzenny rozkład zjawisk gospodarczych wewnątrz gminy Dobra tak, aby można było dokonać delimitacji obszarów zdegradowanych według tego kryterium.

B. Rozkład przestrzenny zjawisk społeczno-gospodarczych w gminie Dobra w podziale na sołectwa

B1. Struktura przestrzenno-funkcjonalna gminy Dobra

W gminie Dobra można wyznaczyć trzy najważniejsze ośrodki usługowe: główny w Dobrej oraz wspomagające w Skrzydłej i w Jurkowie. Dobra to najważniejsza jednostka osadnicza gminy skupiająca obok podstawowych funkcji mieszkaniowej i usługowej, funkcje administracji i usług publicznych (m.in. Urząd Gminy, biblioteka gminna, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Placówek Oświatowych wraz z ośrodkiem szkolno-wychowawczym oraz ośrodek zdrowia. Ponadto można w Dobrej wyróżnić: funkcje kultury i obiektów sakralnych, funkcje przemysłowe, handlowe oraz usługowe wraz z usługami gastronomicznymi.

Rys. B1. Struktura funkcjonalna wg MPZP

Źródło: <http://dobra.e-mpzp.pl/> (20.06.2016)

Skrzydlna i Jurków to wspomagające jednostki urbanistyczne w zakresie usług w stosunku do głównej jednostki w Dobrej. Skrzydlina pełni tę funkcję dla części północnej gminy, natomiast Jurków dla południowej – chociaż bezpośrednie sąsiedztwo z jednostką główną umniejsza jego rangę. W gminie Dobra występuje wyraźny podział obszaru na część bardziej zurbanizowaną północną i mniej zurbanizowaną południową – co wynika z warunków geograficznych charakterystycznych dla tych obszarów. W Skrzydlnej najważniejszymi budynkami użyteczności publicznej są: Zespół Placówek Oświatowych, Dom Nauczyciela, remiza OSP, obiekty sakralne, ośrodek zdrowia, poczta. Wśród obiektów handlu i usług można wymienić: dom towarowy, bank, sklepy i punkty usługowe, lokale gastronomiczne. W Skrzydlnej znajdują się również obiekty produkcyjne i magazynowe. W Jurkowie natomiast działają następujące instytucje i zakłady, w których znajdują zatrudnienie mieszkańcy: Zespół Placówek Oświatowych (gimnazjum, szkoła podstawowa, przedszkole, biblioteka), Urząd Pocztowy, Wiejski Ośrodek Zdrowia, Punkt Skupu Owoców i Warzyw, Punkt Apectyczny, Punkt Kasowy Banku Spółdzielczego, kilka

sklepów spożywczych i spożywczo przemysłowych, dwie placówki gastronomiczne, zakład produkcji ziemi kwiatowej, kilka zakładów stolarskich, firm transportowych i budowlanych⁸.

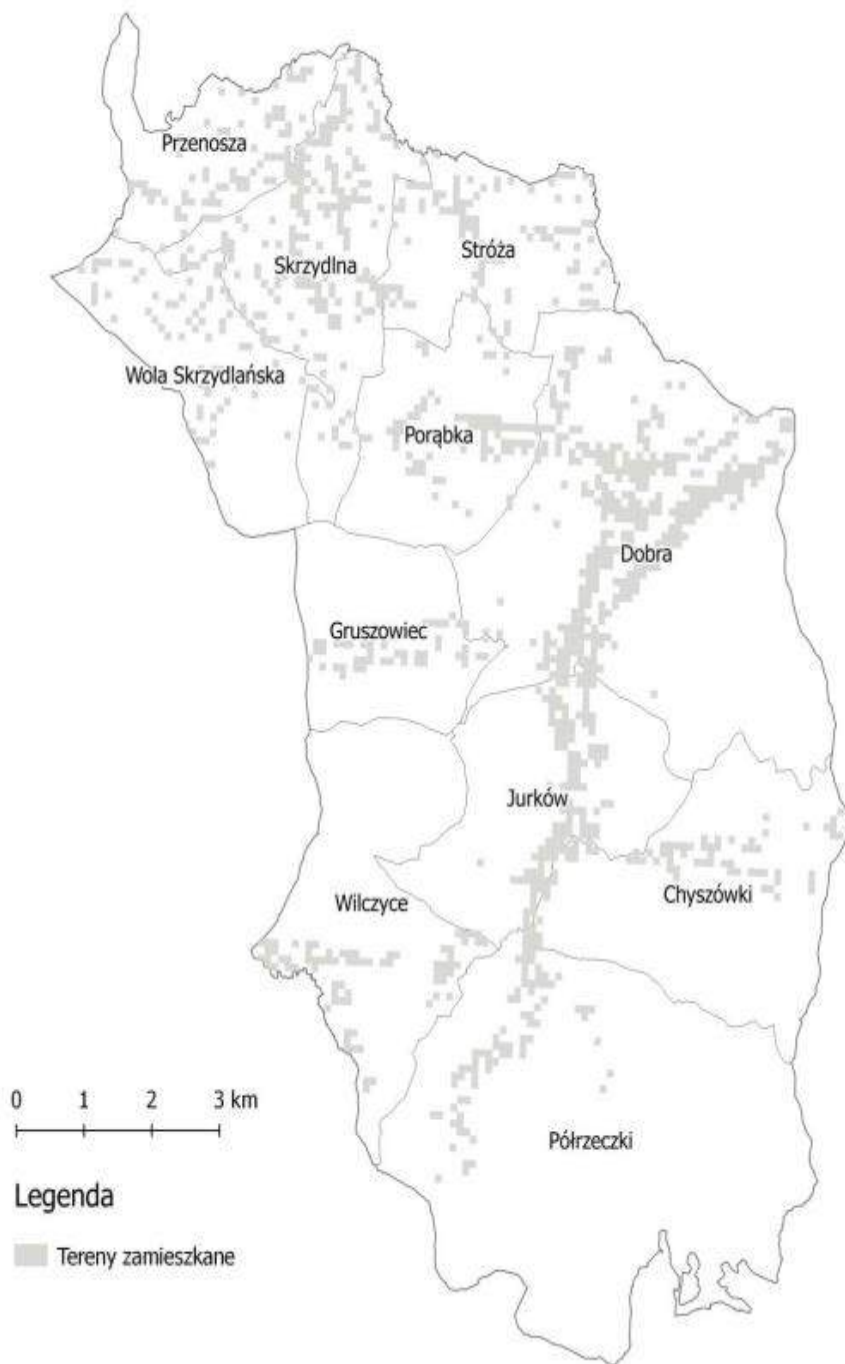
Na obszarze gminy Dobra obserwowana jest tendencja rozwoju przestrzennego zabudowy mieszkaniowej wraz z przekształcaniem terenów zabudowy letniskowej w tereny zabudowy mieszkaniowej jak również tendencję intensyfikacji i wielofunkcyjnego użytkowania terenów przeznaczonych do zabudowy. Intensyfikacja ta (jak wspomniano wyżej) jest najsilniejsza wzdłuż głównych ciągów drogowych.

B2. Analiza przestrzenna zjawisk gospodarczych, społecznych i technicznych gminy Dobra

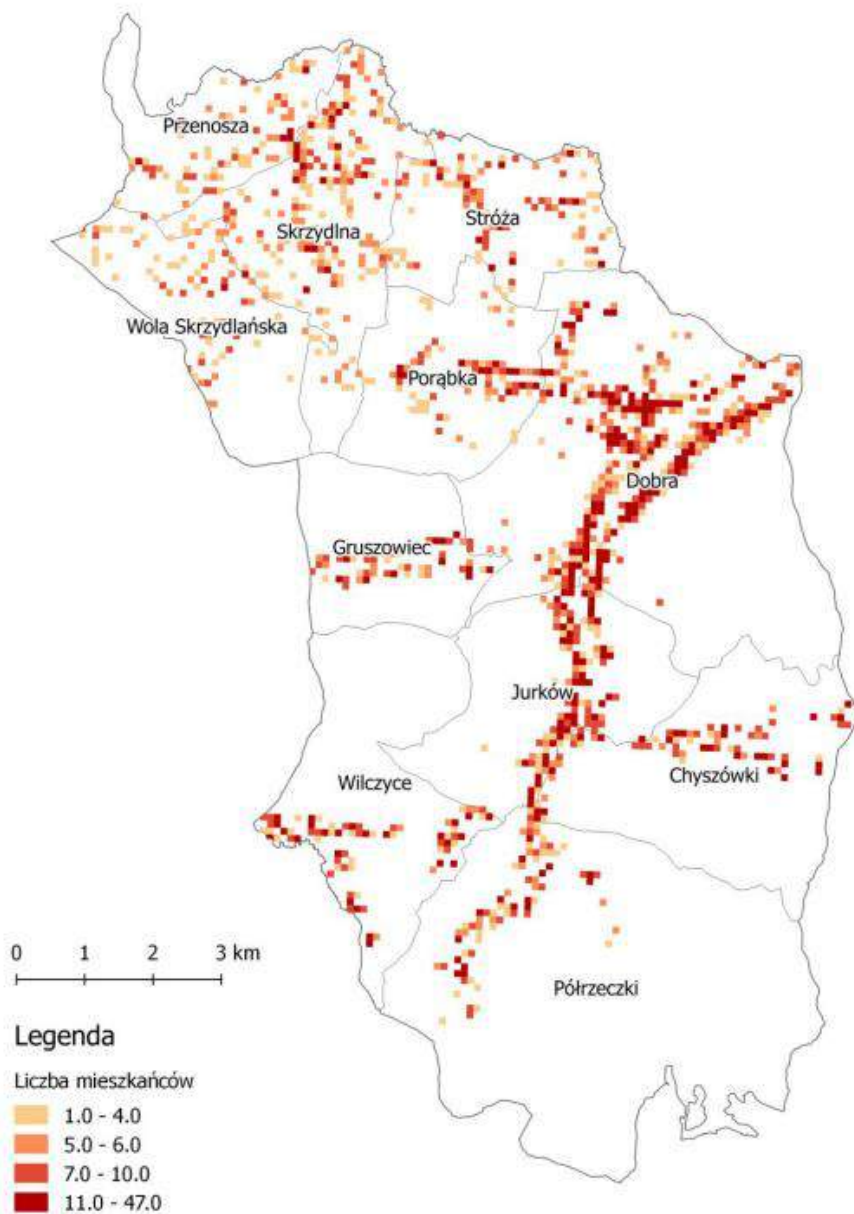
Rozkład przestrzenny zjawisk zamieszczonych na mapach niniejszej diagnozy: negatywne zjawiska koncentrują się w obszarach zainwestowanych. Gmina Dobra w dużej części składa się z lasów i terenów nieprzystępnych do zamieszkania ze względu na ukształtowanie terenu. Znaczna część obszaru to tereny rolne, co powoduje, że obszary zamieszkałe są rozproszone w sposób dość chaotyczny, z drugiej jednak strony trudno oczekiwać w najbliższym czasie, aby znaczne połacie obszarów niezamieszkałych istotnie zmieniły swoje funkcje. Najliczniej zamieszkałymi sołectwami są: Dobra, Jurków i Skrzydlina. W tych miejscowościach, włącznie z Pólrzeczkami i Porąbką jest też najwyższa frekwencja wyborcza. Warto nadmienić, że frekwencja wyborcza jest jednym ze sposobów mierzenia poziomu kapitału społecznego, rozumianego jako kapitał miękki dotyczący aktywności obywatelskiej, poczucia odpowiedzialności za swoje sąsiedztwo i zdolności do poświęceń. Drugim, najczęściej stosowanym wskaźnikiem pomiaru aktywności obywatelskiej i jakości kapitału społecznego jest liczba organizacji pozarządowych (NGO). Tutaj znowu na czele są sołectwa: Dobra i Skrzydlina, a także Jurków i Stróża. Na ogół wyższy poziom kapitału społecznego oznacza mniejszą ilość zjawisk o charakterze dysfunkcyjnym, jednakże w przypadku gminy Dobra należy mówić o tym, że nagromadzenie mieszkańców w wymienionych gminach, wraz z koncentracją aktywnych obywateli sprzyja pojawianiu się dynamicznych przemian społeczno-gospodarczych, których efektem mogą być dysfunkcje sprzyjające określeniu terytorium jako zdegradowanego. Należy również podkreślić, że obszary, na których są aktywni obywatelsko mieszkańcy są dobrym miejscem do przeprowadzania działań rewitalizacyjnych, ze względu na wysoki odsetek działań realizowanych w ramach modelu partycypacyjnym, przy wysokiej społecznej aprobacie, a działania rewitalizacyjne częściej przynoszą tzw. efekt synergii: oprócz poprawy estetyki miejsca, poprawia się również funkcjonalność, której odbiorcami jest większa liczba ludzi.

⁸ Analiza tkanki budowlanej gminy Dobra z podziałem na sołectwa wraz z oceną jej stanu została przedstawiona w aneksie nr 2.

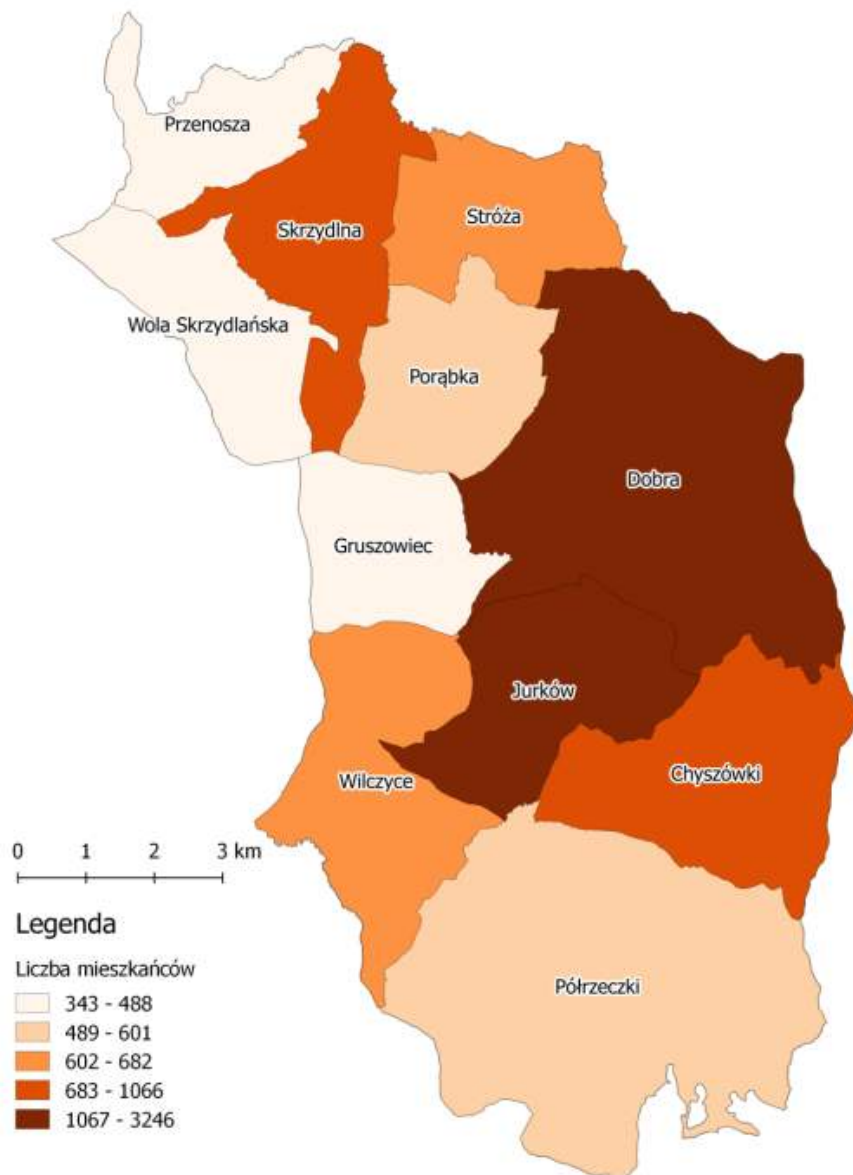
Gmina Dobra - Tereny zamieszkane w przestrzeni gminy

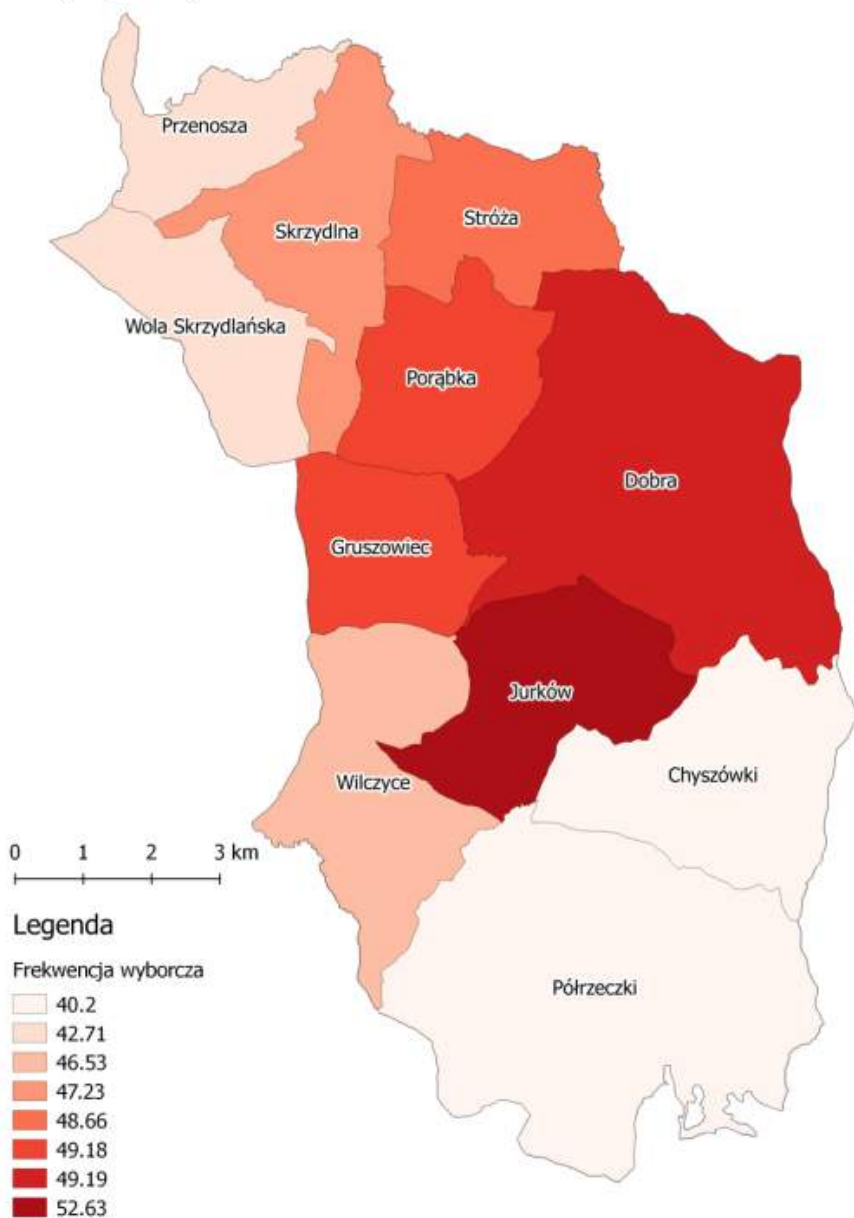
Gmina Dobra - Liczba mieszkańców w przestrzeni gminy

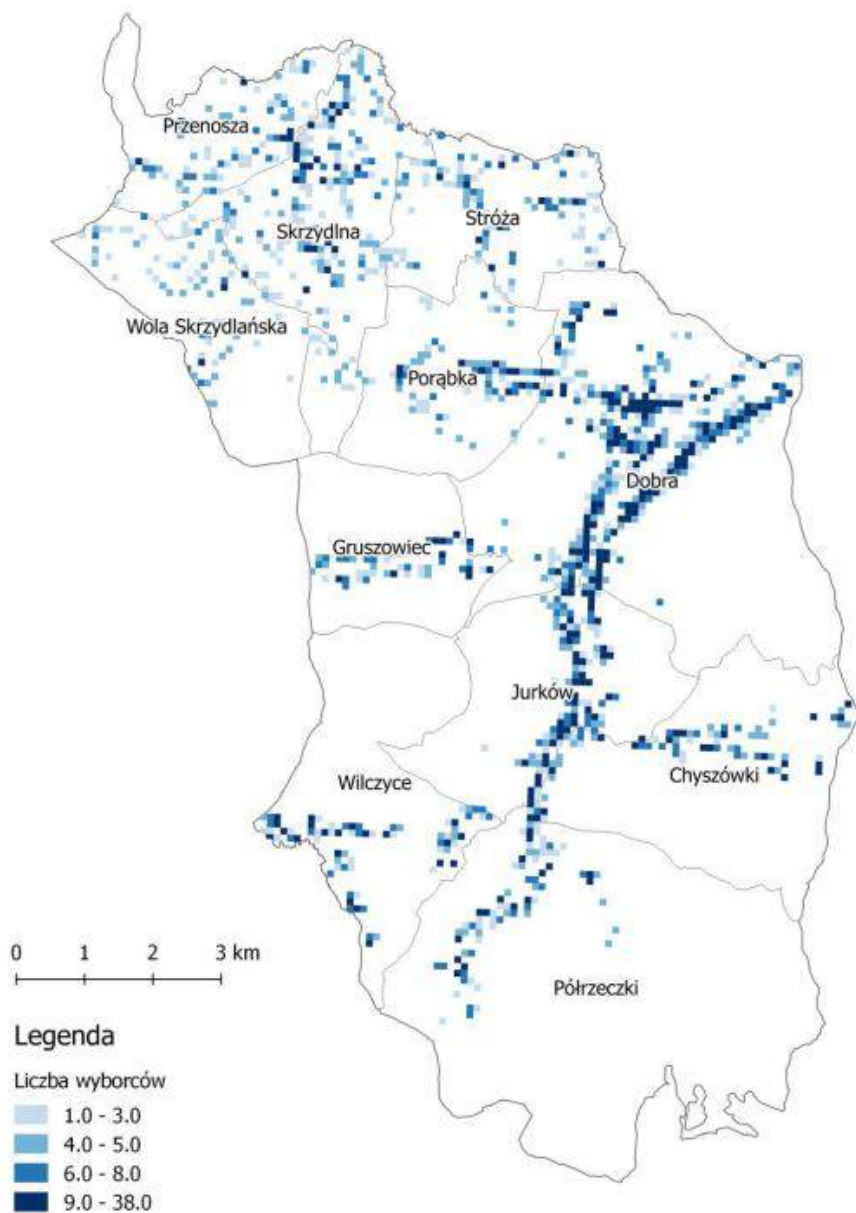
Gmina Dobra - Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach

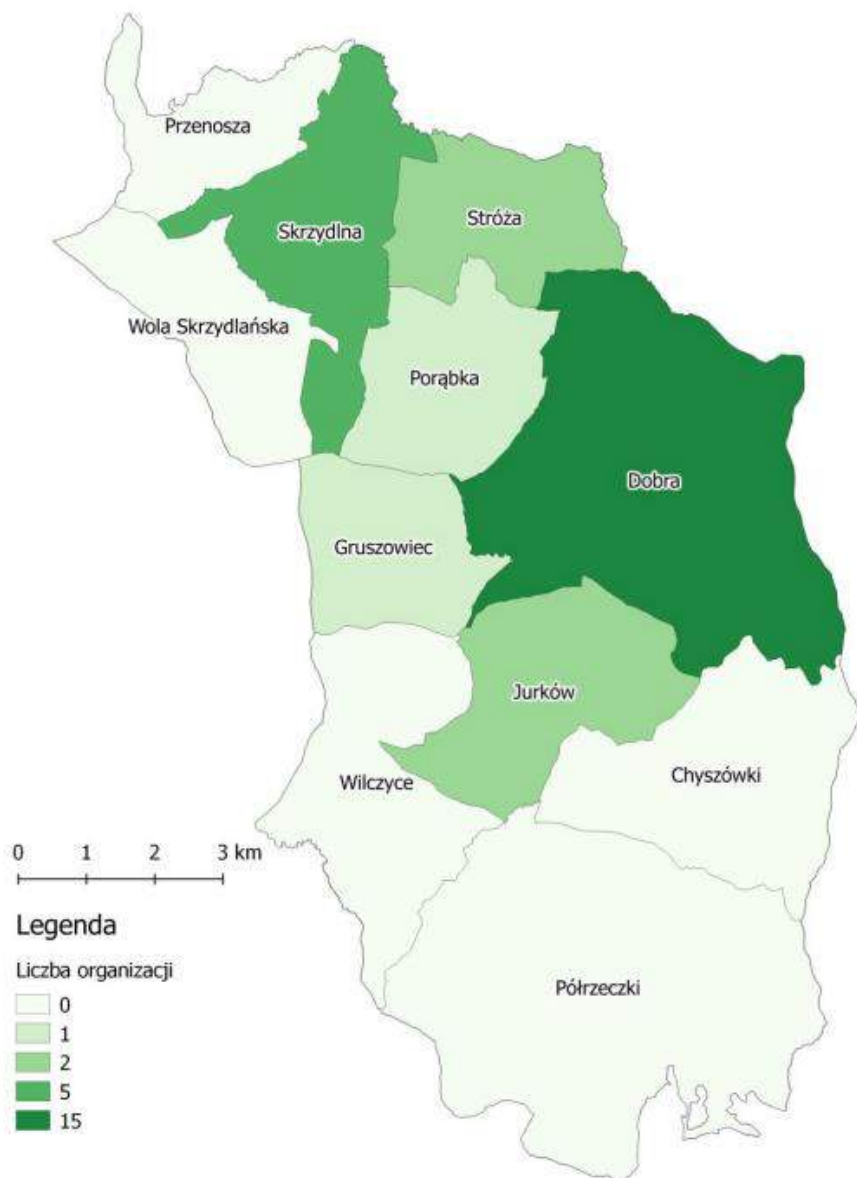
Gmina Dobra - Frekwencja wyborcza w poszczególnych sołectwach
Wybory do Sejmu 2015

Gmina Dobra - Liczba wyborców w przestrzeni gminy

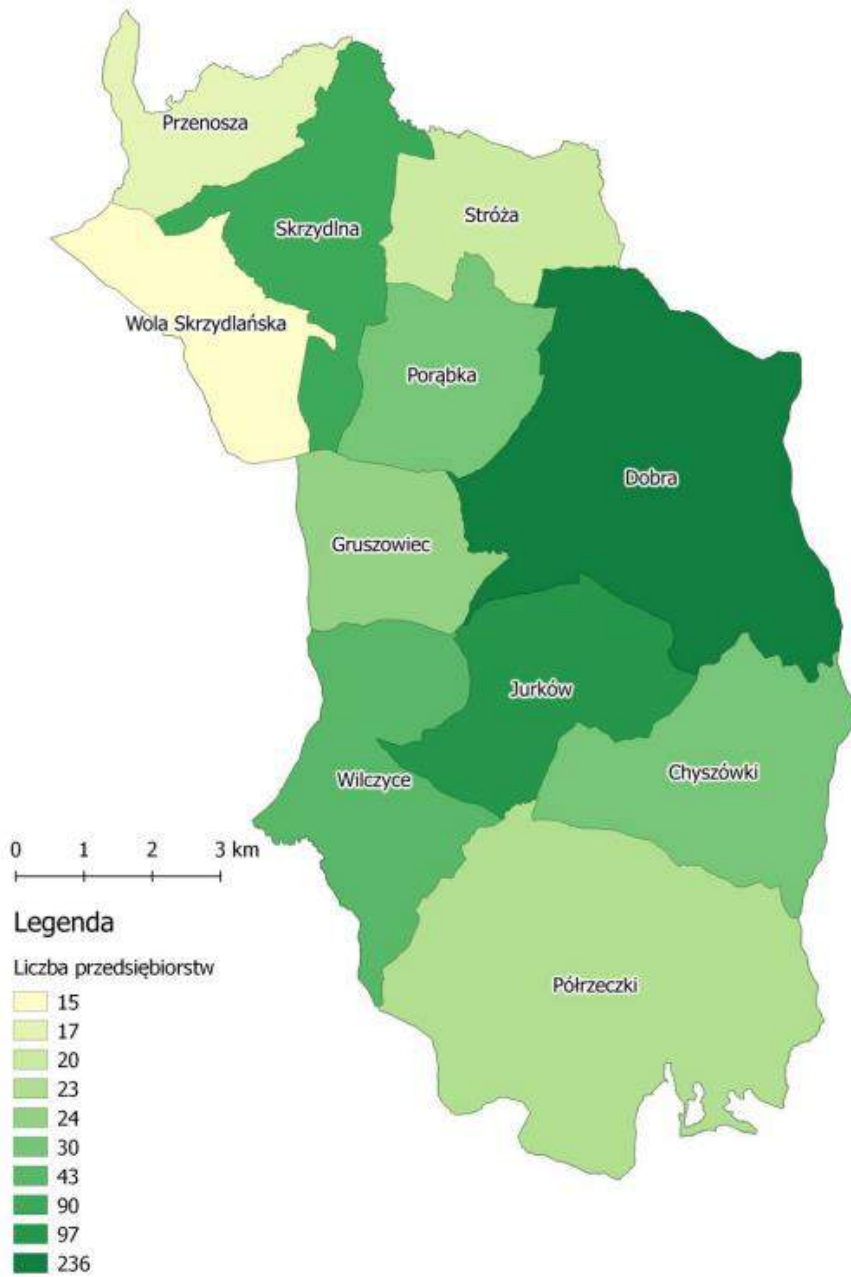

Gmina Dobra - Organizacje pozarządowe w poszczególnych sołectwach

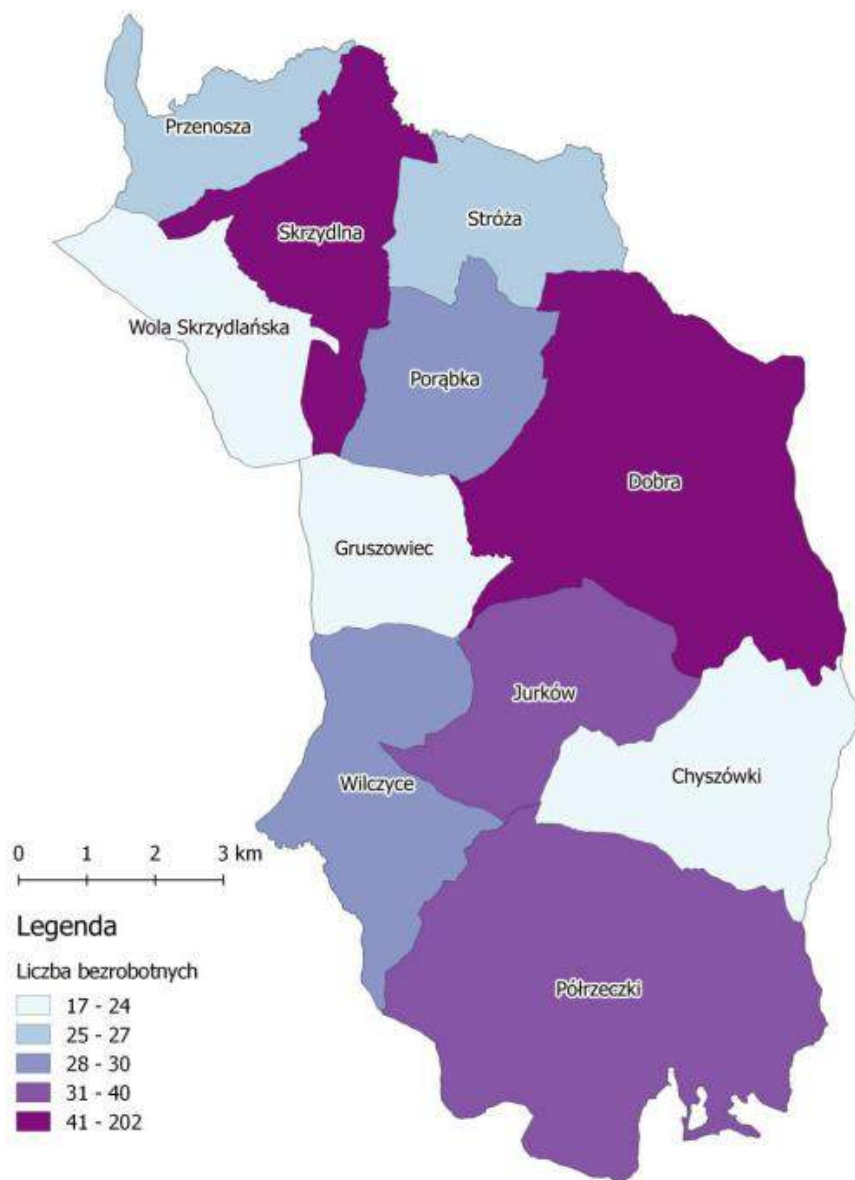

Widać wyraźnie na poprzednich mapach pewne zależności: najbardziej ludne obszary to sołectwa: Dobra, Jurków i Skrzydlna, a także Porąbka, Chyszówki i Stróża. Szczególnie ważne są mapy pokazujące dokładnie rozkład zjawiska wewnątrz sołectwa. Duża liczba gospodarstw domowych jest rozmieszczona wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych i w tych miejscach znajdziemy nagromadzenie zjawisk społeczno-gospodarczych: mamy w tych miejscach najwyższą frekwencję wyborczą, najwięcej organizacji pozarządowych (na ogół wysoki odsetek głosujących znajduje się w miejscach koncentracji NGO). Organizacje pozarządowe są „przedłużoną ręką obywatelskości”, zrzeszając najbardziej aktywnych obywatelsko mieszkańców. Wysoka jakość kapitału społecznego jest również elementem wzbogacającym gospodarkę danego miejsca; największą liczbę przedsiębiorstw, najlepiej rozwiniętą infrastrukturę, ale i natężenie zjawisk o charakterze dysfunkcyjnym.

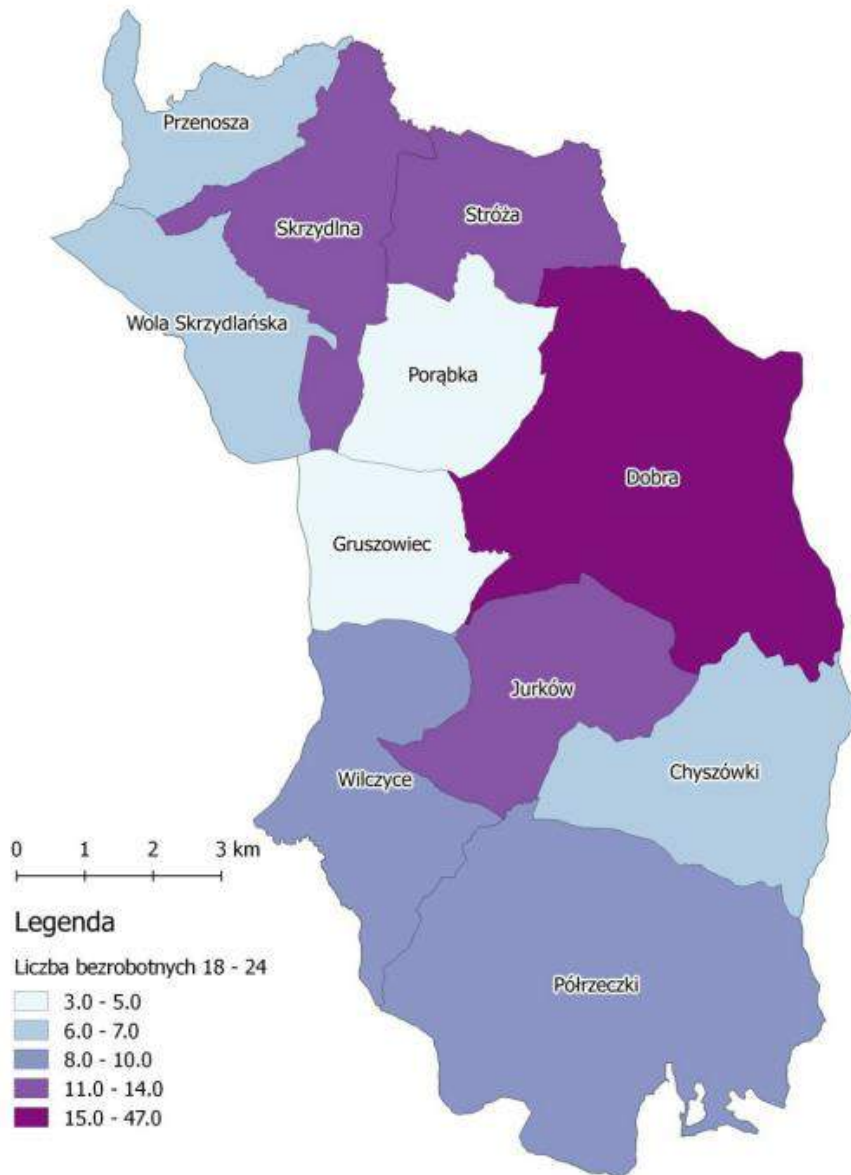
Gmina Dobra - Liczba przedsiębiorstw w poszczególnych sołectwach

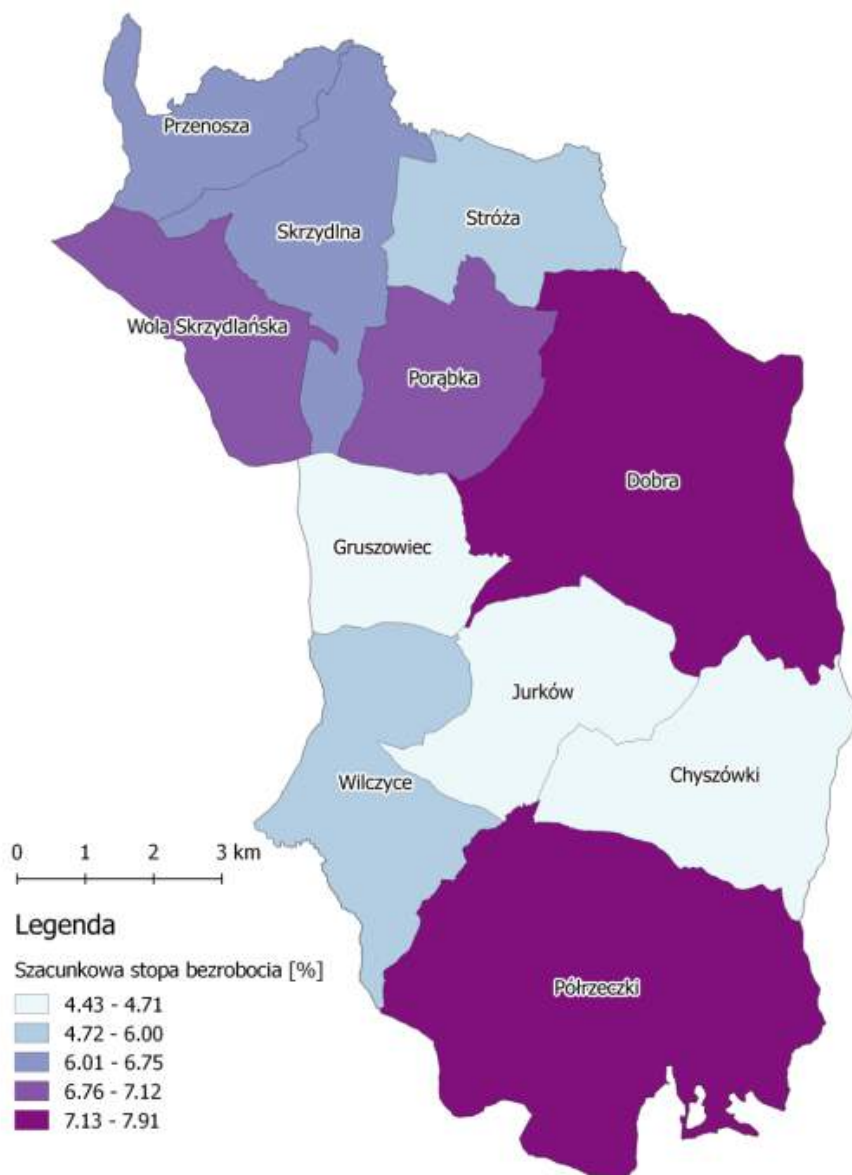
Gmina Dobra - Liczba bezrobotnych ogółem w poszczególnych sołectwach

Gmina Dobra - Liczba bezrobotnych w wieku 18 - 24 w poszczególnych sołectwach

Gmina Dobra - Szacunkowa stopa bezrobocia w poszczególnych sołectwach

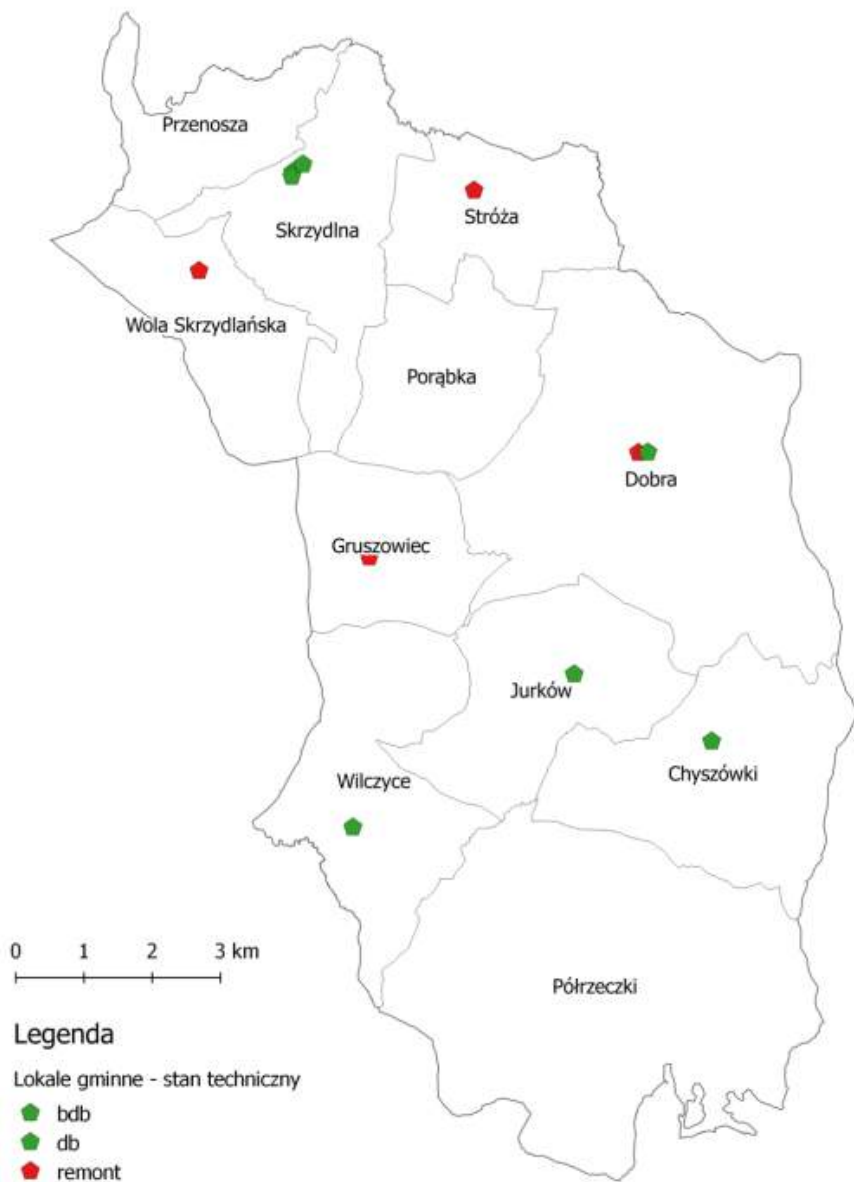

Sołectwa: Skrzydlna, Dobra i Jurków wyróżniają się *in plus* zasobami w postaci mieszkańców, ponadprzeciętnie wysoką liczbą przedsiębiorstw, ale i wysokimi wartościami wskaźników będących destymulantami rozwoju jak: wskaźnik bezrobocia ze szczególnym uwzględnieniem kluczowych mieszkańców z początku wieku produkcyjnego. Pomimo wysokiego wskaźnika przedsiębiorczości oraz wysokich wskaźników w zakresie infrastruktury technicznej, sołectwo Dobra wespół z Pólrzeczki posiada najwyższą szacunkową stopę bezrobocia. W poprzednich analizach (dokumentów planistycznych i analizy ilościowej w ujęciu dynamicznym) najczęściej powtarzającymi się miejscami występowania różnorodnych dysfunkcji były Dobra, Skrzydlna oraz Jurków. Wskaźnik bezrobocia, będący jednym z podstawowych kryteriów przy wyznaczaniu obszaru zdegradowanego wskazuje na najniższe bezrobocie wśród sołectw, które mogą być pod wpływem drogi krajowej 28. Dla mieszkańców gmin z najwyższym

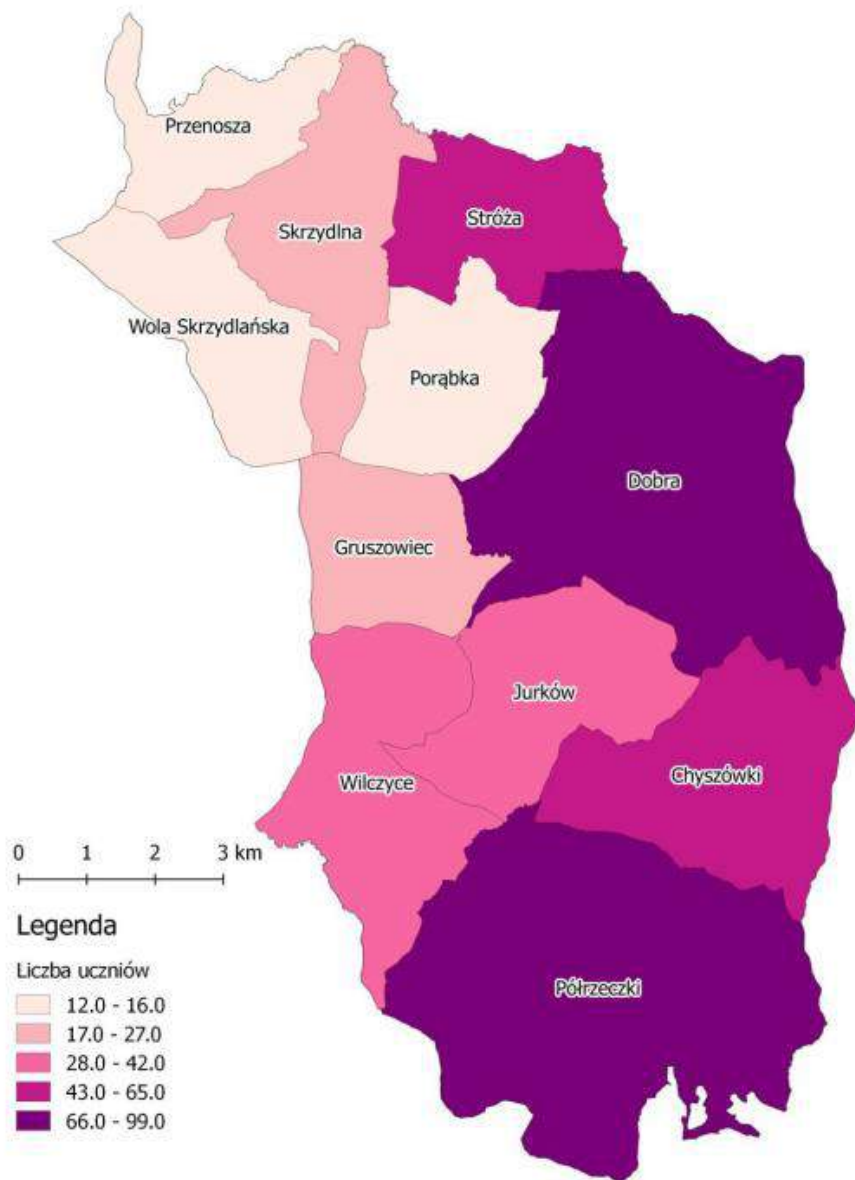
wskaźnikiem bezrobocia jest prawdopodobnie za daleko, aby zwyczajowo (codziennie) bez używania transportu samochodowego dojeżdżać do pracy do innych miejsc (Limanowa, Mszana Dolna, Rabka Zdrój, Myślenice, Kraków itp.). Oznacza to potrzebę wyprowadzki i zmiany miejsca zamieszkania, lub pozostawania bez zawodowej aktywności. Wyjątkiem jest gmina Dobra, legitymująca się wysokim bezrobociem i wysokimi wskaźnikami ludności, przedsiębiorczości, infrastruktury – czyli dynamicznymi przemianami społeczno-gospodarczymi. Centrum gminy Dobra wyróżnia się także jako potencjalne miejsce, gdzie istnieje potrzeba wyznaczenia terenów do rewitalizacji, aby maksymalizować korzyści dla całej gminy.

Struktura gospodarcza gminy Dobra (jak już wspomiano: zdecydowana dominacja MŚP oraz branż bazujących za zasobach endogenicznych) jest względnie jednorodna: zdecydowana mniejszość firm przesyłowych, a w ramach branży wytwórczej dominują przywołane powyżej branże. Struktura przedsiębiorstw w praktyce nie uległa zmianom od początków przemian ustrojowych, bardziej możemy mówić o zmianach wynikających z postępu cywilizacyjnego: wzrost udziału sektora usług i firm o znaczeniu ponadlokalnym (sprzedającym swoje dobra i usługi w całej Małopolsce oraz na terenie kraju), jak np. firma FAKRO, posiadająca jedną ze swych hal produkcyjnych w gminie Dobra. Struktura gospodarcza gminy ma istotny wpływ na strukturę rynku pracy, choć w zasięgu codziennych dojazdów mieszkańców gminy Dobra znajdują się takie miejscowości jak: Mszana Dolna, Rabka-Zdrój, Limanowa, Nowy Sącz, a także w niektórych przypadkach – Kraków. Wiąże się to z charakterem pracy, a także poziomem zarobków, które pozostają główną motywacją do ponoszenia kosztów związanych z codziennymi dojazdami do pracy. Jak wynika z pogłębionych analiz poczynionych w części diagnostycznej Strategii Rozwoju gminy Dobra na lata 2014-2024, aktywni zawodowo pozostają przede wszystkim w sektorze rolnictwa, turystyki, wytwórczości i usług. Dominują osoby w wieku 25-29 lat (związane przede wszystkim z ujemnym saldem migracji z tendencją malejącą) oraz 35-39 lat (dodatnie saldo zatrudnienia). Jak wynika z przeprowadzonych analiz, w tym wywiadów bezpośrednich, wiele osób w wieku 18-29 lat wyjeżdża do pracy lub w celu dalszego kształcenia się poza gminę Dobra, osłabiając swoim wyjazdem lokalny rynek pracy. Z kolei wzrost zatrudnienia osób w wieku 25-39 lat i więcej wiąże się z tradycjami wyjazdów za granicę do pracy i powrotami osób, które z racji ciężkich doświadczeń zawodowych utraciły możliwość podejmowania dalszej pracy fizycznej.

Gmina Dobra - Lokale gminne stan techniczny

Gmina Dobra - Stypendia w poszczególnych sołectwach

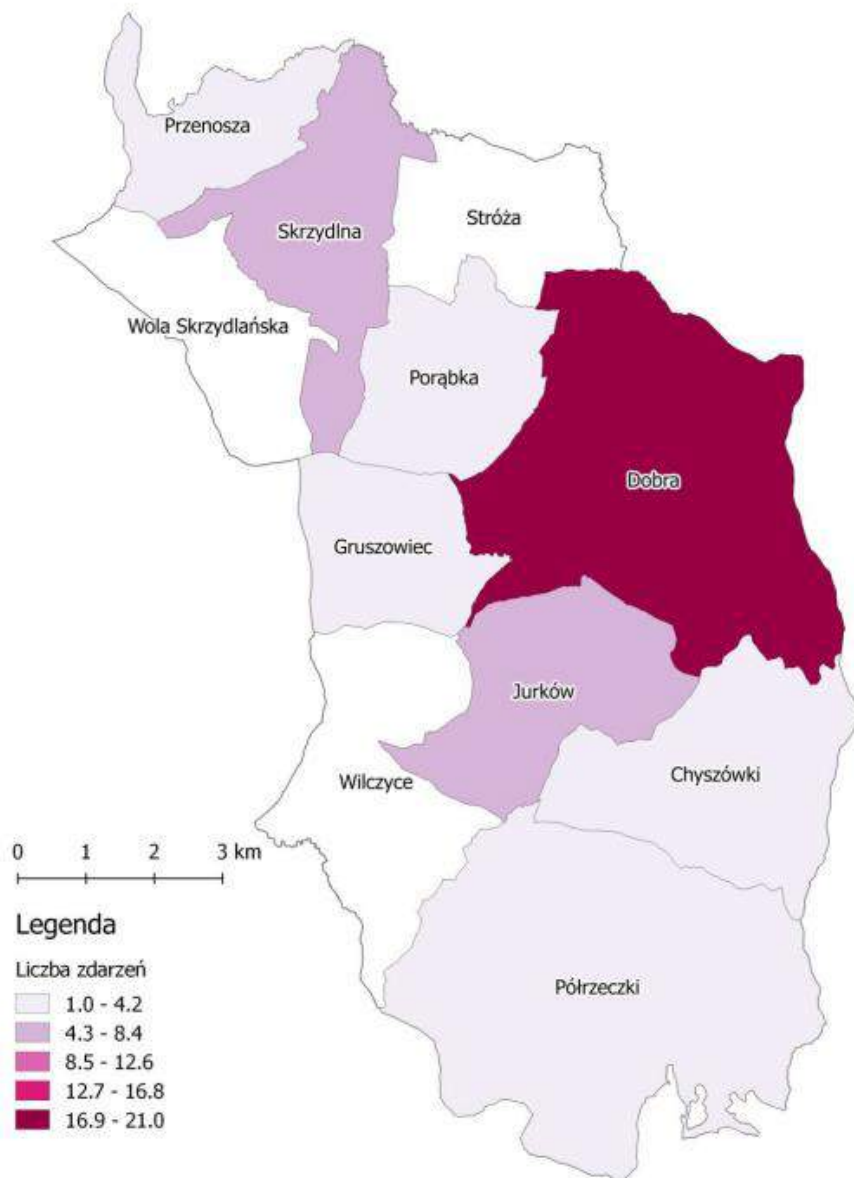
Gmina Dobra - Przyłącza kanalizacyjne w poszczególnych sołectwach

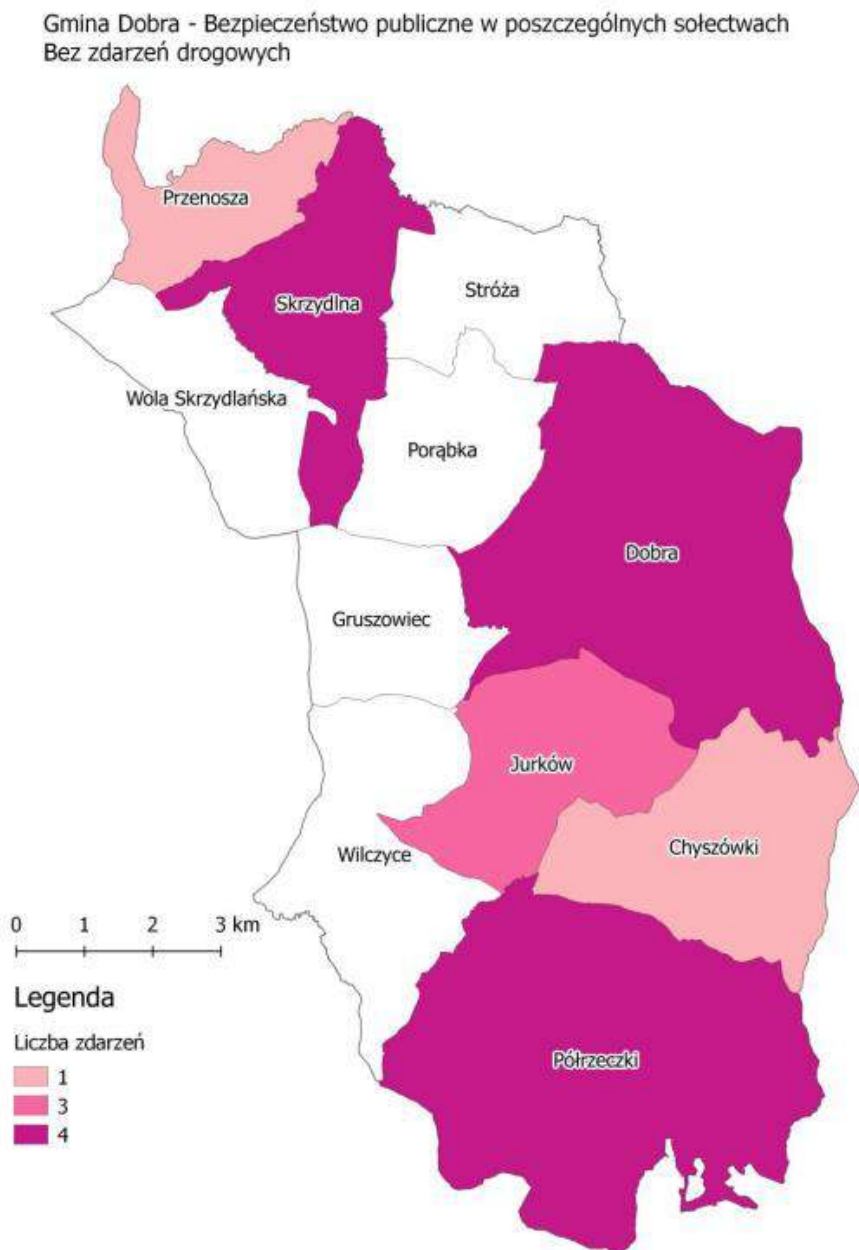

Zaprezentowany na mapach rozkład przestrzenny infrastruktury technicznej w gminie Dobra sugeruje, że infrastruktura komunalna najsilniej obecna jest w sołectwach: Dobra, Jurków, a także Skrzydlna i Przenosza. W sołectwach: Chyszówki, Porąbka, Gruszowiec i Wilczyce brak jest w zasadzie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Powstaje zatem pytanie o potrzeby rozwojowe gminy w tym zakresie: z jednej strony brak takiej infrastruktury w niektórych sołectwach jest czynnikiem hamującym rozwój społeczno-gospodarczy, w tym przykładowo tworzy problemy z przyciąganiem nowych inwestorów. Z drugiej jednak strony, istniejąca infrastruktura w miejscach najbardziej ludnych wydaje się być niedoinwestowana ze względu na skalę potrzeb społecznych i bardziej podatna na potrzeby remontowe. Z punktu widzenia idei rewitalizacji w myśl ustawy o rewitalizacji z 9 października 2015 r., terenami przeznaczonymi do rewitalizacji ze względu na aspekty techniczne są gminy Dobra, Jurków i Skrzydlna. Powołując się na definicję rewitalizacji, wynikającą z przywołanej ustawy należy stwierdzić, że terenami zdegradowanymi oraz rewitalizowanymi mają być te obszary, których funkcjonalne ożywienie ma być kołem zamachowym

dla gospodarki gminy. W ten sposób myślenia, z punktu widzenia jakości infrastruktury technicznej oraz intensywności jej wykorzystania, wpisują się wymienione powyżej sołectwa. Potencjalne działania rewitalizacyjne z punktu widzenia powyższej analizy są rekomendowane do przeprowadzenia na terenie sołectw: Dobra, Jurków i Skrzydlna.

Gmina Dobra - Bezpieczeństwo publiczne w poszczególnych sołectwach

Poziom bezpieczeństwa publicznego, podobnie jak w przypadku wybranych powyższych zdarzeń jest silnie skorelowany z intensywnością zabudowy, liczbą mieszkańców, a także intensywnością występowania procesów społeczno-gospodarczych. Jak wykazała powyższa analiza przeprowadzona za pomocą oceny rozkładu przestrzennego zjawisk wewnątrz sołectw (metoda analiz punktowych „modularnych”, zjawisk w przestrzeni) oraz rozkładu przestrzennego uwzględniającego średnią wartość zjawiska dla sołectwa, miejscowościami o największej liczbie zdarzeń drogowych jest Dobra oraz Jurków i Skrzydlna. Ogólnie w Dobrej jest najwięcej zdarzeń dotyczących bezpieczeństwa – kolejne dwie miejscowości (Skrzydlna i Jurków) z największą liczbą zdarzeń „niebezpiecznych” ma ich dwa razy mniej. W pozostałych miejscach zdarzenia te występują w ilościach śladowych. Pomijając zdarzenia drogowe, sołectwami o największej liczbie zdarzeń „niebezpiecznych” są: Dobra, Pórzeczki, Skrzydlna i Jurków. Zaprezentowane rozkłady przestrzenne potwierdzają tezę o dominacji obszarów zdegradowanych na terenie Dobrej, Jurkova i

Skrzydlniej. Wysokie wartości destymulant rozwoju, dotyczących bezpieczeństwa publicznego świadczą o gospodarczej polaryzacji potencjału trzech analizowanych sołectw. Bezpieczeństwo publiczne to jedno ze zjawisk skorelowanych ściśle z procesami określającymi rozwój zasobów ludzkich. Kapitał ludzki (tzw. kapitał twardy, rozumiany jako zasób niezbędny do rozwoju przedsiębiorczości na dany terenie, mierzony przykładowo za pomocą wskaźników określających strukturę wykształcenia, kompetencje, umiejętności, doświadczenie zawodowe, wiek, czyli elementy ważne z punktu widzenia potencjalnego pracodawcy) oraz kapitał społeczny (tzw. kapitał miękki, rozumiany jako zasób ważny w kontekście postępu cywilizacyjnego, wymiany kultur, jak również rozwoju przedsiębiorczości, mierzony przykładowo za pomocą aktywności obywatelskiej, liczby NGO, frekwencji wyborczej, inicjatyw obywatelskich, ruchów społecznych itp.). Jest to istotne z punktu widzenia budowania społeczeństwa obywatelskiego, odpowiedzialnego, utożsamiającego się z problemami gminy. Co ciekawe, w przypadku gminy Dobra mamy do czynienia z sytuacją, w której w trzech sołectwach o dominujących pozytywnych procesach społeczno-gospodarczych, istnieją równocześnie ponadprzeciętnie intensywne zjawiska o charakterze negatywnym: bezrobocie, przestępczość, czy ubóstwo to tylko niektóre z nich. Jednocześnie, co istotne, rewitalizacja terenów opisywanych sołectw rodzi największą nadzieję na funkcjonalne ożywienie gminy Dobra, ze względu na najwyższy potencjał gospodarczy wsi Dobra, Jurków i Skrzydlna.

C. Analiza wyników ankiet nt. obszarów zdegradowanych

W ramach prac nad diagnozą potencjału społeczno-gospodarczego, technicznego, przestrzennego i kulturowego gminy Dobra, zwrócono się z prośbą do mieszkańców gminy o wskazanie miejsc charakteryzujących się wysokim stopniem dysfunkcji wraz z doprecyzowaniem o jaki rodzaj negatywnych zjawisk społecznych chodzi. W tym celu posłużono się dwoma narzędziami badawczymi: ankietą zamieszczoną na stronie internetowej Urzędu Gminy, której celem było pozyskanie jak największej liczby szczegółowych informacji od mieszkańców gminy Dobra nt. rozkładu przestrzennego kluczowych problemów z punktu widzenia budowania obrazu potencjału rozwojowego gminy Dobra. Druga ankieta była wykorzystana przede wszystkim do uporządkowania dyskusji podczas dwóch spotkań konsultacyjnych, zorganizowanych w dniu 19.07.2016 r.

Pierwsza z ankiet była dostępna on-line, na stronie internetowej Urzędu Gminy Dobra od kwietnia do lipca 2016 r. W sumie udało się uzyskać 35 w pełni wypełnionych kwestionariuszy. W dwóch spotkaniach konsultacyjnych wzięło w sumie udział kilkadziesiąt osób i podczas nich większość zaspokoilią swoją ciekawość w formie pytań. Osoby te wyartykułowały również podczas spotkań swoje opinie na temat obszarów zdegradowanych ze względu na wybrane kryteria, jak również dokonały charakterystyki swoich sołectw pod względem ewentualnych terenów do rewitalizacji. Dlatego też otrzymano w sumie 18 w pełni wypełnionych ankiet w wersji drugiej.

Całość stanowi ciekawy materiał do analizy, który został wykorzystany przez autorów do potwierdzenia lub odrzucenia tezy nt. prawidłowości delimitacji obszaru zdegradowanego. Dane zawarte w ankietach pozwoliły autorom na pogłębioną analizę zjawisk zachodzących wewnątrz gminy oraz ich charakteru, siły, kierunku i, co ważne, miejsca występowania. Chodziło zatem o potwierdzenie lub zaprzeczenie prawdziwości wniosków wynikających z analiz statystycznych oraz oceny rozkładu przestrzennego zjawisk zachodzących wewnątrz gminy Dobra. W ankiecie, której wzór zawiera aneks nr 3, pytano przede wszystkim o stopień istotności, stopień występowania oraz miejsce występowania określonych zjawisk w gminie Dobra. Część pytań miała charakter zamknięty. Podsumowujące wyniki tej części badania społecznego przedstawiono w Tabeli 16.

W przypadku drugiej z ankiet, miała ona charakter uzupełniający i dotyczyła przede wszystkim kwestii: czy zaprezentowana propozycja obszaru zdegradowanego wymaga rewizji i ponownej analizy ze względu na nowe okoliczności, które nie były znane (analizy statystyczne ich nie uchwyciły), a mają one znaczenie w kontekście wyznaczania obszaru zdegradowanego w gminie Dobra, a w dalszym etapie - obszaru rewitalizowanego. Po zapoznaniu się z wynikami wypełnionych ankiet, których wzór stanowi załącznik nr 4 do aneksu należy zauważyć, że nie wpłynęły one w zasadniczy sposób na kształt obszaru zdegradowanego. W debatach publicznych dominowało przekonanie o słuszności powziętych założeń oraz interpretacji danych, które pozwoliły na podtrzymanie zaproponowanych granic obszaru zdegradowanego. Wśród najczęstszych uwag można było usłyszeć między innymi, że przyczyną powstawania obszarów zdegradowanych jest nieuregulowany stan prawny dróg w gminie Dobra. Jak dowodzili inni mieszkańcy, programem rewitalizacji należałoby objąć kapliczki w gminie Dobra, a także mur parafialnego cmentarza w Dobrej oraz miejsca historyczne (zabytki). Podczas wypełniania ankiet, trwała dyskusja nt. projektu diagnozy oraz możliwości ewentualnych zmian zaproponowanego projektu

obszaru zdegradowanego. Nikt jednak z uczestników nie zaproponował formalnie zmiany zaprojektowanego obszaru.

Analizując wyniki ankiet, najpoważniejszym problemem według mieszkańców gminy Dobra jest zła kondycja lokalnych firm, w szczególności w Dobrej, Jurkowie i Skrzydłnej, chociaż pojawiały się również głosy świadczące o świadomości istnienia „czarnych dziur” na mapie gminy, gdzie nie występują niemal żadne formy przedsiębiorczości. Chodzi o najślabsze gospodarczo sołectwa w gminie (np. Wola Skrzydlańska, Pótrzcзки, Wilczyce), które jednak zdaniem interlokutorów w szczególności drugiej z wymienionych ankiet niekoniecznie muszą być objęte programem rewitalizacji ze względu na trudność w wykreowaniu funkcji rozwojowych dla całej gminy. Dotkliwym problemem zdaniem respondentów jest wysokie bezrobocie, przede wszystkim w sołectwach legitymujących się największą dynamiką przemian społeczno-gospodarczych: Dobrej, Jurkowie i Skrzydłnej. Trzecim, najpoważniejszym problemem według obywateli gminy Dobra są kwestie związane z aktami wandalizmu i innymi zdarzeniami godzącymi w bezpieczeństwo publiczne. Jako najważniejsze miejsca występowania tego typu dysfunkcji wskazano Dobrą i Jurków. Wnioski poczynione przez mieszkańców są zbieżne z analizami rozkładu przestrzennego zdarzeń niebezpiecznych w gminie Dobra sporządzonymi na podstawie danych ilościowych.

W opinii mieszkańców dominuje pogląd, że najpoważniejsze problemy dotyczą sfery społeczno-gospodarczej, zdecydowanie w mniejszym stopniu zaś aspektów technicznych i przestrzennych. Pytania o problemy wynikające ze złego stanu lub niskiego zagęszczenia infrastruktury komunalnej (wodociągi, gaz, prąd) oceniono jako mało istotne w relacji do problemów gospodarczych i społecznych.

Za najważniejsze obszary rozwoju w tym obszary działań rewitalizacyjnych uznano: przedsiębiorczość, bezpieczeństwo oraz sport i rekreację, a za najmniej ważne – kulturę i działania na rzecz ochrony zabytków. Być może wynika to z przekonania o dobrym stanie technicznym tej infrastruktury.

Za najważniejsze miejsca zdegradowane w gminie Dobra zdecydowanie wskazano Dobrą, a dalej Jurków i w dalszej kolejności Skrzydlną oraz Pótrzcзки. W pojedynczych ankietach wskazywano również na Stróżę, Przenoszę i Porąbkę.

Tabela 16. Średnie arytmetyczne skali problemów gospodarczych, społecznych i przestrzennych w gminie Dobra według jej mieszkańców.

Kategoria problemu	Średnia arytmetyczna skali problemu	Najczęściej podawane miejsca występowania problemu
Ponadprzeciętnie wysokie bezrobocie	2,19	Dobra, Jurków, Skrzydlna, Pótrzcзки, Chyszówki
Ubóstwo – problemy z biedą, niskie dochody, brak zaradności życiowej	2,04	Jurków, Skrzydlna, Pótrzcзки, Chyszówki
Koncentracja przestępstw i wykroczeń (wandalizm, chuligaństwo)	2,13	Dobra, Jurków, Pótrzcзки, Chyszówki

Przemoc w rodzinie	1,54	Dobra, Pótrzeczeki
Brak współpracy pomiędzy mieszkańcami a instytucjami publicznymi	1,68	Dobra
Niski poziom edukacji	1,23	brak wskazań
Mało imprez kulturalnych	1,54	Jurków, Stróża
Brak obiektów kultury	1,72	Jurków
Zła jakość lub słaby dostęp do obiektów edukacji	1,18	brak wskazań
Zła kondycja lokalnych firm	2,46	Dobra, Jurków, Skrzydlina
Dziki wysypiska śmieci	1,57	brak wskazań
Brak sieci wodno-kanalizacyjnej w miejscach niezbędnych	1,69	Przenosza, Pótrzeczeki, Skrzydlina, Dobra, Jurków, Chyszówki
Brak sieci gazowej w miejscach niezbędnych	1,11	Przenosza, Pótrzeczeki, Skrzydlina, Dobra, Jurków, Chyszówki
Brak Internetu lub zbyt powolny Internet	0,99	brak wskazań
Zdewastowane budynki, opuszczone nieruchomości	1,09	brak wskazań
Zły stan techniczny terenów rekreacyjnych	1,89	Jurków, Pótrzeczeki, Chyszówki
Zły stan techniczny zabytków	0,88	Jurków
Kluczowe obszary rozwoju:		
Przedsiębiorczość	4,56	
Bezpieczeństwo	4,16	
Edukacja	3,32	
Kultura, zabytki	3,32	
Sport i rekreacja	4,14	

Źródło: opracowanie własne

III. WYZNACZANIE SYNTETYCZNEGO WSKAŹNIKA DEGRADACJI DLA OBSZARU GMINY DOBRA

Obszar zdegradowany gminy Dobra zdefiniowano zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 9 października 2015 o rewitalizacji (Dz. U. 2015 Poz. 1777). Według tego artykułu za obszar zdegradowany można uznać obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności:

- 1) bezrobocia,
- 2) ubóstwa,
- 3) przestępczości
- 4) niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego,
- 5) niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym

pod warunkiem występowania na nim dodatkowo, co najmniej jednego z negatywnych zjawisk ze sfery gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.

Analizę koncentracji negatywnych zjawisk społecznych dokonano z dokładnością do obszaru sołectwa. Wynikało to z dostępności danych w tym zakresie. Zgodnie z ustawową definicją przyjęto 5 głównych kategorii wskaźników cząstkowych delimitacji obszaru zdegradowanego oraz 3 dodatkowe kategorie wskaźników: negatywne zjawiska gospodarcze, negatywne zjawiska przestrzenno- funkcjonalne oraz negatywne zjawiska techniczne. Następnie w każdej z kategorii (głównej i dodatkowej) wyszczególniono jeden lub kilka wskaźników cząstkowych. Wskaźniki te przedstawiono w zbiorczej tabeli (Tabela 117).

W zależności od istoty wskaźnika ustalono, czy należy on do grupy zmiennych charakteryzujących się dodatnią lub ujemną korelacją ze zjawiskiem nasilania stanu kryzysowego:

- stymulanta – dodatnia korelacja, wzrost wartości wskaźnika prowadzi do wzrostu nasilenia stanu kryzysowego;
- destymulanta – ujemna korelacja, wzrost wartości wskaźnika prowadzi do spadku nasilenia stanu kryzysowego.

Dla każdego wskaźnika cząstkowego określono wartość średnią dla obszaru gminy. Ze względu na fakt, iż średnia arytmetyczna jest podatna na obserwacje odstające, zdecydowano się obliczyć wartość mediany, jako miary dającej bardziej adekwatne wyniki. Jeśli dany wskaźnik cząstkowy był gorszy niż wartość średnia dla obszaru gminy (lub lepszy w przypadku destymulant) przyznawano danemu sołectwu 1 punkt. Zsumowanie poszczególnych wskaźników pozwoliło na wstępne oszacowanie natężenia kryzysu w danym sołectwie.

Ostatecznej oceny zjawiska kryzysu dokonano na podstawie Wskaźnika syntetycznego danego sołectwa (W_{ss}), który jest iloczynem sumy wynikającej z szacunków natężenia kryzysu (S_n) oraz wartości wskaźnika istotności obszaru dla rozwoju lokalnego gminy (W_i):

$$W_{ss} = S_n \times W_i$$

Gdzie:

W_{ss} – wskaźnik syntetyczny stopnia degradacji danego sołectwa;

S_n – szacunkowe natężenie zjawisk kryzysowych;

W_i – wskaźnik istotności obszaru dla rozwoju lokalnego gminy. Zastosowanie wskaźnika wynika z art. 10 ustawy o rewitalizacji. Wartość dla poszczególnych sołectw opracowano na podstawie wywiadu eksperckiego, analizy sytuacji społeczno-gospodarczej gminny oraz wielkości sołectwa mierzonej liczbą jego mieszkańców.

Wartość syntetycznego wskaźnika określającą stopień degradacji poszczególnych sołectw przedstawiono w tabeli (18). Dane zostały uszeregowane od największych wartości do najmniejszych.

Obszar zdegradowany powinien zatem zostać wytyczony w obrębie sołectw, które osiągnęły najwyższą wartość wskaźnika W_{ss} tj.: Dobrej, Jurkowa oraz Skrzydlnej. Rozkład wartości wskaźnika syntetycznego w przestrzeni gminy przedstawiono na rysunku.

Gmina Dobra

- wartość syntetycznego wskaźnika obszarów zdegradowanych dla sołectw

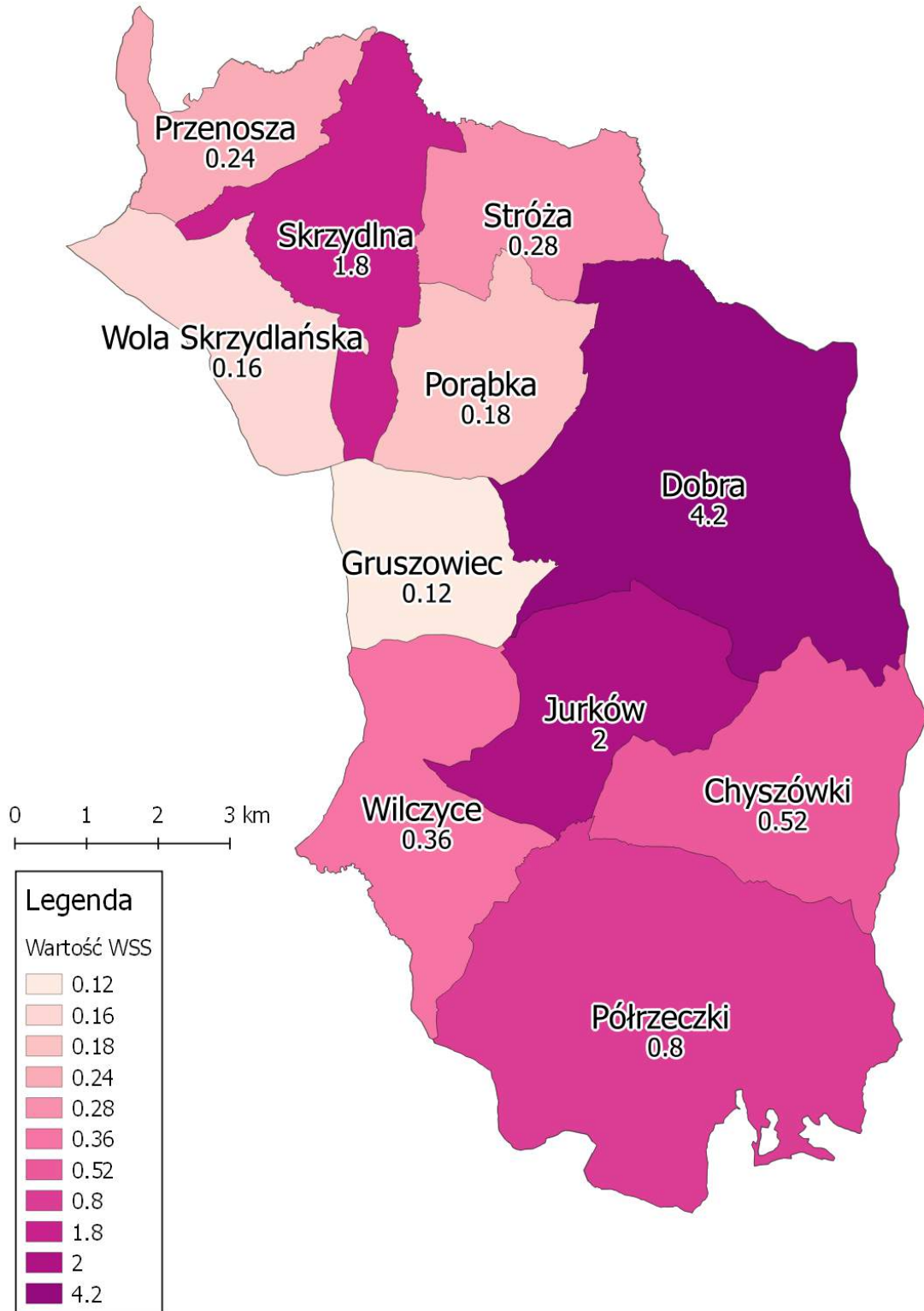

Tabela 18. Wartość wskaźnika syntetycznego degradacji sołectw

I.p.	Sołectwo	Wss
1	Dobra	4,20
2	Jurków	2,00
3	Skrzydlna	1,80
4	Pótrzeczeki	0,80
5	Chyszówki	0,52
6	Wilczyce	0,36
7	Stróża	0,28
8	Przenosza	0,24
9	Porąbka	0,18
10	Wola Skrzydlańska	0,16
11	Gruszowiec	0,12

IV. WYZNACZENIE GRANIC OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

Na potrzeby wytyczenia precyzyjnych granic obszaru zdegradowanego opracowano wskaźnik narażenia mieszkańców gminy na zjawiska kryzysowe (W_{nm}). W tym celu powierzchnię gminy podzielono na jednostki analityczne o powierzchni 1 ha (kwadrat o boku 100m), a następnie zliczono liczbę mieszkańców dla każdej z nich. Wskaźnik narażenia mieszkańców określono, jako iloczyn sumy mieszkańców danej jednostki analitycznej (M) oraz wartości wskaźnika syntetycznego degradacji dla danego sołectwa (W_{ss}):

$$W_{nm} = M \times W_{ss}$$

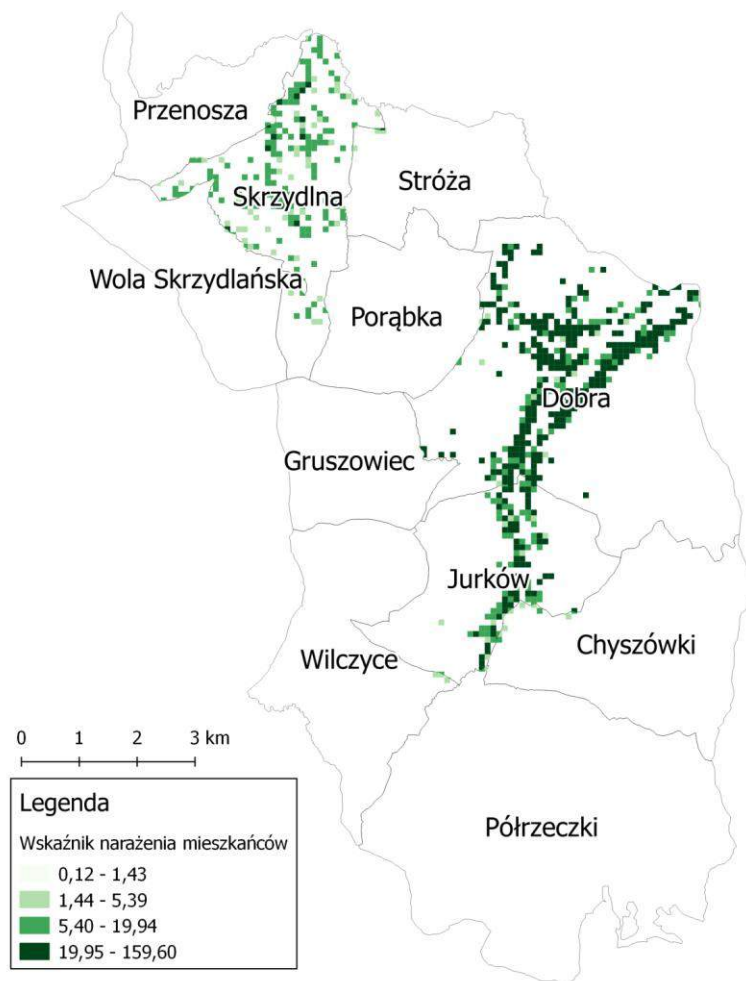
Gdzie:

W_{nm} – wskaźnik narażenia mieszkańców na zjawiska kryzysowe. W gminie Dobra przyjmuje wartości od 0,12 do 159,6. Im wyższa wartość wskaźnika tym większe zagrożenie mieszkańców zjawiskami kryzysowymi.

M – liczba mieszkańców w danej jednostce analitycznej;

W_{ss} – wskaźnik syntetyczny stopnia degradacji danego sołectwa.

Gmina Dobra - rozkład wartości wskaźnika narażenia mieszkańców na zjawiska kryzysowe w przestrzeni gminy

Dokonano obliczeń wskaźnika narażenia mieszkańców dla wszystkich zamieszkałych jednostek analitycznych gminy Dobra – łącznie 12 151 jednostek. Ze względów technicznych w niniejszym opracowaniu nie załączono uzyskanych wartości wskaźnika w postaci tabelarycznej. Rozkład Wnm w przestrzeni miasta przedstawiono za pomocą kartogramu.

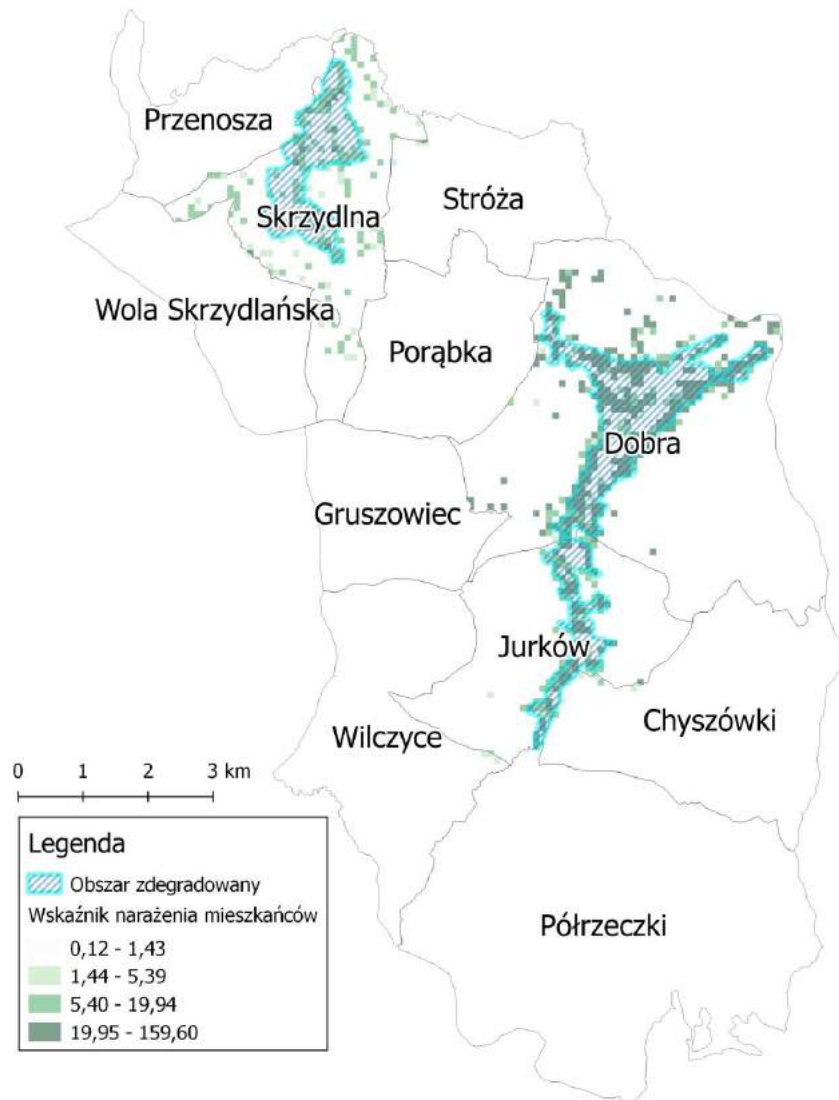
Na podstawie obliczonych wartości wskaźników wytyczono granice obszaru zdegradowanego.

Wyznaczono trzy podobszary zdegradowane:

- Dobra,
- Jurków,
- Skrzydlna.

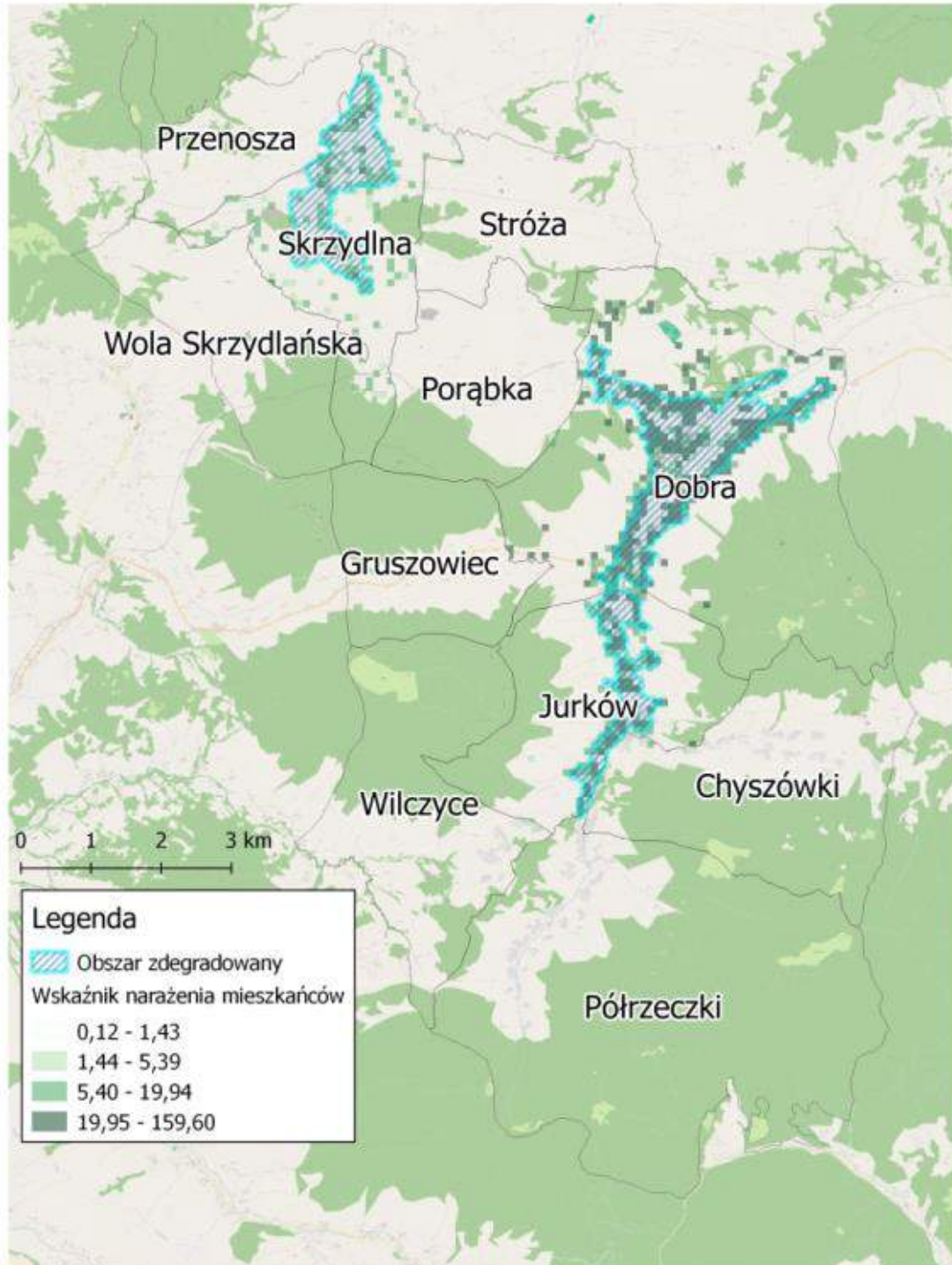
Obszar zdegradowany obejmuje łącznie powierzchnię ok. 644,27 ha (6% powierzchni gminy) i jest zamieszkiwany przez 4 045 osób (41 % mieszkańców gminy).

Gmina Dobra
- granice obszaru zdegradowanego na tle wskaźnika narażenia mieszkańców na zjawiska kryzysowe

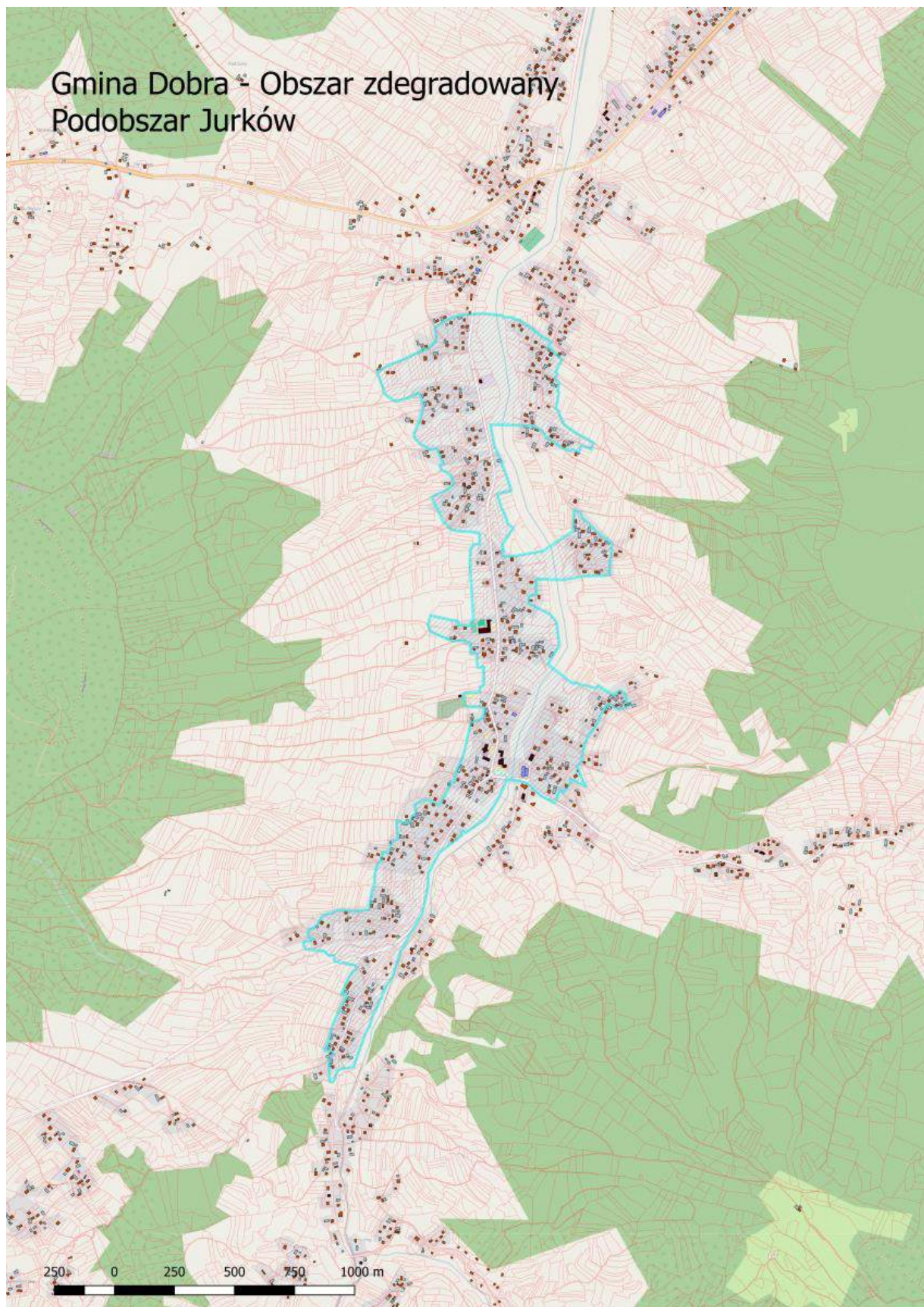

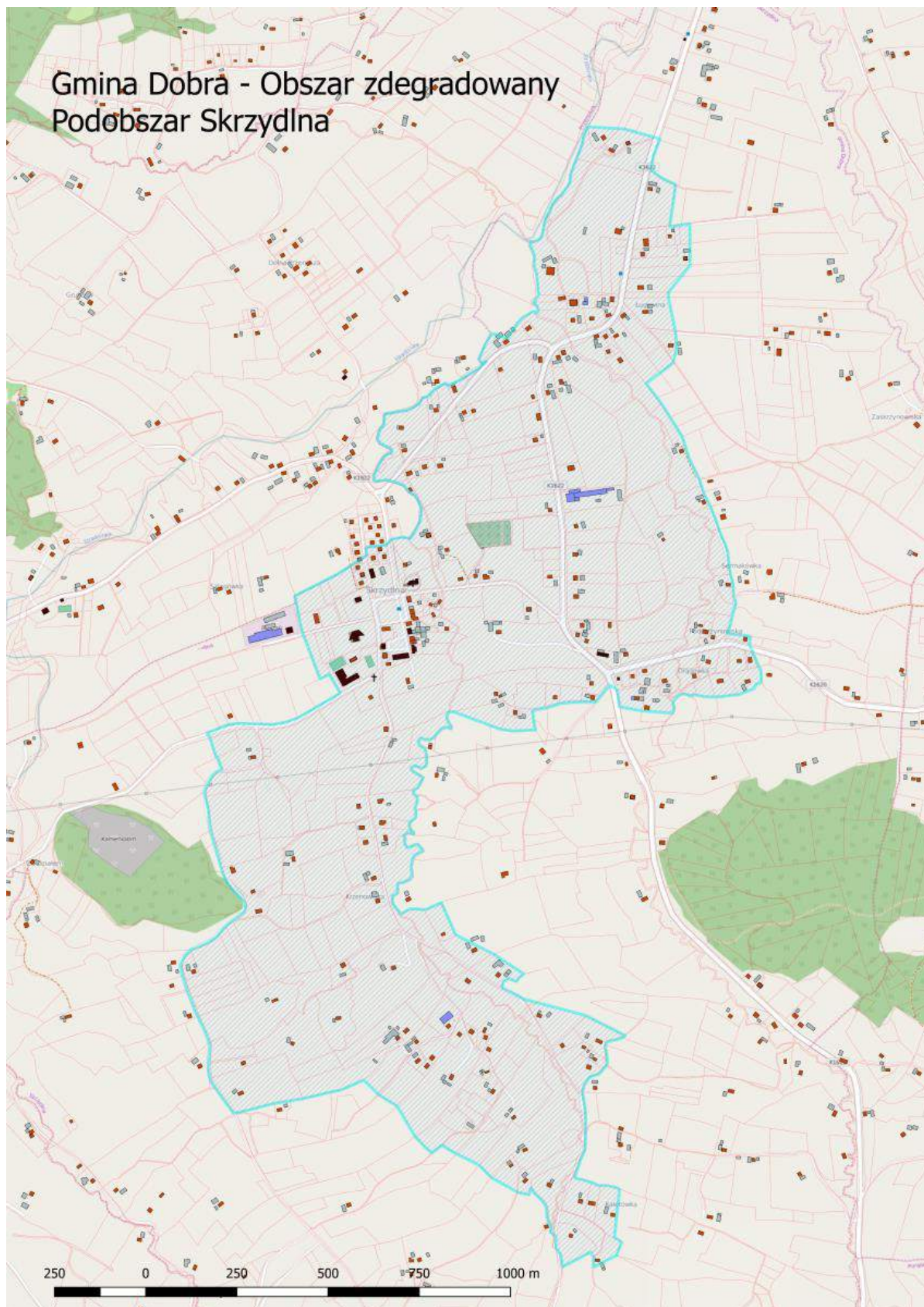
Gmina Dobra

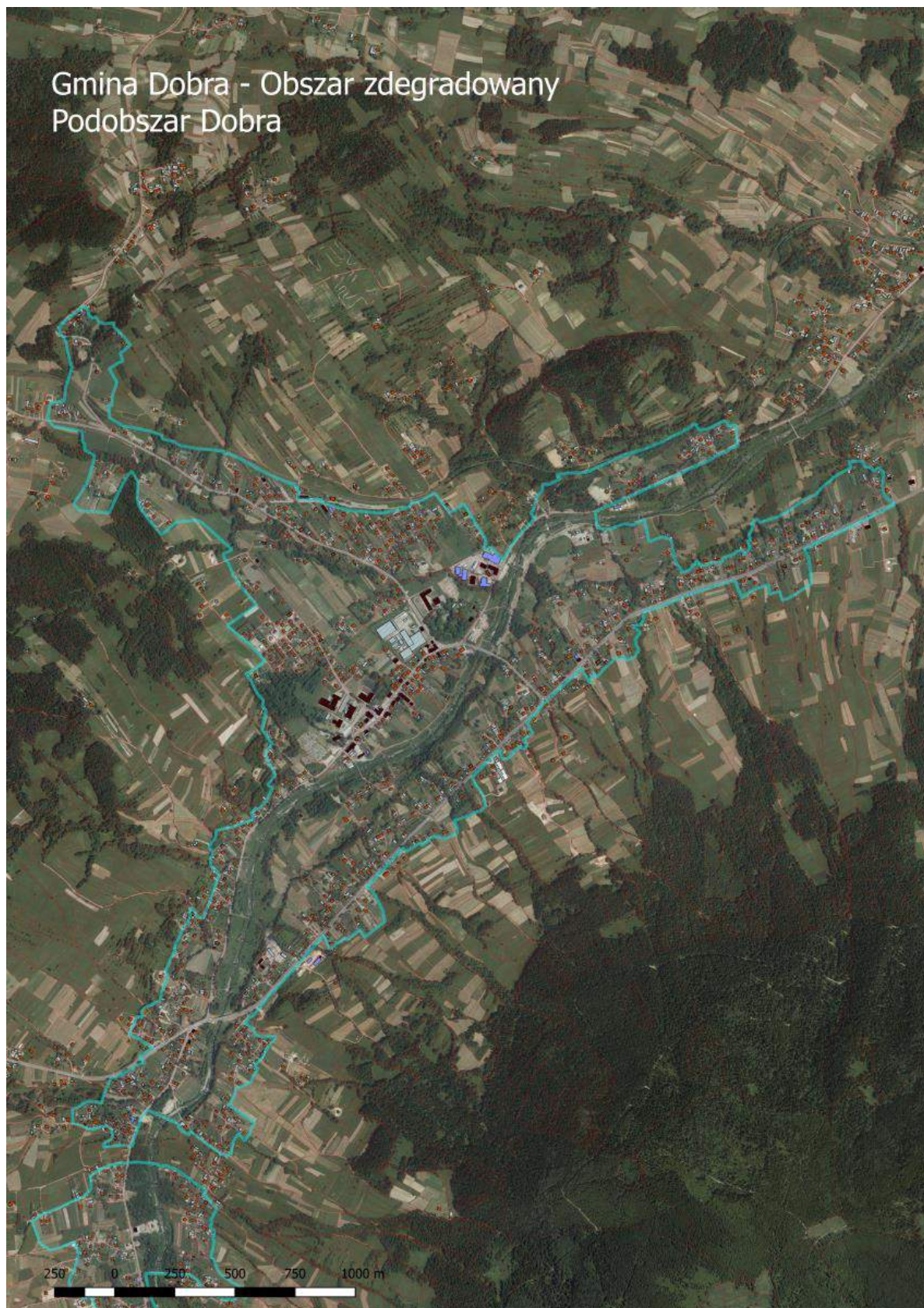
- granice obszaru zdegradowanego na tle wskaźnika narażenia mieszkańców na zjawiska kryzysowe

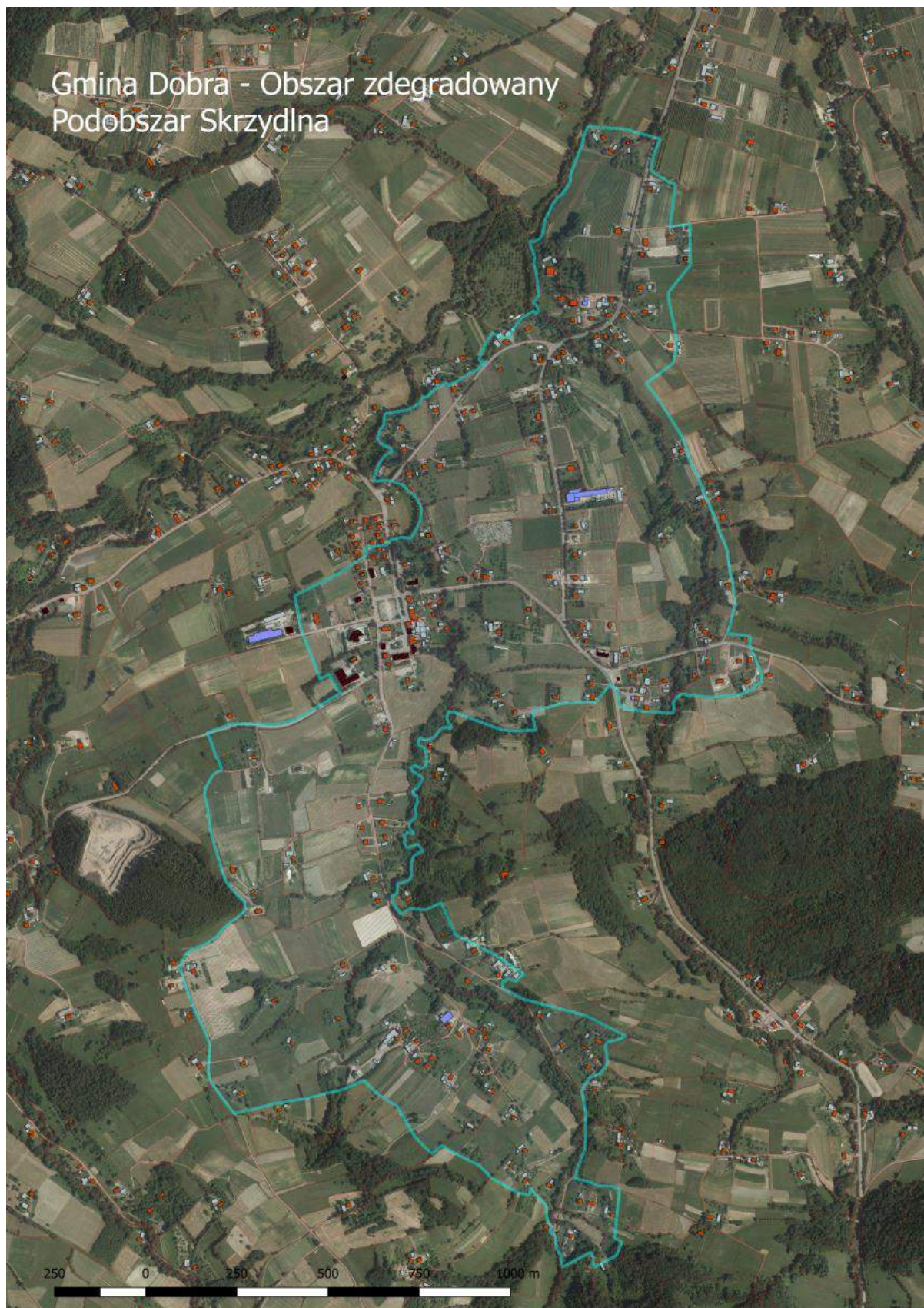

Źródła map: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Dobra, Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej (CODGiK), serwisu www.geoportal.gov.pl, OpenStreetMap.

PODSUMOWANIE

Należy przyjąć, że zdegradowany obszar przedstawiony w niniejszej diagnozie, wynika z kompilacji kilku elementów diagnozy:

- danych ilościowych obrazujących potencjał gospodarczy, społeczny, przestrzenny i środowiskowy gminy Dobra w ujęciu dynamicznym oraz w odniesieniu do pozostałych gmin powiatu limanowskiego oraz danych regionalnych i ogólnokrajowych;
- analizy zapisów podstawowych dokumentów planistycznych poziomy lokalnego, regionalnego i centralnego;
- analizy rozkładu przestrzennego kluczowych zjawisk w gminie Dobra w podziale na sołectwa.

Diagnozy dokonano zgodnie z zasadami przewidzianymi w ramach ustawy o rewitalizacji z 9 października 2015 r., uwzględniając pożądaną metody badawcze, jak również opierając wnioski na wynikach, które opracowano z wykorzystaniem ram formalnych narzuconych przez ten akt prawny.

Biorąc pod uwagę przeanalizowane dane, jak również głosy mieszkańców gminy Dobra (pozyskane podczas spotkań konsultacyjnych oraz poprzez ankiety) wyłonił się obraz gminy, której zabudowania są rozproszone, a miejsca koncentrujące dynamiczne zjawiska społeczno-gospodarcze w całej gminie mają charakter punktowy. Wynika to z faktu, iż ukształtowanie terenu w gminie sprzyja rozwojowi zabudowy rozproszonej, względy historyczne decydują o charakterystycznym dla gminy Dobra typie zabudowy rozproszonej, a także determinują to najbardziej drożne ciągi komunikacyjne, wokół których zbudowane są centra handlu i usług oraz wiele gospodarstw domowych.

Analizując przedstawione powyżej dane w oparciu o wspomniane kryteria ustawowe należy zauważyć, że miejscami o największej koncentracji procesów społeczno-gospodarczych i przestrzennych są sołectwa: Dobra, Skrzydlna i Jurków. Intuicyjne konstatacje autorów diagnozy i mieszkańców gminy Dobra, zostały potwierdzone obiektywnymi analizami ilościowymi, z których wynika – przy zastosowaniu syntetycznego wskaźnika dla obliczenia wartości obszaru zdegradowanego – że obszar ten przebiega właśnie przez te trzy sołectwa w miejscach o ponadprzeciętnie wysokiej koncentracji potencjału. Mamy bowiem do czynienia z dwoma zjawiskami zachodzącym na tym terytorium paralelnie: wysokiemu poziomowi koncentracji potencjału społeczno-gospodarczego towarzyszy relatywnie duży odsetek zjawisk o charakterze negatywnym, szczegółowo opisanych w niniejszej diagnozie. Wynika to z faktu, iż nagromadzenie zjawisk społeczno-gospodarczych, wywołuje zjawisko polaryzacji potencjału.

Przy wyznaczaniu obszaru zdegradowanego wzięto pod uwagę jeszcze jeden bardzo ważny czynnik: ze zdegradowanym terenem należy wiązać nadzieję, że jego rewitalizacja stanie się impulsem do rozwoju dla całej gminy, a zatem należy szukać takich obszarów, które mogą stać się motorem napędowym dla rozwoju gminy Dobra. Należy więc wskazać, że nie całe sołectwa, przez które przechodzi proponowany obszar zdegradowany posiadają taki potencjał, zatem obejmuje on centralne z punktu widzenia społeczno-gospodarczego miejsca wskazanych sołectw. Za utrzymaniem zaproponowanego obszaru zdegradowanego bez jego rozszerzania przemawia jeszcze jeden aspekt: obszar rewitalizacji z założenia jest ograniczony przestrzennie, co wynika z przywoływanej powyżej ustawy o rewitalizacji. Obszar rewitalizowany może stanowić maksymalnie 20% obszaru gminy, zatem nie do końca uzasadnione wydaje się bezrefleksyjne poszerzanie obszaru zdegradowanego, do wyznaczenia którego posłużyły obiektywne przesłanki.

ANEKS 1

STAN WYPOSAŻENIA W INFRASTRUKTURĘ TECHNICZNĄ W GMINIE DOBRA

Dobra 2016

1. Cel opracowania

Celem opracowania jest analiza i ocena stanu wyposażenia w infrastrukturę techniczną gminy Dobra. Opracowanie służy zebraniu informacji o negatywnych zjawiskach technicznych. Analiza i ocena została podzielona na następujące części:

- sieć gazowa,
- sieć kanalizacyjna i wodociągowa,
- sieć energetyczna,
- odnawialne źródła energii,
- infrastruktura transportowa.

2. Ogólna charakterystyka

2.1. Sieć gazowa

W gminie Dobra źródłem zaopatrzenia w gaz jest istniejąca stacja redukcyjno-pomiarowa I stopnia zasilana gazociągami wysokiego ciśnienia, znajdująca się poza obszarem gminy. Gmina jest zgazyfikowana w oparciu o gazociąg wysokoprężny Łąka-Słopnice o średnicy 200/300mm i ciśnieniu 6,3 MPa poprzez stację redukcyjno-pomiarowe pierwszego stopnia zlokalizowaną w Limanowej. Program rozwoju gazownictwa na obszarze byłego województwa nowosądeckiego przewiduje potrzebę zwiększenia dostaw gazu i w związku z tym modernizację istniejących gazociągów pod kątem zwiększenia ich przepustowości, na podstawie zbilansowania potrzeb dla całego rejonu, uwzględniających również wykorzystanie gazu do celów grzewczych. Do regionalnego systemu gazowniczego włączony jest również gaz eksploatowany z udokumentowanych złóż, znajdujących się na terenie gminy Słopnice. Zaopatrzenie w gaz odbywa się poprzez sieci gazociągów średniego i niskiego ciśnienia. Wzdłuż gazociągów średnioprężnych i niskoprężnych obowiązują strefy kontrolowane. Gaz używany jest do celów bytowo-gospodarczych i grzewczych. Istniejąca sieć gazowa jest w dobrym stanie.

2.2. Sieć kanalizacyjna i wodociągowa

Istniejący system odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych i deszczowych w Gminie Dobra funkcjonuje w oparciu o istniejącą oczyszczalnię „Dobra”. Docelowo system odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych jest projektowany w oparciu o w/w istniejącą oczyszczalnię do której docelowo będą odprowadzane ścieki sanitarne z sołectw: Dobra, Porąbka, Gruszowiec, Jurków, Pótrzeczeki, Wilczyce, Chyszówki oraz projektowaną oczyszczalnię „Przenosza”, do której będą odprowadzane ścieki z sołectw: Przenosza, Wola Skrzydlańska, Skrzydlna, Stróża. W okresie przejściowym do czasu realizacji zbiorczych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych i deszczowych oraz w obszarach zabudowy położonych poza zasięgiem tych systemów, ścieki odprowadzane są do szczelnych i bezodpływowych zbiorników lub do przydomowych oczyszczalni ścieków.

Główne źródła zasilania w wodę stanowią ujęcia wód podziemnych, powierzchniowych lub źródeł. Jako główne źródła zaopatrzenia w wodę Gminy Dobra planowane są ujęcia w Pótrzeczkach, Dobrej,

Skrzydlniej i w Wilczycach, a wodociągi będą dostarczać wodę do wszystkich miejscowości w gminie. Na terenie gminy Dobra część gospodarstw posiada zaopatrzenie w wodę z indywidualnych ujęć i studni z uwzględnieniem warunków określonych w przepisach odrębnych.

Rys. 1. Gmina Dobra – przyłącza kanalizacyjne w poszczególnych sołectwach

Źródło oprac. własne.

W gminie ze środków z Programu Regionalnego Narodowego Funduszu Spójności zrealizowano w dwóch etapach projekt pt.: „Rozbudowa i modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego w miejscowości Dobra” dotyczący sieci wodno-kanalizacyjnej. Pierwszy etap został zrealizowany w okresie: 01.04.2009 r. - 31.12.2010 r. i swoim zakresem obejmował następujący zakres prac:

- prace budowlane przy kanalizacji sanitarnej, w tym: budowa sieci kanalizacyjnej wraz z przyłączami oraz wymiana studzienek kanalizacyjnych na istniejącej sieci – została wybudowana sieć kanalizacji sanitarnej o łącznej długości 9,41 km z przyłączami do 109 budynków oraz zamontowane 44 studzienki na istniejącej sieci kanalizacyjnej w centrum Dobrej;
- roboty budowlane związane z realizacją I etapu przebudowy oczyszczalni, prace budowlane przy wodociągu w tym: budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami i budowa ujęć wody

wraz z rurociągami zasilającymi – budowana sieć wodociągowa objęta jest zbiorczym systemem kanalizacji sanitarnej z odprowadzeniem do istniejącej oczyszczalni¹.

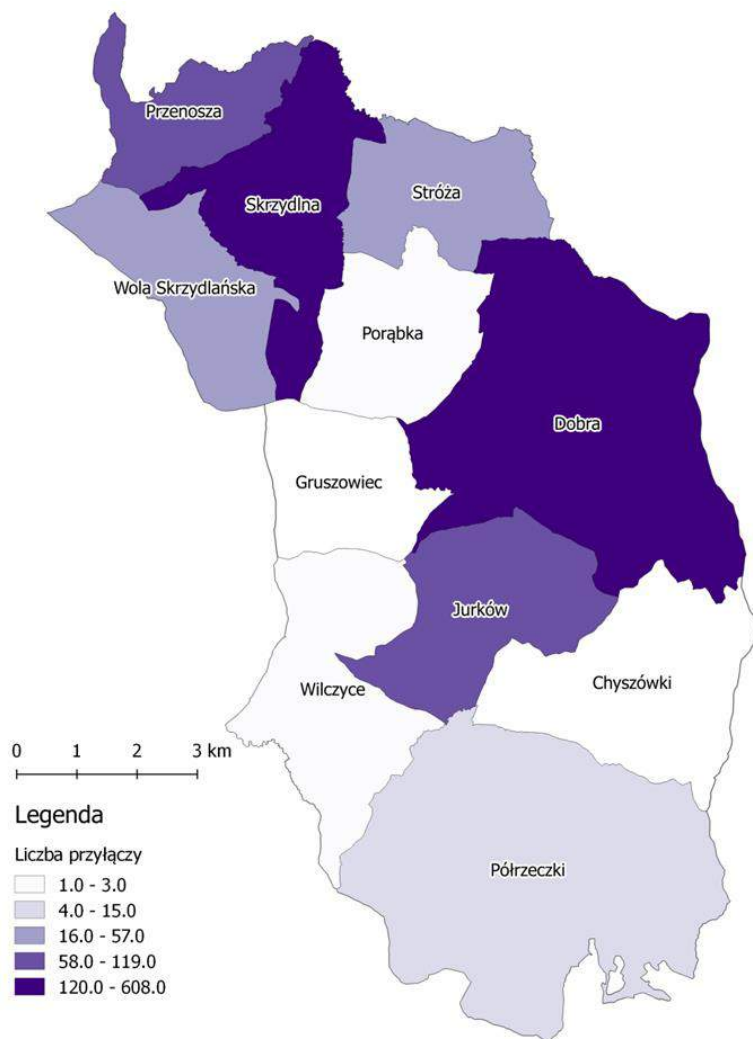
Drugi etap projektu został zrealizowany w okresie: 11.07.2012 r. - 31.12.2014 r. i obejmował budowę następujących kolektorów sanitarnych (ok. 20,3 km sieci kanalizacyjnej):

- kolektor sanitarny G od osiedla Wątory w Dobrej do osiedla Pulkówka w Jurkowie, obejmujący osiedla: Wątory, Palkije i Flisary w Dobrej oraz Suchany, Trzópki, Ślagi, Szerszenie i Pulkówka w Jurkowie;
- kolektor sanitarny H w Dobrej obejmujący osiedla Morgi, Podedwór, Nad Stacją , Pod Dział, Plaskonie, Palki;
- kolektor sanitarny J w Jurkowie obejmujący teren od granicy z miejscowością Dobra do centrum miejscowości Jurków.

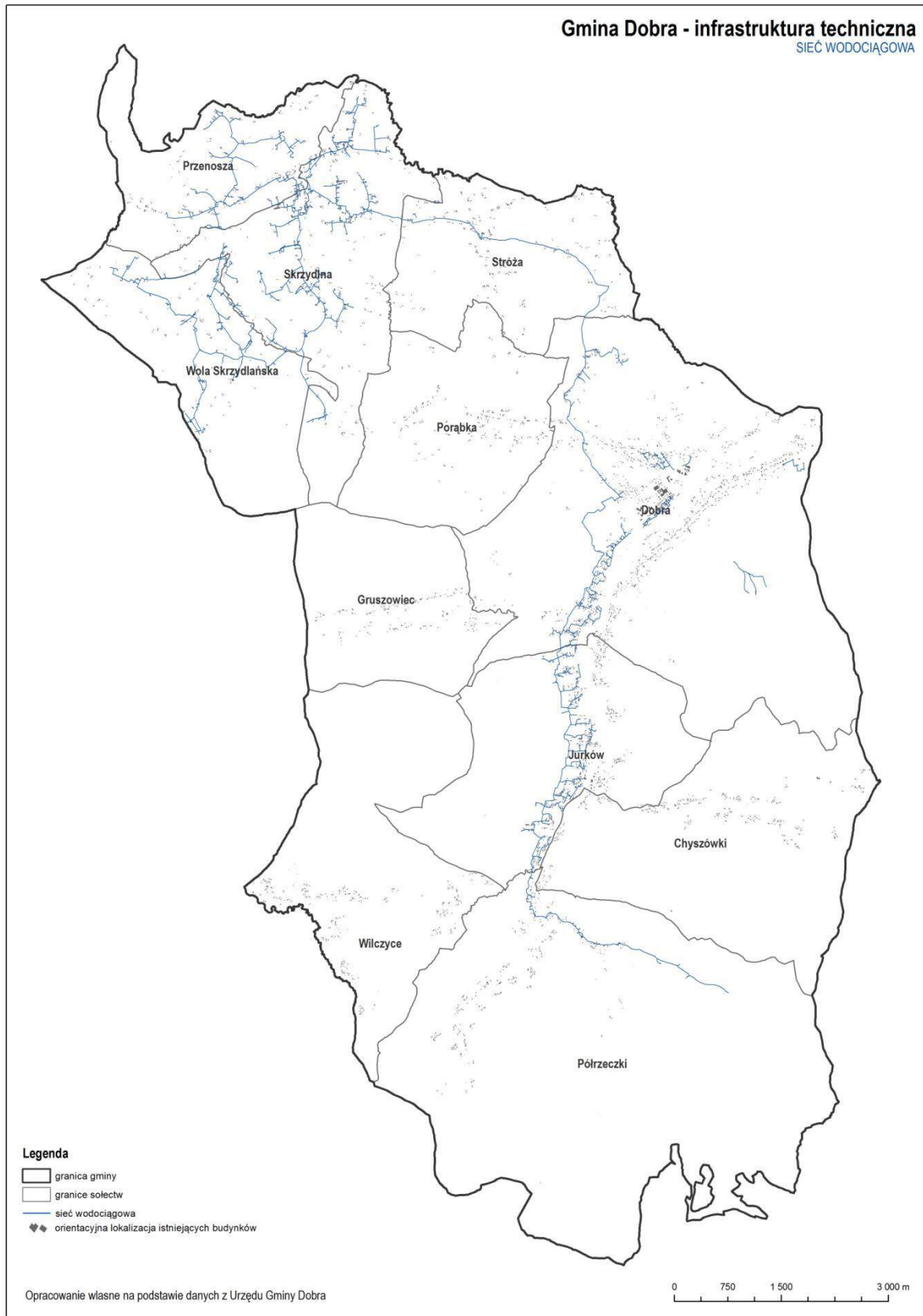
Dodatkowo w ramach II etapu wykonano zadania związane z przebudową oczyszczalni wraz z drogą dojazdową, budowę wodociągu na osiedlu Podedwór oraz budowę wodociągu na osiedlu Morgi wraz z przyłączami².

¹ Według: <http://gminadobra.pl/pl/1518/0/rozbudowa-i-modernizacja-systemu-wodno-kanalizacyjnego-w-miejscowosci-dobra.html> (odczyt 20.06.2016).

² <http://gminadobra.pl/pl/1520/0/rozbudowa-i-przebudowa-systemu-wodno-kanalizacyjnego-w-gminie-dobra-etap-ii.html>, (odczyt 20.06.2016).

Rys. 2. Gmina Dobra – przyłącza wodociągowe w poszczególnych sołectwach
Źródło oprac. własne.

Rys. 3. Gmina Dobra – sieć wodociągowa

Źródło oprac. własne.

Na podstawie uzyskanych danych (BDL i UG Dobra) został przeanalizowany stan wyposażenia gminy Dobra w sieci infrastruktury technicznej. Zasięg sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej jest systematycznie zwiększany a poszczególne sieci są rozbudowywane również m.in. dzięki pozyskanym funduszom unijnym. Stan wyposażenia w sieci infrastruktury technicznej jest oceniony jako dobry, ale wymagający dalszej rozbudowy – szczególnie w sołectwach pozbawionych sieci wodociągowej czy kanalizacyjnej, np. Gruszowcu.

Tab. 1. Liczba punktów odbioru wody i ścieków w gminie Dobra

Lp.	Sołectwo	Liczba punktów odbioru wody	Liczba punktów odbioru ścieków	Liczba punktów odbioru wody i ścieków
1.	Dobra	260	266	349
2.	Skrzydlna	227	0	0
3.	Jurków	103	132	0
4.	Przenosza	104	0	0
5.	Stróża	17	0	0
6.	Porąbka	3	0	0
7.	Wilczyce	3	0	0
8.	Gruszowiec	0	0	0
9.	Wola Skrzydlańska	56	0	0
10.	Chyszówki	0	0	0
11.	Potrzcзки	18	0	0

Źródło: oprac. własne na podstawie danych UG Dobra.

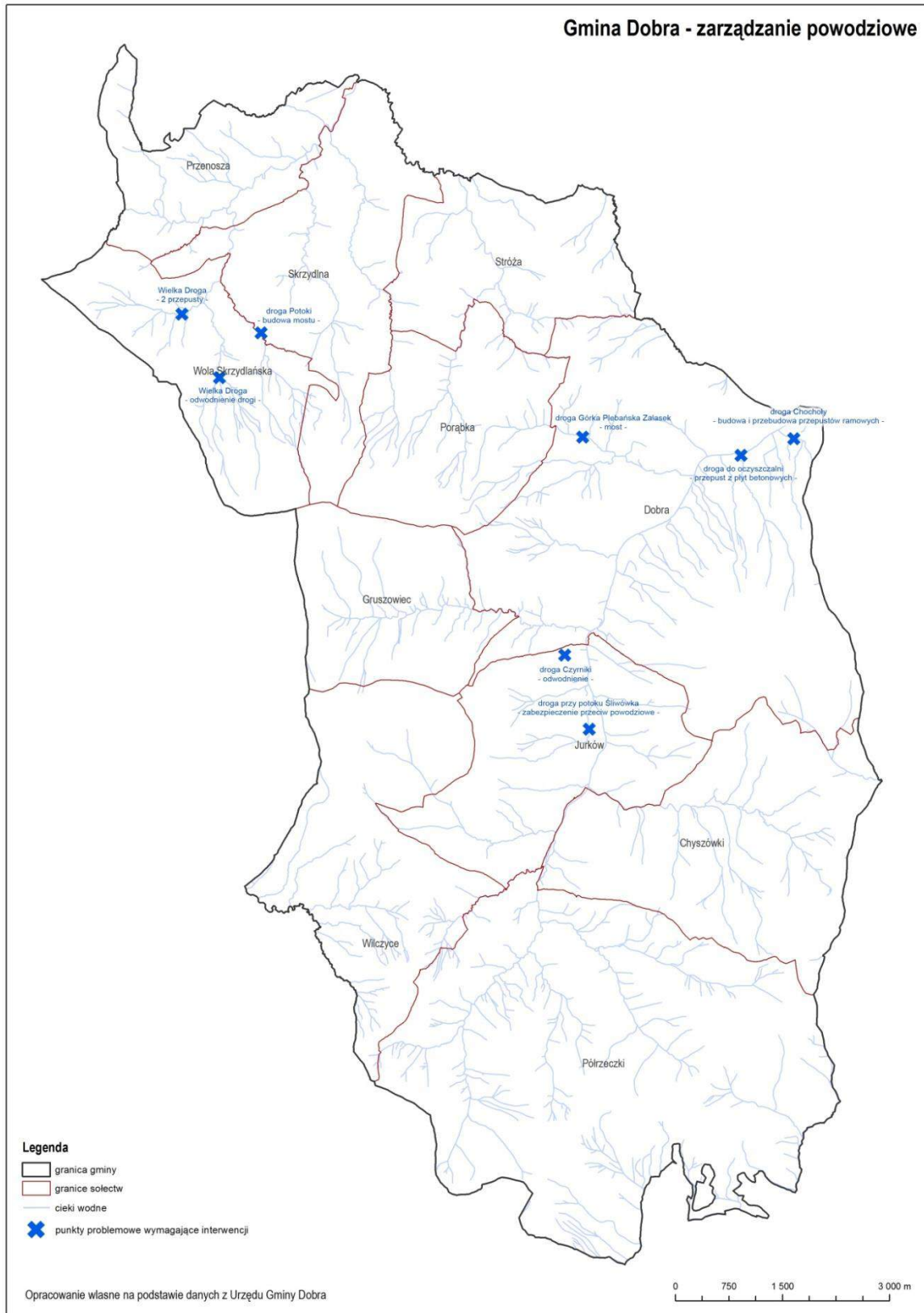
2.2.1 Zagrożenie powodziowe

Gmina Dobra zagrożona jest dwoma typami wezbrań:

- wezbrania opadowo-rozlewne spowodowane opadami ciągłymi;
- wezbrania opadowo-nawalne wywołane gwałtownymi ulewami letnimi, które stwarzają zagrożenie dla obszarów przyległych do górskich rzek i potoków³.

Na terenie gminy Dobra występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Łososiny. Zasięg zalewu wodami powodziowymi Q1% został określony w opracowaniu pt. „Studium określające granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią dla terenów nieobwałowanych w zlewni dolnego Dunajca od ujścia Popradu”. Drugi obszar zagrożenia występuje od rzek Stradomki i Łostówki. Zasięg zalewu wodami powodziowymi Q1% został określony w opracowaniu pt. „Wyznaczenie obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią w zlewni Raby, jako integralny element studium ochrony przeciwpowodziowej”.

³ Program ochrony środowiska dla gminy Dobra na lata 2005 – 2007 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2008 – 2015, Załącznik do Uchwały nr XXXIII/247/05 Rady Gminy Dobra z dnia 29 grudnia 2005r.

Rys. 4. Gmina Dobra – zagrożenie powodziowe. Mapa przepustów.

Źródło oprac. własne.

Na podstawie informacji pozyskanych z Urzędu Gminy Dobra na mapę (Rys. 4). naniesiono newralgiczne punkty przepustów drogowych w infrastrukturze komunikacyjnej. Przepusty te stają się niedrożne w momencie wysokiego stanu wód po opadach i wymagają pilnych prac remontowych, co jest szczególnie istotne z uwagi na coraz częstsze anomalie pogodowe.

2.3. Sieć energetyczna

Obszar gminy Dobra obsługiwany jest przez Zakład Energetyczny w Limanowej. Podstawowym źródłem zaopatrzenia w energię elektryczną jest istniejąca sieć średniego napięcia 15 kV, wyprowadzona ze stacji elektroenergetycznych 110/15 kV, zlokalizowanej poza obszarem gminy. Energia elektryczna dostarczana jest z zewnątrz liniami wysokiego napięcia 110 kV od strony Krakowa i Nowego Sącza poprzez Główny Punkt Zasilania 110/15kV „Łososina”, zlokalizowany na terenie Miasta Limanowa, który stanowi główne źródło energii elektrycznej dla całego powiatu limanowskiego. GPZ „Łososina” zasilana jest liniami 110 kV, pracującymi w krajowym systemie sieci wysokich napięć. Przez obszar gminy Dobra przebiega trasa projektowanej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV relacji Dobczyce II – Stróża.

Gmina nie odczuwa braków energii elektrycznej. Po obszarze gminy energia rozprowadzana jest sieciami średnich napięć, stanowiącymi ważne powiązania z wojewódzkim systemem energetycznym.

2.3.1. Odnawialne źródła energii

Gmina Dobra wraz z gminą Mszana Dolna oraz innymi partnerami realizuje projekt pn. „Odnawialne źródła energii w Mszanie Dolnej oraz gminach partnerskich” w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy⁴. Program zakładał dofinansowanie nowoczesnych urządzeń do pozyskiwania energii słonecznej z funduszu szwajcarskiego w wysokości 85% za zakup i montaż. Dzięki programowi w gminie Dobra zrealizowano 694 instalacje, co ma wymierny wpływ na czyste powietrze i poprawę środowiska gminy. Najwięcej beneficjentów programu znajduje się w sołectwach Dobra i Jurków, a najmniej w sołectwach Wola Skrzydlańska i Pótrzeczeki.

⁴ <http://www.dobra.powiat.limanowa.pl/?id=78866&location=f&msg=1> (20.06.2016)

Tab. 2. Rozkład beneficjentów funduszu szwajcarskiego w poszczególnych sołectwach

Miejscowość	Ilość instalacji	% wykorzystania
Dobra	242	35%
Jurków	109	16%
Skrzydlna	84	12%
Porąbka	43	6%
Stróża	39	5%
Wilczyce	37	5%
Chyszówki	34	5%
Przenosza	34	5%
Gruszowiec	33	5%
Wola Skrzydlańska	20	3%
Pótrzeczeki	19	3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG Dobra

Przykłady realizacji montażu instalacji solarnej:

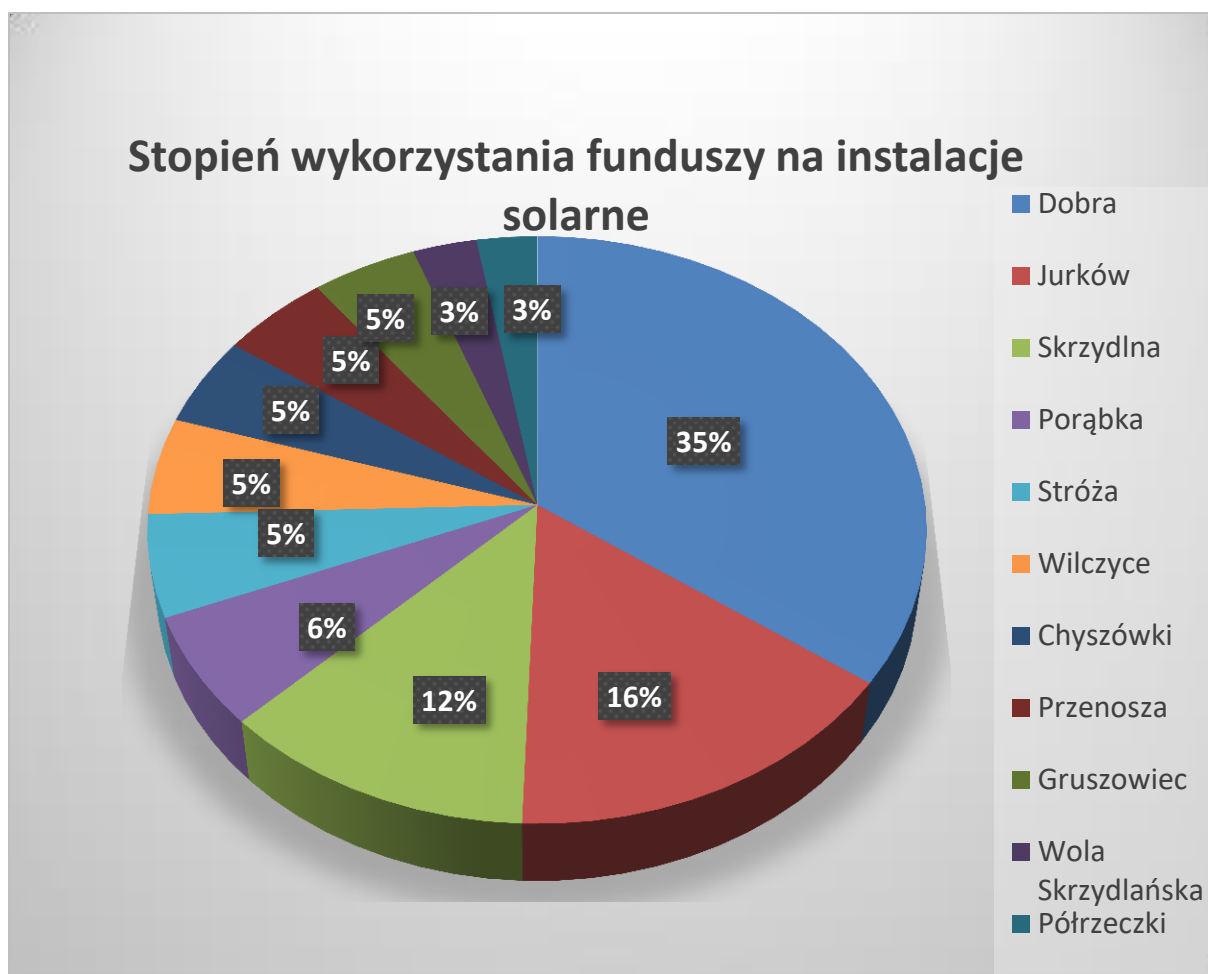
Fot. 1. Zabudowa mieszkaniowa, Skrzydlna

Źródło: arch. własne.

Fot. 2. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Dobra

Źródło: arch. własne.

Ryc. 5. Rozkład procentowy beneficjentów funduszu szwajcarskiego

Źródło: oprac. własne.

Gmina Dobra przystąpiła również do Programu Priorytetowego Jawor „Poprawa efektywności energetycznej – termomodernizacja budynków jednorodzinnych” realizowanego przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie. Celem programu jest poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez docieplenie przegród budowlanych (nabór wniosków planowany jest na I połowę 2016 r.).

2.4. Infrastruktura transportowa

Na rozwój gminy w dużym stopniu wpływa system komunikacyjny zapewniający dogodne połączenia zarówno z ponadlokalnymi ośrodkami obsługi ludności, jak i pomiędzy poszczególnymi miejscowościami gminy. Gmina Dobra posiada stosunkowo dobrą dostępność komunikacyjną zapewnioną istniejącym układem drogowym. Przez obszar gminy Dobra przebiega droga krajowa nr 28 Wadowice – Nowy Sącz – Gorlice – Jasto zapewniająca powiązania gminy z większymi ośrodkami miejskimi w kierunku wschód – zachód. Do drogi tej są włączone 23 drogi gminne, które zostały wyszczególnione w tabeli 3. Przez gminę Dobra przebiega linia kolejowa Nowy Sącz – Chabówka, która jednakże nie jest linią czynną. Obsługa komunikacyjna terenów zainwestowanych odbywa się drogami gminnymi i prywatnymi. Układ komunikacyjny jest rozbudowany w północnej

i środkowej części gminy, zaś południowa z uwagi na rzeźbę terenu i tereny leśne posiada mniejszy udział dróg. Władze gminy dużą wagę przywiązują do sprawnego systemu komunikacyjnego gminy, przeznaczając na modernizację, remonty i utrzymanie dróg dużą część budżetu. Rozkład dróg w całej gminie jak i w poszczególnych sołectwach zostały przedstawione na rys. 6 i 7. Analiza materiałów źródłowych w postaci dokumentów, materiałów kartograficznych oraz wizji lokalnej dowodzi dobrej dostępności poszczególnych miejscowości gminy dzięki istniejącemu układowi drogowemu. Stanu techniczny dróg w gminie Dobra jest dobry.

Tabela 3. Wykaz dróg gminnych włączających się do drogi krajowej nr 28 na terenie Gminy Dobra

Lp.	Nr. drogi	nr ewid. Dz	Nazwa drogi
1.	K 340032	5650	Rybki
2.	K 340020	5734,5708	Chochoty
3.	K 340033	5509	Ćwiesie do wodociągu
4.	K 340027	4935,	Rola do wodociągu
5.	K 340037	1343	Brzezule
6.	K 340021	2478,2440	Pawlaki
7.	K 340023	2510	Lachy pod kościołem
8.		2571	Syndyki Judy
9.	K 340035	2650	Droga do przedszkola nr 2
10	K340028	3688,3359	Cieplica - Brzegi
11.	K 340034	3462	Do Krzysztofa
	K 340031		
12.	K 340047	1545	Budacze
13.	K 340051	591	Granice
14.	K 340046	676	Wrony
15.	K 340048	154	Miśkowce
16.	K 340050	289	Żołądki
17.	K 340045	985/1	Nowaki
18.	K 340048	324	Kuźle
19.	K 340048	338	Kuźle
20.	K 340053	403/2	Brogi
21.	K 340042	1164	Mysze
22.	K 340049	444	Poruczniki
23.	K 340049	517	Poruczniki

Źródło: oprac. własne na podstawie danych GDDKiA, O/w Krakowie, Rejon Nowy Sącz zs. w Podegrodziu Znak: UG.PI.7040/76/2009/GDDKiA.R-NS/Z-13/1aj.40.405/16/2009.

Tabela 4. Wykaz dróg gminnych

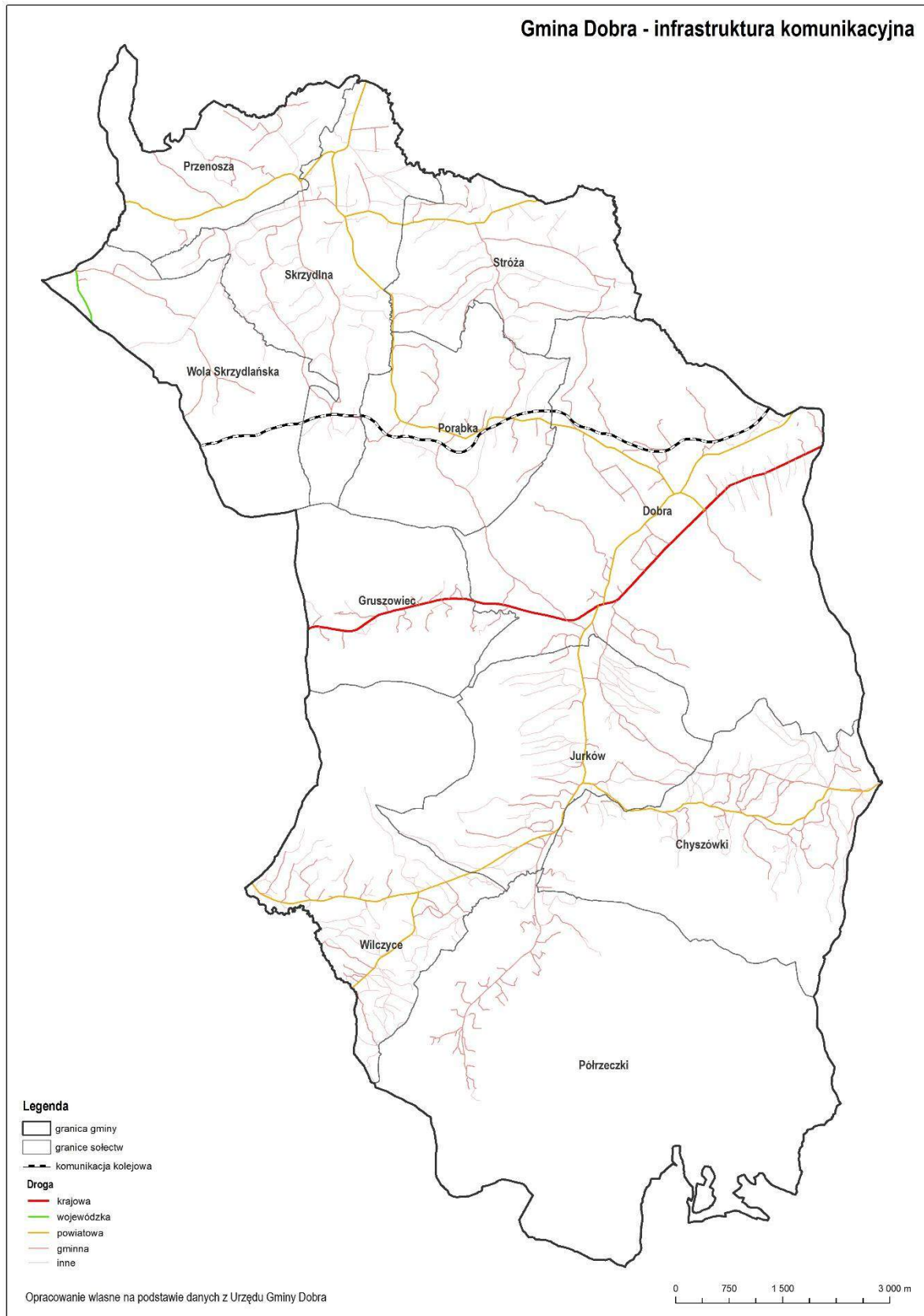
	Lp.	Działka nr. ew	Numer drogi	Nazwa drogi	Dł. w km
Skrzydlna	1.	97	K 340101	Krzonowiska	0.66
	2.	34,47	K 340102	Ługowina - Średnica	1.13
	3.	473,824,239	K 340103	Działy do PKP - Śnieżnicy	3.67
	4.	320	K 340104	Droga do cmentarza	0.40
	5.	366	K 340105	Droga na Rolę	0.24
Dobra	1.	1159,706	K 340017	Palki – Działy	1.50

	2.	4019,4020, 4033	K 340018	Madziarówka	3.08
	3.	3076,3100	K 340019	Świdry	1.54
	4.	5734,5708	K 340020	Chochoty	0.30
	5.	2478,2440	K 340021	Pawlaki	0.53
	6.	1251,1291, 1628	K 340022	Morgi pod Działy	1.88
	7.	2510	K 340023	Lachy pod kościółem	0.30
	8.	3894,3790	K 340024	Wątory- Szyrszenie- Flisary	0.94
	9.	1235,1628	K 340025	Morgi do PKP	1.48
	10.	2902,2888	K 340026	Lachy pod Krzyżową	0.50
	11.	4935,	K 340027	Rola do wodociągu	2.28
	12.	3688,3359	K 340028	Cieplica – Brzegi	2.44
	13.	3618,3755	K 340029	Stysie – Czyrniki	1.38
	14.	3059,3071	K 340030	Gorle	0.67
	15.	2571	K 340031	Syndyki – Judy	0.70
	16.	5650	K 340032	Rybki	0.60
	17.	5509	K 340033	Ćwiesie do wodociągu	0.70
	18.	3462	K 340034	Do Krzysztofa	0.40
	19.	2650	K 340035	Droga do przedszkola nr 2	0.13
	20.	1536	K 340036	Górka Plebańska k. ZBM	0.26
	21.	1343	K 340037	Brzezule	0.27
	22.	1892	K 340038	Morgi – Zadziele	0.94
	23.	1331/5		Do oczyszczalni	
	24.	2005	K 340039	Dobra Zadziele	
Wola Skrzydlańska	1.	39, 114	K 340126	Szkoła – Wielkie Drogi	2.30
	2.	182, 346	K 340127	Podlesie - Śnieżnica	2.00
	3.	58,588,560	K 340128	Czepiele-Kliny- Wielkie Drogi	2.23
	4.	35,182	K 340129	Do Błażejczyka	1.50
Chyszówki	1.	1888	K 340000	Michałki	2.90
	2.	1865	K 340001	Suchanki	0.60
	3.	1707,1593	K 340002	Tracze	1.93
	4.	1486	K 340003	Smolenie	0.93
	5.	1503	K 340004	Biedówka	1.47
	6.	2026,715, 732, 722	K 340005	Gąsioły	2.90
	7.	828, 687	K 340006	Suchany - Ślimaki	0.90
	8.	642, 676/2	K 340007	Wójtówka	0.83
	9.	580,675,577	K 340008	Turki	2.47
	10.	662, 525	K 340009	Michałki II	0.77
	11.	1262, 1005 1019	K 340010	Sarysze - Jony	3.77
	12.	1169	K 340011	Moczarniki	1.30

	13.	250, 577	K 340012	Pułkówka- Pomnik-Przetęcz	2.93
	14.	987, 1339	K 340013	Zawady	1.00
	15.	1421, 1390	K 340014	Tokarzędka	2.80
	16.	1234, 1198	K 340015	Krawce - Lachy	1.77
	17.	871, 881, 1110	K 340016	Drzyzgi	1.43
Gruszowiec	1.	1503, 6242	K 340040	Galase	0.63
	2.	1480, 5231	K 340041	Jakubce	0.53
	3.	1164	K 340042	Mysze	0.10
	4.	1141	K 340043	Sabury	0.37
	5.	1039	K 340044	Szyrszenie	0.27
	6.	985/1	K 340045	Nowaki	0.57
	7.	676	K 340046	Wrony	0.73
	8.	1545	K 340047	Budacze	0.02
	9.	142, 154	K 340048	Miśkowce	0.63
	10.	444, 517	K 340049	Poruczniki	0.57
	11.	289	K 340050	Żołądki	0.36
	12.	591	K 340051	Granice	0.43
	13.	338, 324	K 340052	Kuźle	0.70
	14.	403/2	K 340053	Broggi	0.20
Wilczyce	1.	246	K 340111	Kosmale	1.76
	2.	66	K 340112	Krawce	2.03
	3.	284	K 340113	Janiki	1.46
	4.	303, 1086	K 340114	Dudziki	1.67
	5.	156	K 340115	Krzysztofy	2.17
	6.	1326	K 340116	Pieczki	0.80
	7.	1374,1512	K 340117	Żaki	0.63
	8.	1429	K 340118	Czyrunki	0.90
	10.	2568	K 340119	Czechy	0.93
	11.	1970,1996	K 340120	Tomery	0.56
	12.	1124	K 340121	Węgrzyny	0.10
	13.	324	K 340122	Kołodzieje	1.17
	14.	764	K 340123	Pulki	1.13
	15.	2006	K 340124	Miłki	0.27
	16.	1837	K 340125	Oszczędy	0.87
	Jurków	1.	6871, 441	340054	Judy-Czyrunki- Potok
2.		798, 933	340055	Szyrszenie - Pólkówka	3.50
3.		2856,2436	340056	Krawce	4.27
4.		2594	340057	Urbasie	1.80
5.		1653	340058	Maludy	1.50
6.		53	340059	Czyrunki	0.83
7.		2959	340060	Kuligi	0.13
8.		1463	340061	Śliwówka	0.40
9.		1240	340062	Gdowicze- Wróblówka	1.70
10.		1954/1	340063	Paruźniki	0.20
11.		330	340064	Folwark	2.10
12.		1861/1	340065	Do Zawady	0.07
13.		1537	340066	Rubisie	2.30
14.		2973	340067	Kuligi II	0.27
15.		2007/2	340068	Do cmentarza	0.10
Pórzeczki	1.	276,1285/2	K 340078	Mrózki	1.37

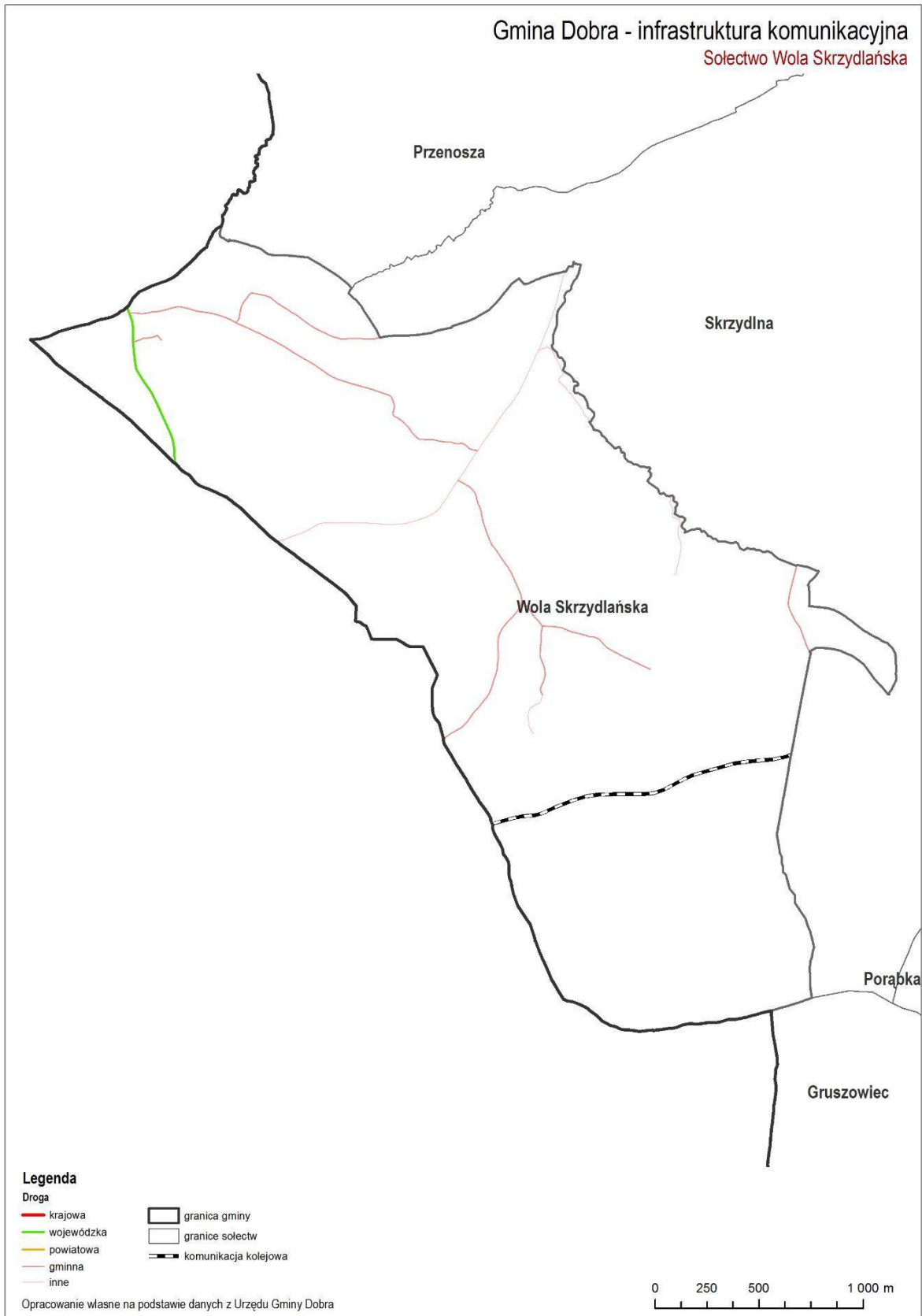
	2.	1019,1030	K 340079	Świstaki	1.07
	3.	1072,1159	K 340080	Kaczory	1.80
	4.	1668,1681	K 340081	Matacze	1.60
	5.	1794	K 340082	Stefany	1.20
	6.	1861	K 340083	Rzepki	2.04
	7.	1956	K 340084	Mordele	1.70
	8.	2032	K 340085	Homy	0.90
	9.	2135,2138 2144,2109	K 340086	Bulaki	1.40
	10.	1925,1998	K 340087	Walczaki	2.07
	11.	1510,1563	K 340088	Jarosze	2.17
	12.	1425	K 340089	Bolisęgi	0.44
	13.	1352,1361	K 340090	Króle	1.27
	14.	889,905	K 340091	Mysze	1.50
	15.	805	K 340092	Rakocze	0.23
	16.	219	K 340093	Kuchty - Rola	1.30
	17.	311	K 340094	Kuchty - Zarobek	1.17
	18.	984	K 340095	Miśki	1.07
Stróża	1.	102	K 340106	Lęcosiówka	0.97
	2.	69,26/1,26/2	K 340107	Stróża - Raciborzany	0.40
	3.	728	K 340108	Zakopiec - Kędrówka	1.40
	4.	218,537	K 340109	Przylasek - Zdziele	4.13
	5.	232	K 340110	Skrzydlna- Zagórze-Stróża	1.97
Porąbka	1.	128, 47	K 340069	Rola - Kozy	2.47
	2.	274	K 340070	Podlesie - PKP	0.63
	3.	717,330,324	K 340071	Podlesie - Pawlaki	1.93
	4.	399	K 340072	Pale - Wisielnice	1.03
	5.	356/1,356/4	K 340073	Szkoła - Smagi	0.60
	6.	604	K 340074	Piechówki	1.37
	7.	597	K 340075	Jopły - Liszki	0.23
	8.	678, 888	K 340076	Bubule - Podlesie	0.50
	9.	346,621	K 340077	Butorówka - Zgroda	0.07

Źródło: oprac. własne na podstawie danych z UG Dobra.

Ryc. 6. Infrastruktura komunikacyjna

Źródło: oprac. własne.

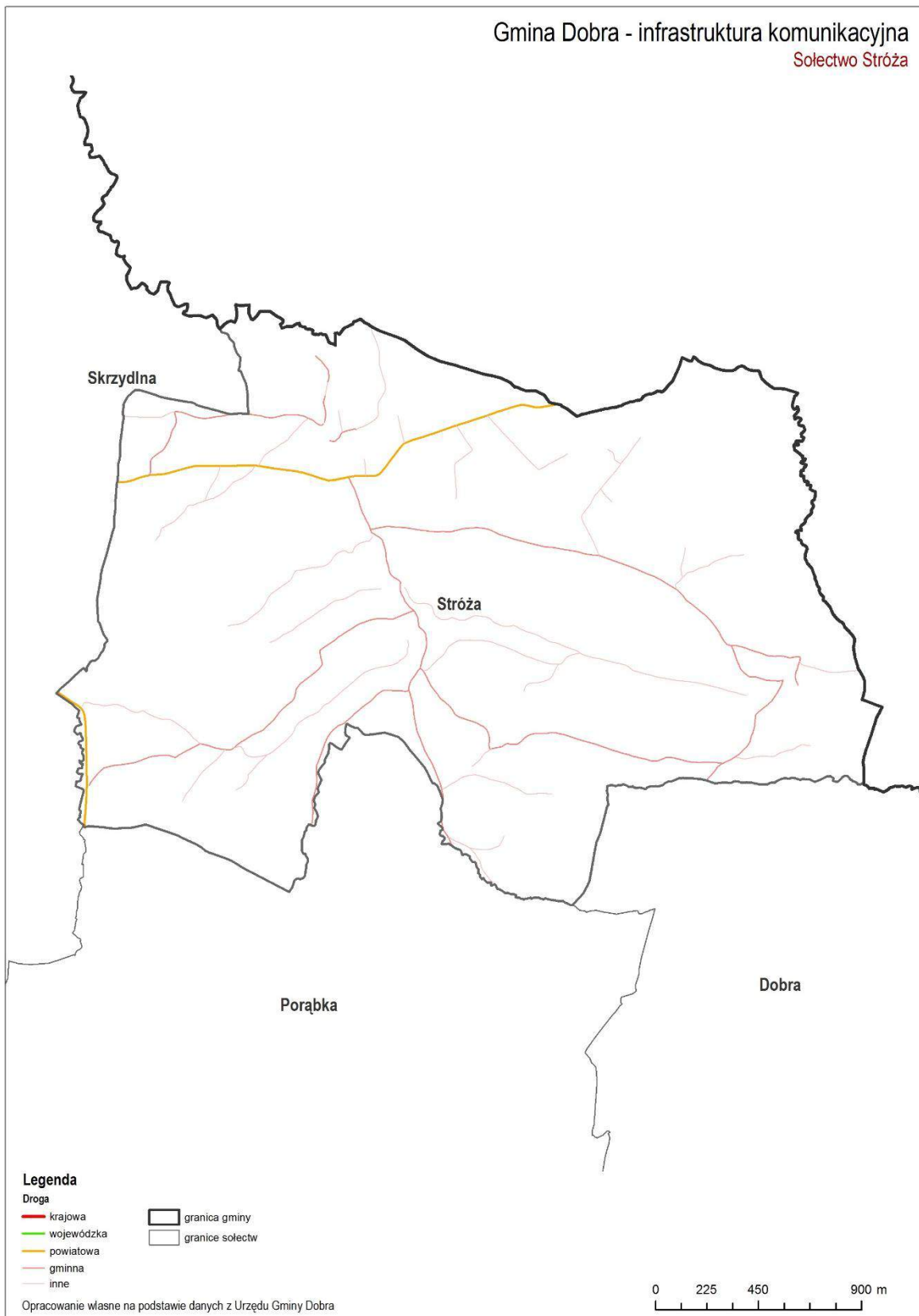
Ryc. 7. Infrastruktura komunikacyjna – Wola Skrzydlańska

Źródło: oprac. własne.

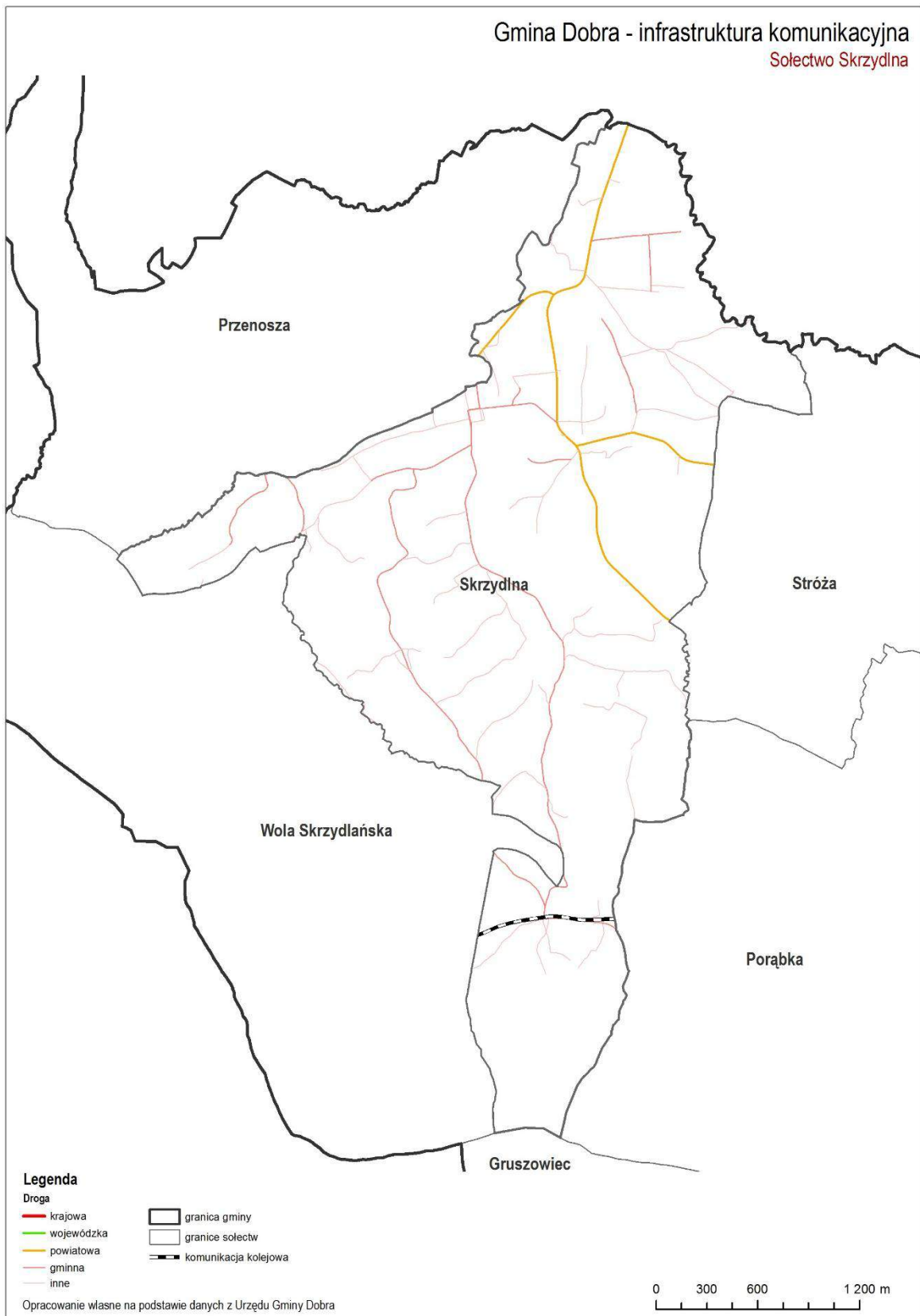
Ryc. 8. Infrastruktura komunikacyjna – Wilczyce

Źródło: oprac. własne.

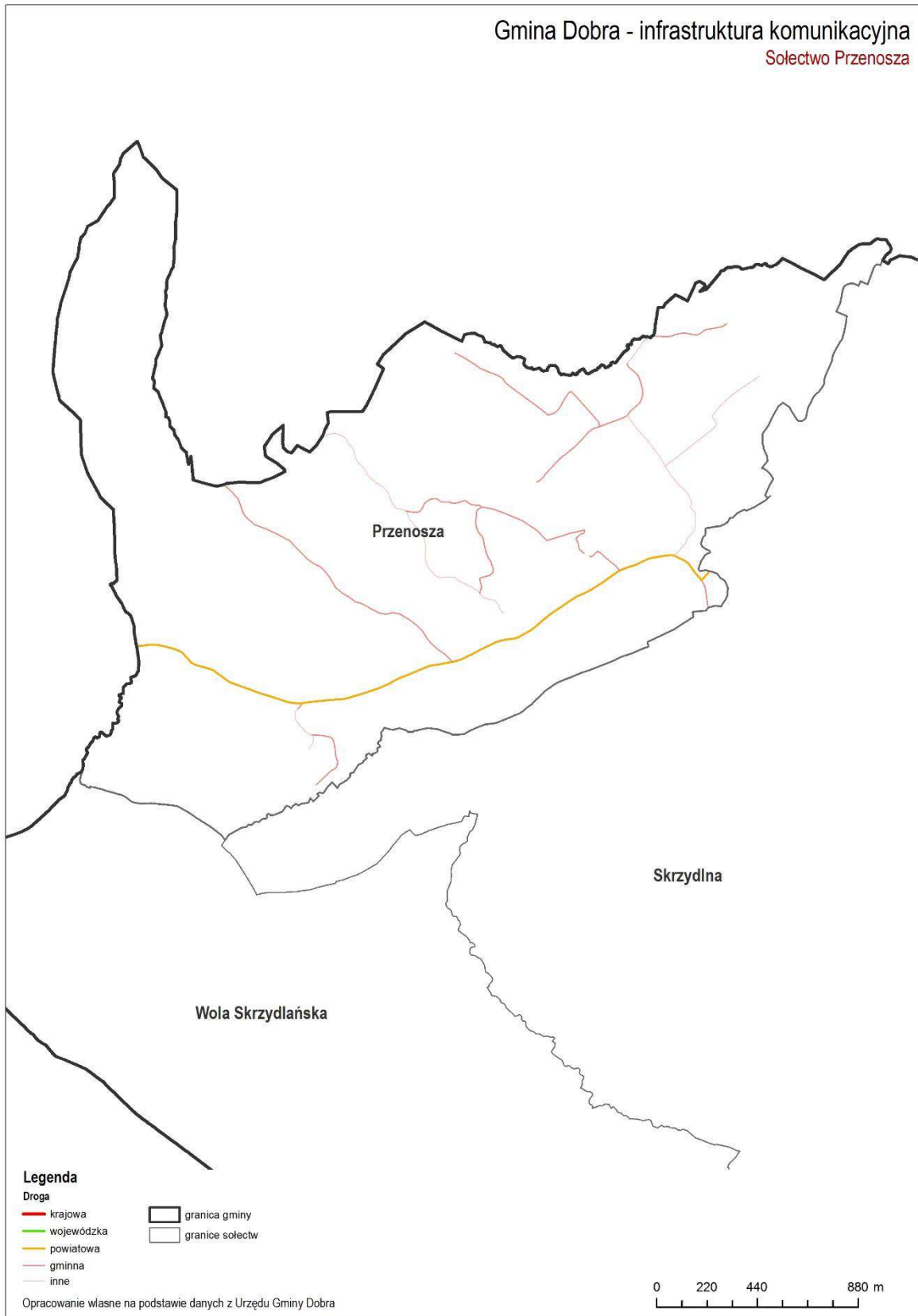
Ryc. 9. Infrastruktura komunikacyjna – Stróża

Źródło: oprac. własne.

Ryc. 10. Infrastruktura komunikacyjna – Skrzydlna

Źródło: oprac. własne.

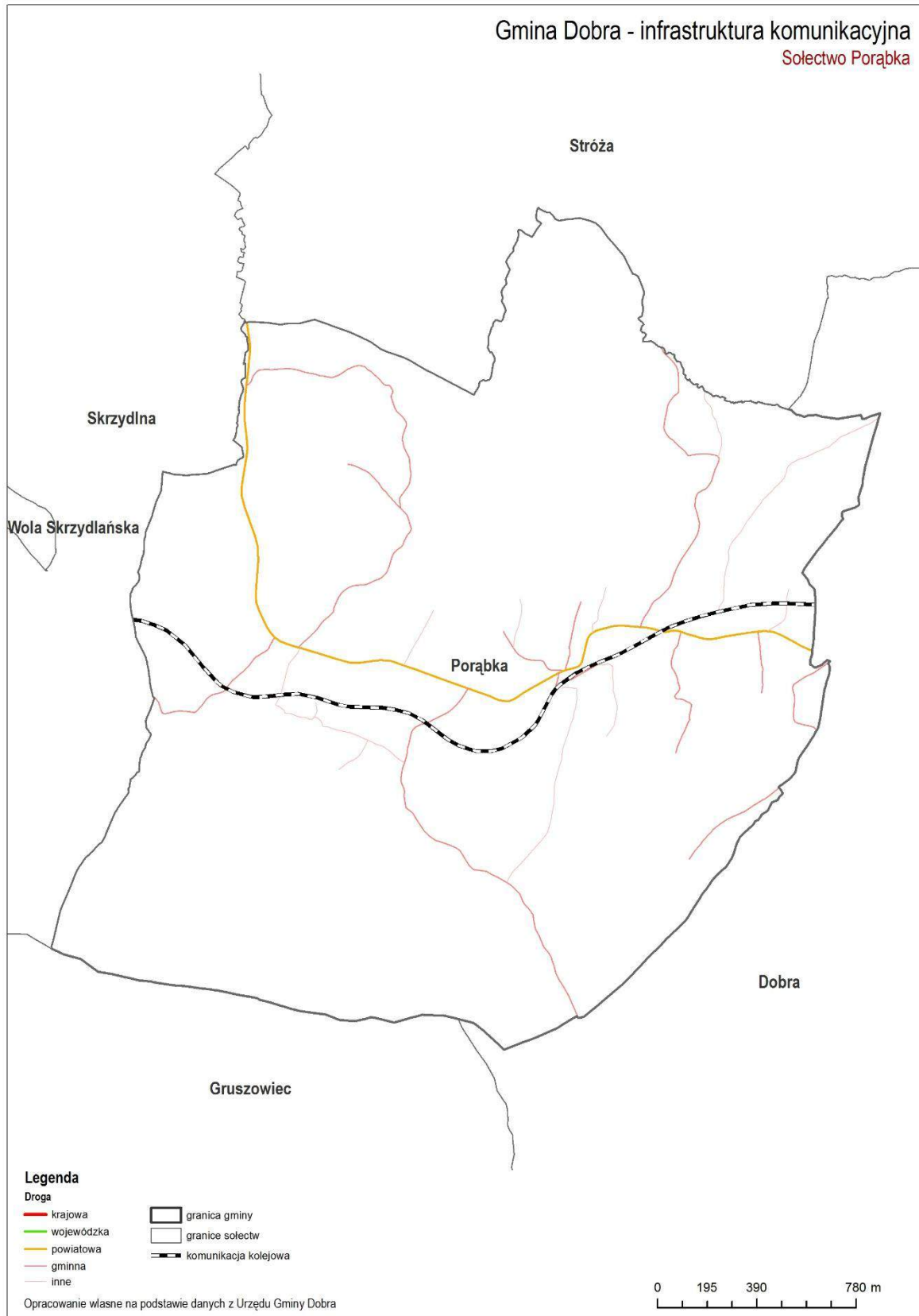
Ryc. 11. Infrastruktura komunikacyjna – Przenosza

Źródło: oprac. własne.

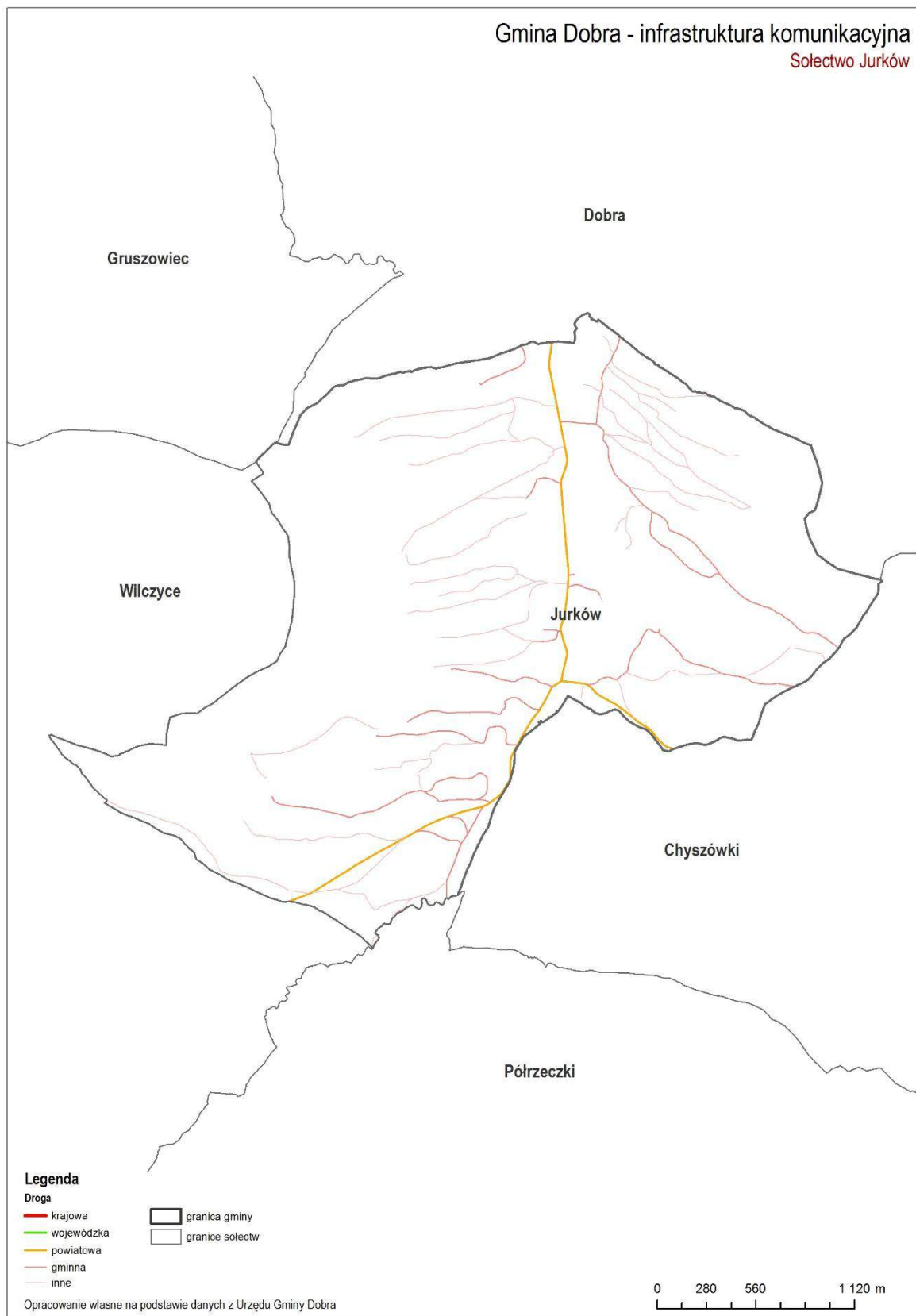
Ryc. 12. Infrastruktura komunikacyjna – Pórzeczki

Źródło: oprac. własne.

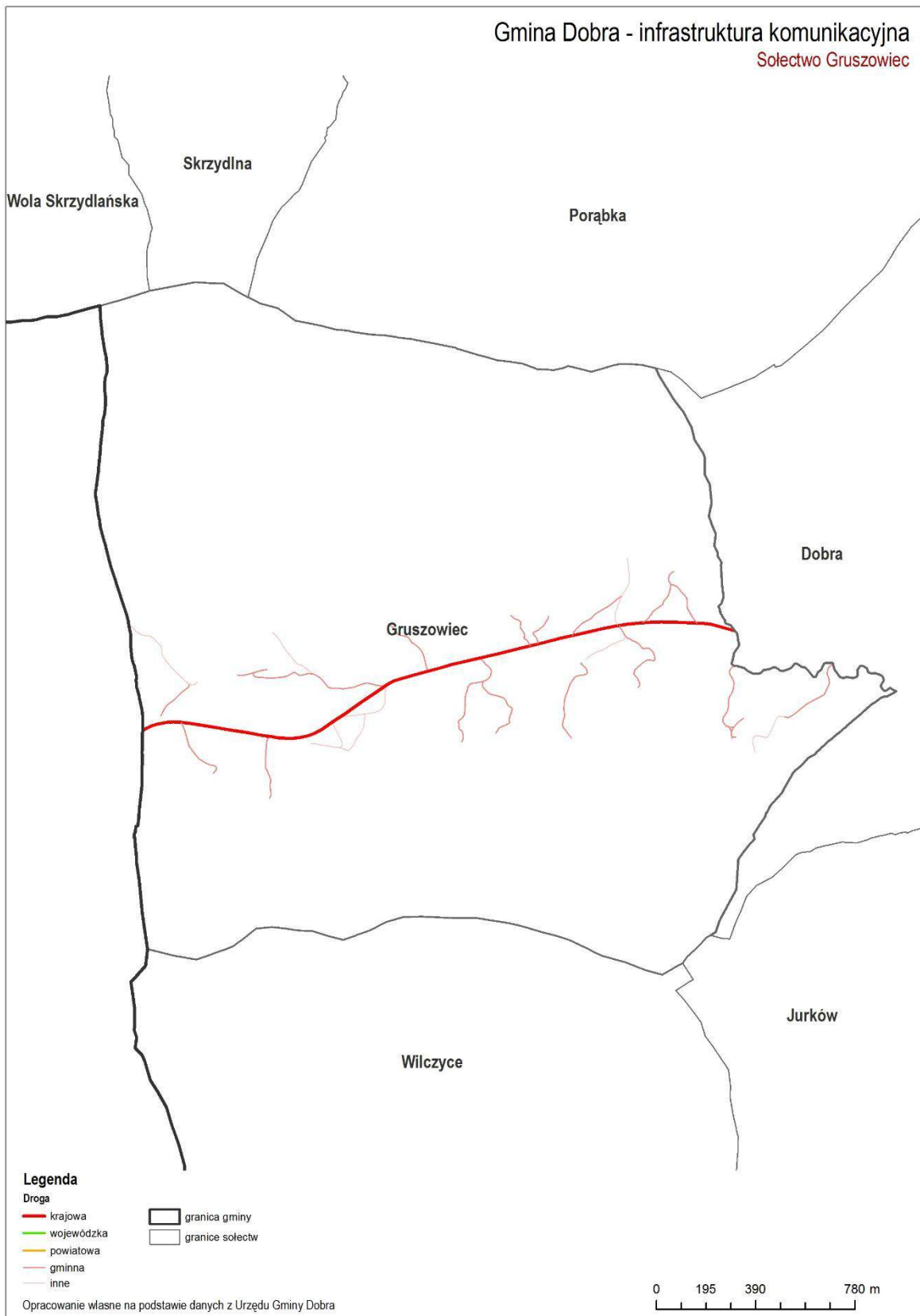
Ryc. 13. Infrastruktura komunikacyjna – Porąbka

Źródło: oprac. własne.

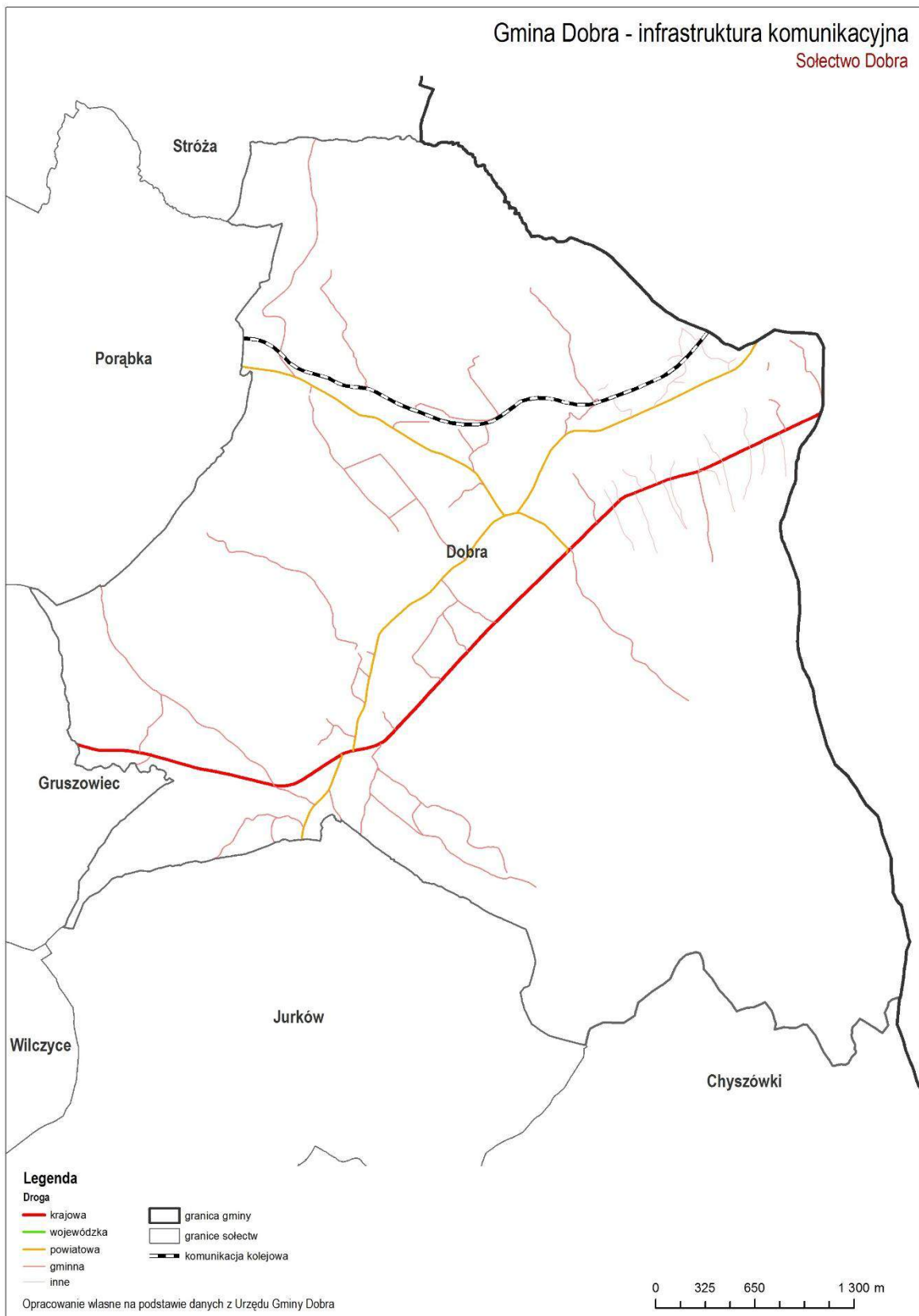
Ryc. 14. Infrastruktura komunikacyjna – Jurków

Źródło: oprac. własne.

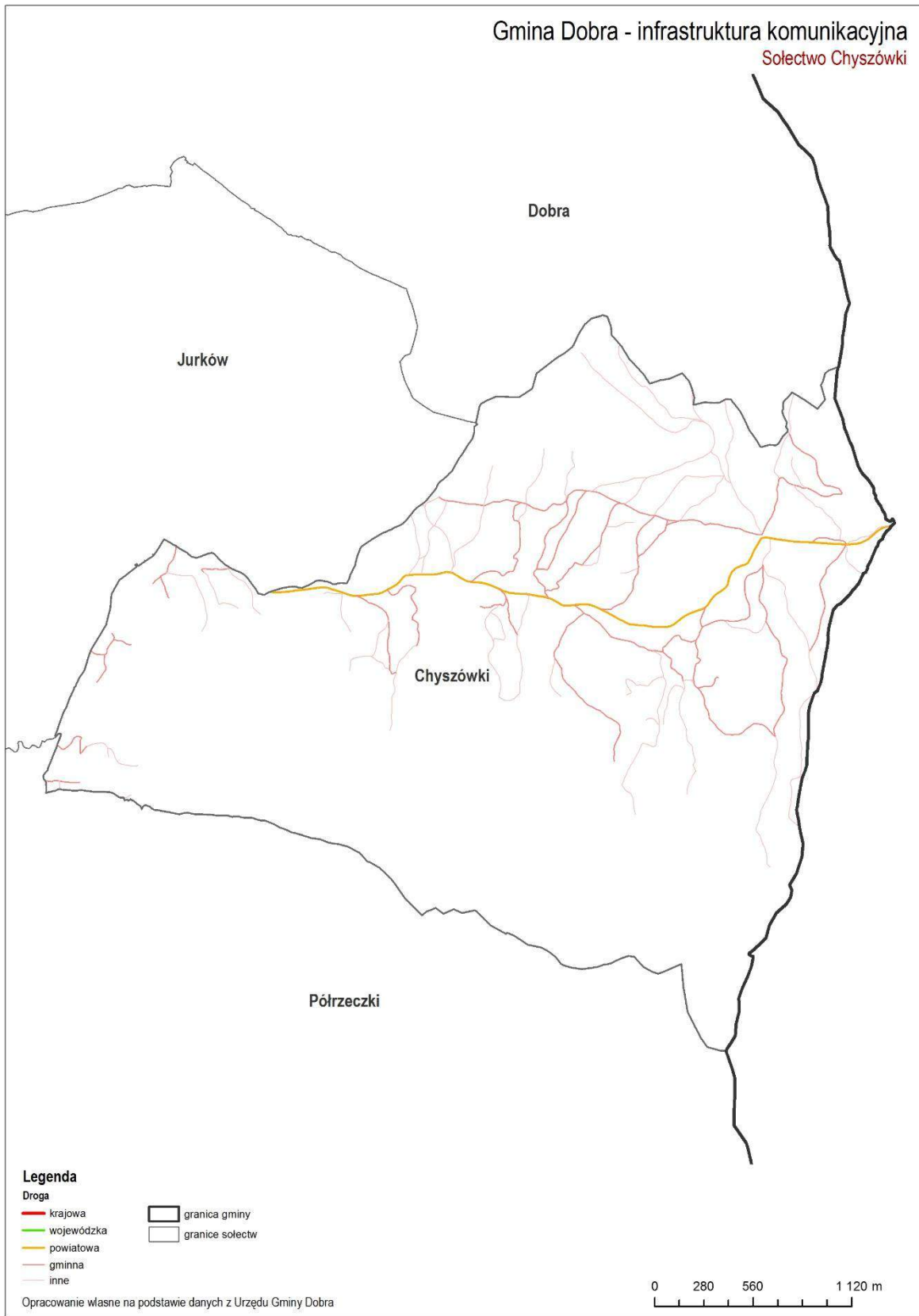
Ryc. 15. Infrastruktura komunikacyjna – Gruszowiec

Źródło: oprac. własne.

Ryc. 16. Infrastruktura komunikacyjna – Dobra

Źródło: oprac. własne.

Ryc. 17. Infrastruktura komunikacyjna – Chyszówki

Źródło: oprac. własne.

ANEKS 2

STAN TECHNICZNY TKANKI BUDOWLANEJ W GMINIE DOBRA

Dobra 2016

1. Cel opracowania

Celem opracowania jest analiza i ocena stanu technicznego tkanki budowlanej gminy Dobra. Opracowanie służy zebraniu informacji o negatywnych zjawiskach technicznych, ale również przestrzenno-funkcjonalnych.

2. Zakres przestrzenny badania

Zakres przestrzenny opracowania obejmuje wszystkie sołectwa – jednostki urbanistyczne – należące do gminy Dobra tj.: Chyszówki, Dobrą, Gruszowiec, Jurków, Porąbkę, Pótrzeczeki, Przenoszę, Skrzydlną, Stróżę, Wilczyce i Wolę Skrzydlańską.

Rys. 1. Podział administracyjny gminy Dobra

Źródło: oprac. własne.

3. Ogólna charakterystyka zabudowy gminy Dobra

Według informacji zawartych w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobra” od średniowiecza do połowy XX w. układ przestrzenno-funkcjonalny gminy Dobra ulegał przeobrażeniom w sposób ewolucyjny, zachowując zasadę ciągłości kulturowej. Istotne zmiany rozpoczęły się dopiero w II połowie XX w., a związane były ze stale zwiększającym się zainwestowaniem obszarów rolniczych, rozpraszaniem zabudowy oraz zanikiem tradycyjnych form

budownictwa. Postępujący proces rozpraszania zabudowy jest związany nie tylko z zatarciem tradycyjnego układu przestrzennego zabudowy poszczególnych wsi, ale również z urbanizacją obszarów cennych przyrodniczo. Najwięcej niekorzystnych zmian można zaobserwować w miejscowościach zlokalizowanych wzdłuż dróg tranzytowych, gdzie procesy inwestycyjne są bardziej intensywne – szczególnie w północnej części gminy charakteryzującej się lepszymi warunkami geograficznymi do gospodarowania. Tradycyjna zabudowa zagrodowa występuje nielicznie, a istniejąca często została rozbudowana bez zachowania tradycyjnego układu przestrzennego. Najwięcej zabudowy zachowało się na terenach trudno dostępnych przysiółków.

4. Wnioski – ocena ogólna

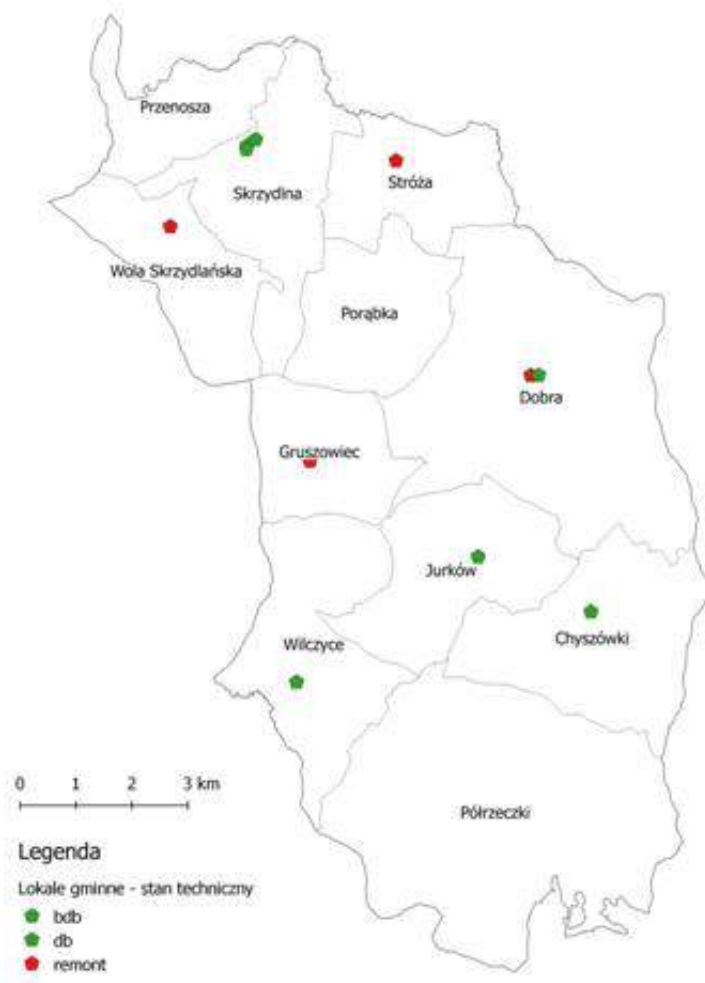
4.1. Zabudowa mieszkaniowa

Na terenie gminy Dobra nie stwierdzono występowania obszarów zdegradowanych pod względem stanu technicznego zabudowy. W każdym sołectwie dominującą funkcję pełni zabudowa mieszkaniowa, zarówno w tradycyjnej konstrukcji drewnianej jak i współczesnej murowanej. Stan techniczny zabudowy jest zróżnicowany, jednak nawet w wypadku występowania pojedynczych obiektów wymagających podjęcia prac remontowych czy konserwacyjnych tworzą one jednostkowe, punktowe przypadki.

4.2. Zabudowa użyteczności publicznej

Największa koncentracja obiektów użyteczności publicznej występuje w sołectwie Dobra, Skrzydlna, Jurków. W pozostałych jednostkach zlokalizowane są pojedyncze obiekty. Najgorszy stan techniczny stwierdzono w przypadku Domu Nauczyciela przy Zespole Placówek Oświatowych w Skrzydlniej. Obiekty stanowiące zasób gminy Dobra są poddawane okresowym przeglądom i remontom w zależności od aktualnych potrzeb i możliwości ich finansowania, o czym świadczą zestawienia wykonanych remontów przekazane przez UG Dobra.

W dokumencie Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych (z 17.01. 2014) zwrócono uwagę na problemy techniczne obiektów użyteczności publicznej. Wskazano takie niedociągnięcia jak: niedostosowanie obiektów dla osób niepełnosprawnych (Zespół Szkół Ogólnokształcących w Dobrej, Zespół Placówek Oświatowych Jurków, Szkoła Podstawowa w Chyszówkach, Szkoła Podstawowa w Wilczycach, Zespół Placówek Oświatowych w Skrzydlniej, Szkoła Podstawowa Stróża, Gminne Przedszkole w Dobrej, Szkoła Muzyczna I Stopnia w Dobrej), niewystarczające wyposażenie szkół w pomieszczenia gimnastyczne lub ich brak, potrzebę dostosowania sali gimnastycznej w Gminnym Ośrodku Kultury w Dobrej do wymagań jakie są niezbędne dla sal widowiskowych (wyciszenie, klimatyzacja, wyposażenie w scenę ruchomą lub stałą oraz krzesła), konieczność remontu i modernizacji budynków ośrodków zdrowia w Skrzydlniej, Dobrej i Jurkowie, remont budynku administracyjnego w Dobrej oraz modernizację i rozbudowę Urzędu Gminy.

Rys. 2. Gmina Dobra – lokale gminne i ich stan techniczny

Źródło: oprac. własne na podstawie danych z UG Dobra.

4.3. Przestrzeń publiczna

Przestrzeń publiczna w zależności od układu urbanistycznego poszczególnych miejscowości ma formę placu lub ulicy. Jednak w większości sołectw – szczególnie tych mniej zurbanizowanych o typowo rolniczym charakterze – jedyną przestrzeń publiczną stanowi droga publiczna czy przestrzeń przy obiekcie sakralnym lub oświatowym. Najbardziej czytelny układ przestrzeni publicznej jest w Dobrej, Skrzydziej i Jurkowie, co jest związane z rangą tych miejscowości w układzie przestrzenno-funkcyjnym całej gminy. Tam też obecność przestrzeni publicznych jest najbardziej pożądana z uwagi na ich znaczenie społeczne. Przestrzenie te posiadają ogromny potencjał, wymagają jednak interwencji w jakość zagospodarowania i wyposażenia – również w zakresie wartości społecznej tych przestrzeni dla mieszkańców.

Tab. 1. Analiza i ocena jakości zagospodarowania przestrzeni publicznej

Lp.	Sołectwo	prze- strze- ń publiczna	Przykłady	Ocena jakości zagospodarowania (skala 1-10; 10 – ocena max.)		
				Czytelność układu	Stan zagospodar- owania	Program funkcjonal- ny
1.	Dobra	X	Park podworski z muszlą koncertową	10	4	4
		X	Centrum handlowo – usługowe bez wyraźnej struktury urbanistycznej	4	3	5
2.	Skrzydlna	X	Dawny plac targowy	10	2	5
		X	Plac z parkiem	10	4	5
		X	Park przy zabytkowym dworze	6	3	2
3.	Jurków	X	Centrum	4	3	4
4.	Przenosza	X	Amfiteatr przy Domu Ludowym	5	4	4
5.	Stróża		brak	nie dotyczy		
6.	Porąbka		brak	nie dotyczy		
7.	Wilczyce		brak	nie dotyczy		
8.	Gruszowiec		brak	nie dotyczy		
9.	Wola Skrzydlańska		brak	nie dotyczy		
10.	Chyszówki		brak	nie dotyczy		
11.	Potrzczyki	X	Przestrzeń przy kaplicy i szkole	2	3	3

Źródło: oprac. własne.

5. Analiza i ocena szczegółowa sołectw

5.1. Chyszówki

		<p>Sołectwo: Chyszówki Gmina Dobra, pow. limanowski</p> <p>Pow. 1043 ha 9,5 % pow. ogólnej gminy Zab. mieszkaniowa Zab. usługowa</p>
CHARAKTERYSTYKA TKANKI BUDOWLANEJ / ZABUDOWA MIESZKALNA		
<p>Geneza Osadnictwo - wołoskie XVI w. Tradycyjny krajobraz wiejski z zabudową w dolinie potoku, terenami uprawnymi o podziale łąkowym, zamkniętymi kompleksami leśnymi w partiach szczytowych wyniesień.</p>		

Tradycyjny plan wsi, charakter przysiółkowy zabudowy.

Struktura przestrzenno- funkcjonalna

Zabudowa mieszkalna tradycyjna drewniana zlokalizowana wzdłuż głównego ciągu komunikacyjnego. Zabudowa mieszkalna murowana stanowi uzupełnienie tradycyjnej drewnianej tkanki zabudowy bez czytelnej kontynuacji i nawiązania do cech tradycyjnych form architektonicznych.

Ogólna ocena stanu technicznego tkanki budowlanej

Stan techniczny tkanki budowlanej wsi Chyszówki został oceniony na podstawie wizji lokalnej jako dobry, ale wymagający podjęcia działań konserwacyjnych niezbędnych szczególnie w przypadku zabudowy drewnianej stanowiącej cenny zasób tradycyjnej architektury drewnianej.

Widok na główny trakt komunikacyjny

Zabudowa drewniana

BUDYNKI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

lp	Fotografia	Nazwa obiektu	Ocena stanu tech.
1.		Szkoła Podstawowa wraz z lokalem mieszkalnym (zasób mieszkaniowy Gminy Dobra)	Dobry (prace remontowe w lokalu mieszkalnym wykonane w 2011-2012 r.)
2.		Kaplica pw. Św. Józefa Robotnika	dobry

OBIEKTY USŁUGOWE

Stadnina koni

Sklepy spożywczo-przemysłowe (2)

5.2. Dobra

		<p style="text-align: right;">Sołectwo: Dobra Gmina Dobra, pow. limanowski</p> <p style="text-align: right;">Pow. 1999 ha 18,3 % pow. ogólnej gminy Zab. mieszkaniowa Zab. usługowa</p>
--	--	---

CHARAKTERYSTYKA TKANKI BUDOWLANEJ / ZABUDOWA MIESZKALNA

Geneza

Dobra stanowi jednostkę osadniczą o wiodącej funkcji mieszkaniowej i usługowej skoncentrowaną wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych.

Struktura przestrzenno-funkcjonalna

Zabudowa mieszkalna murowana z uzupełnieniami obiektów drewnianych stanowi dominującą funkcję i formę w strukturze przestrzenno-funkcjonalnej Dobrej. Wysokość zabudowy nie przekracza 2 kondygnacji nadziemnych z poddaszem użytkowym. W zakresie infrastruktury społecznej na obszarze Dobrej znajdują się trzy obiekty oświatowe, ośrodek zdrowia (Samodzielny Publiczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej), dwa kościoły z plebanią i kapliczką, ośrodki pomocy społecznej oraz placówki kulturalne do których zaliczono Gminny Ośrodek Kultury, Bibliotekę gminną, Muzeum Parafialne zlokalizowane w jednej z sal nowej świątyni. Do najważniejszych obiektów handlowo-usługowych można zaliczyć: Bank Spółdzielczy w Limanowej, Oddział w Dobrej, Urząd Pocztowy, Punkt Informacji Turystycznej, Gminną Spółdzielnię "Samopomoc Chłopska". W Dobrej zlokalizowane są dwa boiska sportowe zlokalizowane w sąsiedztwie obiektów oświatowych. Najważniejszymi przestrzeniami publicznymi Dobrej są Park Podworski z amfiteatrem oraz przestrzeń pomiędzy zlokalizowaną pomiędzy placówkami oświatowymi i obiektami sakralnymi.

Ogólna ocena stanu technicznego tkanki budowlanej

Stan techniczny tkanki budowlanej Dobrej został oceniony na podstawie wizji lokalnej jako dobry. Zabudowa mieszkaniowa w przeważającej części murowana. Stan techniczny zabudowy murowanej jest zróżnicowany, w kilku przypadkach wymagający podjęcia działań remontowych – stwierdzono brak obiektów wymagających rozbiórki ze względu na zły stan techniczny. Zabudowa drewniana stanowiąca cenny zasób tradycyjnej architektury drewnianej (nawet w przypadku zabudowy inwentarskiej) powinna

zostać poddana działaniom konserwacyjnym, aby nie stwarzała zagrożenia pożarowego.	
	
Widok na główny trakt komunikacyjny	Obiekt handlowo - usługowy z przestrzenią publiczną
	
Obiekty związane z przemysłem drzewnym	Zabudowa mieszkaniowa murowana i drewniana

BUDYNKI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ			
lp.	Fotografia	Nazwa obiektu	Ocena stanu technicznego
1.		Urząd Gminy Dobra Dobra 233	Stan dobry Obiekt w trakcie rozbudowy i remontu
2.		Drewniany kościół p. w. Szymona i Judy Tadeusza, konstrukcji zrębowej, zbudowany w końcu XVII w. na miejscu świątyni, która spłonęła w 1678 r.	Stan dobry
3.		Budynek plebanii po remoncie	Stan dobry

4.			Kościół w Dobrej Parafia Rzymsko – Katolicka pw. Matki Bożej Szkaplerznej	Stan dobry
5.			Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Dobrej, Boisko sportowe	Obiekt: Stan dobry Boisko: stan zły
6.			Szkoła Podstawowa, Zespół Szkół Ogólnokształcących, Gimnazjum	Stan dobry
7.			Szkoła Muzyczna I stopnia, Gminne Przedszkole nr 1 w Dobrej, Gminny Ośrodek Kultury	Stan dobry
8.			Ośrodek Zdrowia Dobra Nr 545	Stan bardzo dobry – budynek po remoncie kapitałnym
9.			Gminna Spółdzielnia "Samopomoc Chłopska"	Stan dobry
10.			OSP w Dobrej	Stan dobry

11.		Gminna Biblioteka Publiczna, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli	Stan dobry
12.		Nadleśnictwo Limanowa, Leśnictwo Łopień, Domek administracyjny Dobra	Stan dobry

OBIEKTY USŁUGOWE

Sklepy spożywcze i wielobranżowe, obiekty gastronomiczne

5.3. Gruszowiec

		<p>Sołectwo: Gruszowiec Gmina Dobra, pow. limanowski</p> <p>Pow. 506 ha 4,6% pow. ogólnej gminy Zab.mieszkaniowa Zab. usługowa</p>
---	---	--

CHARAKTERYSTYKA TKANKI BUDOWLANEJ / ZABUDOWA MIESZKALNA

Geneza

Osadnictwo - wołoskie XVI w.

Struktura przestrzenno-funkcjonalna

Zabudowa mieszkalna murowana i drewniana zlokalizowana wzdłuż głównego ciągu komunikacyjnego.

Ogólna ocena stanu technicznego tkanki budowlanej

Stan techniczny tkanki budowlanej wsi Gruszowiec został oceniony na podstawie wizji lokalnej jako dobry.

Współczesna zabudowa mieszkaniowa murowana

Zabudowa drewniana

BUDYNKI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

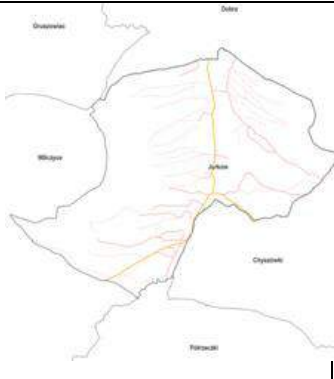
lp	Fotografia	Nazwa obiektu	Ocena stanu tech.
1.		Szkoła Podstawowa wraz z lokalami mieszkalnymi (zasób mieszkaniowy Gminy Dobra) Gruszowiec Nr 31	Dobry Modernizacja 2011-2012 (mieszkania, termoizolacja i pokrycie dachowe)

OBIEKTY USŁUGOWE

Sklep spożywczy, bary

5.4. Jurków

		<p>Sołectwo: Jurków Gmina Dobra, pow. limanowski Pow. 957 ha 8,7 % pow. ogólnej gminy Zab. mieszkaniowa Zab. usługowa</p>
---	---	--

CHARAKTERYSTYKA TKANKI BUDOWLANEJ / ZABUDOWA MIESZKALNA

Geneza

Wieś wzmiankowana w 1361 r. jako wieś szlachecka, należała do klucza dobrskiego, stanowiącego własność między innymi Lubomirskich, Małachowskich i Wodzickich. Do 1972 r. Jurków był siedzibą Gromadzkiej Rady Narodowej w Jurkowie i obejmował administracją wsie: Wilczyce, Pótrzeczkami, Chyszówkami. Wieś w dolinie Jurkówki łączy się: w dolnej części z Dobrą, w górnej części z Pótrzeczkami, od wschodniej z Chyszówkami, od północno - wschodniej z Łopieniem (951 m), od zachodu z Ćwilinem (1060 m), od południowego - wschodu z Mogielicą (1171 m).

Struktura przestrzenno- funkcjonalna

Jurków jest trzecim pod względem hierarchii ośrodkiem usług publicznych. Poza obszarem centrum ma typowo rolniczy charakter. Większość jego obszaru zajmują łąki, na których hodowane jest bydło mleczne oraz sady i plantacje owoców. Gospodarstwa są niewielkie, a należące do nich grunty znacznie rozdrobnione i oddalone od zabudowań. Zabudowa mieszkaniowa, w znacznej części murowana, zlokalizowana jest wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Jurków ma wykształcone centrum z niewielką przestrzenią publiczną (plac zabaw) wokół obiektów publicznych. W Jurkowie działają następujące instytucje i zakłady, w których znajdują zatrudnienie mieszkańcy: Zespół Placówek Oświatowych (gimnazjum, szkoła podstawowa, przedszkole, biblioteka), Urząd Pocztowy, Wiejski Ośrodek Zdrowia, Punkt Skupu Owoców i Warzyw, Punkt Apteczny, Punkt Kasowy Banku Spółdzielczego, kilka sklepów spożywczych i spożywczo-przemysłowych, dwie placówki gastronomiczne, zakład produkcji ziemi kwiatowej, kilka zakładów stolarskich, firm transportowych i budowlanych.

Ogólna ocena stanu technicznego tkanki budowlanej

Stan techniczny tkanki budowlanej Jurkowa został oceniony na podstawie wizji lokalnej jako dobry.

			
Widok na centrum Jurkowa	Zabudowa mieszkaniowa drewniana i murowana		
BUDYNKI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ			
lp	Fotografia	Nazwa obiektu	Ocena stanu tech.

1.		Przedszkole Gminne, Szkoła Podstawowa, Gimnazjum Publiczne, Biblioteka publiczna (Filia Biblioteki w Dobrej)	Stan dobry (prace remontowe w lokalu mieszkalnym wykonane 2011- 2012)
2.		Kościół p. w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy	Stan dobry
3.		Ośrodek Zdrowia w Jurkowie, Filia Samodzielnego Publicznego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Dobrej	Stan dobry
4.		Ochotnicza Straż Pożarna	Stan dobry
OBIEKTY USŁUGOWE Sklepy spożywczo-przemysłowe, obiekty gastronomiczne.			

5.5. Porąbka

		<p>Sołectwo: Porąbka Gmina Dobra, pow. limanowski</p> <p>Pow. 668 ha 6,1 % pow. ogólnej gminy Zabudowa mieszkaniowa</p>
--	--	--

CHARAKTERYSTYKA TKANKI BUDOWLANEJ / ZABUDOWA MIESZKALNA

Geneza

Wieś Porąbka położona jest na wysokości 480 – 500 m n.p.m. u podnóża Śnieżnicy (106 m n.p.m.). W Kronice Muzeum Ziemi Limanowskiej zapisane jest, że wieś istniała już w czasach Jana Długosza, jej dziedzicem był Ścibor Tropa.

Struktura przestrzenno-funkcjonalna

Zabudowa mieszkalna jest zlokalizowana wzdłuż głównego ciągu komunikacyjnego. Ze względu na położenie wieś ta ma charakter rolniczy. Największy obszar stanowią łąki, na gruntach ornych przeważają zboża, następnie ziemniaki i porzeczki a w produkcji zwierzęcej dominuje bydło i trzoda chlewna. Gospodarstwa charakteryzują się dużym rozdrobnieniem agrarnym, niektóre z nich mają nawet po kilka działek usytuowanych w oddaleniu od gospodarstw, co utrudnia rozwój rolnictwa towarowego.

Ogólna ocena stanu technicznego tkanki budowlanej

Stan techniczny tkanki budowlanej wsi Porąbka został oceniony na podstawie wizji lokalnej jako dobry.

Widok na główny trakt komunikacyjny
Współczesna zabudowa mieszkaniowa

Typowa zabudowa zagrodowa z rozbudową
część mieszkalnej

OBIEKTY USŁUGOWE

Sklep spożywczo-przemysłowy

5.6. Pólrzeczeki

		<p>Sołectwo: Pólrzeczeki Gmina Dobra, pow. limanowski</p> <p>Pow. 2170 ha 20,2 % pow. ogólnej gminy Zab. mieszkaniowa Zab. usługowa</p>
--	--	---

CHARAKTERYSTYKA TKANKI BUDOWLANEJ / ZABUDOWA MIESZKALNA

Geneza

Osadnictwo wołoskie - XVI w. Wędrując na północ ze swoich siedzib w Mołdawii, Wołoszczyźnie, Siedmiogrodzie, pasterze wołoscy rozprzestrzenili się na terenie Beskidu Wyspowego wypasając polany na Ćwilinie, Cietniu, Śnieżnicy. Z czasem zatracili swoje pierwotne, wołoskie cechy i stali się osadnikami.

Struktura przestrzenno-funkcjonalna

Ośrodek usług podstawowych: szkoła podstawowa, kaplica, sklep spożywczo-przemysłowy.
Zabudowa mieszkalna murowana zlokalizowana wzdłuż głównego ciągu komunikacyjnego w układzie rozproszonym bez wyraźnie ukształtowanej linii zabudowy. Charakter typowo rolniczy, obiekty publiczne

(szkoła i kaplica) zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie.

Ogólna ocena stanu technicznego tkanki budowlanej

Stan techniczny tkanki budowlanej wsi Pórzeczki został oceniony na podstawie wizji lokalnej jako dobry.

Współczesna zabudowa mieszkaniowa

Zabudowa drewniana i murowana

BUDYNKI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Ip	Fotografia	Nazwa obiektu	Ocena stanu techniczny
1.		<p>Szkoła Podstawowa (Filia)</p> <p>Pórzeczki Nr 205</p>	<p>Stan dobry</p>
2.		<p>Kaplica Świętego Jana Chrzyciela</p> <p>Pórzeczki</p> <p>Zakończenie budowy 1984</p>	<p>Stan dobry</p>

OBIEKTY USŁUGOWE

Sklep spożywczo-przemysłowy

5.7. Przenosza

		<p>Sołectwo: Przenosza Gmina Dobra, pow. limanowski Pow. 498 ha 4,6 % pow. ogólnej gminy Zab.mieszkaniowa Zab. usługowa</p>
--	--	--

CHARAKTERYSTYKA TKANKI BUDOWLANEJ / ZABUDOWA MIESZKALNA

Geneza

Pierwsze wzmianki o Przenoszy pojawiają się równocześnie z opisem wsi Skrzydlina, przedstawionej przez historyków jako miejscowość rycerska z dwoma przysiótkami. Wg przekazów historycznych, w 1296 r. miejscowości te były własnością rodu Ratołdów, a od XV w. przeszły w posiadanie Pieniążków herbu Odrowąż. Następnym właścicielem wsi był potomek moskiewskich kniaziów, historyk Antoni Szujski.

Struktura przestrzenno-funkcyjna

Zabudowa mieszkalna zlokalizowana wzdłuż głównego ciągu komunikacyjnego. Zabudowa murowana jest uzupełniona tradycyjną tkanki zabudowy drewnianej. Nowa zabudowa jest lokalizowana w układzie rozproszonym.

Ogólna ocena stanu technicznego tkanki budowlanej

Stan techniczny tkanki budowlanej wsi Przenosza został oceniony na podstawie wizji lokalnej jako dobry, ale wymagający podjęcia działań konserwacyjnych niezbędnych szczególnie w przypadku zabudowy drewnianej stanowiącej cenny zasób tradycyjnej architektury drewnianej.

Współczesna zabudowa mieszkaniowa

Zabudowa drewniana

OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ			
lp	Fotografia	Nazwa obiektu	Ocena stanu tech.
1.		Amfiteatr	Stan dobry
2.		Dom Ludowy – świetlica środowiskowa	Stan dobry Modernizacja 2010
INNE OBIEKTY			
Sklep spożywczo-przemysłowy, hodowla karp i pstrągów, boisko sportowe			
			

5.8. Skrzydlna

		<p style="text-align: right;">Sołectwo: Skrzydlina Gmina Dobra, pow. limanowski Pow. 862 ha 7,9 % pow. ogólnej gminy Zab. mieszkaniowa Zab. usługowa</p>
---	---	---

CHARAKTERYSTYKA TKANKI BUDOWLANEJ / ZABUDOWA MIESZKALNA

Geneza

Przeszłość osady sięga XIII w. Do XVI w. okolicą gospodarzył możny ród Ratołdów, później Pieniążków. Długosz nazywał wieś Crzidlina lub Krzidlina. W nowszych czasach Skrzydlina była własnością Antoniego Szujskiego – historyka. W latach 1850-1862 Skrzydlina była siedzibą powiatu. W odwet za akcje przeciwko okupacji niemieckiej mieszkańcy Skrzydliny mieszkający pod Śnieżnicą ulegli tragicznej pacyfikacji w 1944 r. Do 1972 r. Skrzydlina była siedzibą Gromadzkiej Rady Narodowej i obejmowała administracją wsie Skrzydlina, Wola Skrzydlańska, Przenosza i Stróża.

Struktura przestrzenno- funkcjonalna

Duża wieś o charakterze miasteczka. Drugi (po Dobrej) wspomagający ośrodek usługowy w gminie Dobra. Czytelny układ urbanistyczny koncentrujący najważniejsze obiekty użyteczności publicznej (Zespół placówek oświatowych, Dom Nauczyciela, remiza OSP, obiekty sakralne, ośrodek zdrowia, poczta), obiekty handlu i usług (dom towarowy, bank, sklepy i punkty usługowe), lokale gastronomiczne, obiekty produkcyjne i magazynowe, park podworski. Zabudowa mieszkalna zlokalizowana wzdłuż głównego ciągu komunikacyjnego z uzupełnieniem zabudowy tradycyjnej tkanki zabudowy drewnianej.

Na terenie Skrzydliny znajduje się dwór w Skrzydlinie powstały w XVII w. Poddany licznym przeróbkom (m.in. w XVIII w.) zatracił wiele z cech dworu obronnego (obecnie mieszkanie prywatne). Powstał on w miejscu dawnego dworu z ok. XV w.

Ogólna ocena stanu technicznego tkanki budowlanej

Stan techniczny tkanki budowlanej wsi Skrzydlina został oceniony na podstawie wizji lokalnej jako dobry, ale wymagający podjęcia działań konserwacyjnych niezbędnych szczególnie w przypadku zabudowy skupionej wokół dwóch placów stanowiących czytelny układ urbanistyczny. Pracom remontowym i konserwatorskim powinny zostać poddane budynki w historycznym układzie urbanistycznym Skrzydliny – podobnie jak obszar dawnego targu oraz przestrzeń publiczna w obrębie całego centrum.

Widok na główny trakt komunikacyjny

Tradycyjna zabudowa wokół placu targowego

			
Przestrzeń publiczna – park w Skrzydłej		Dom towarowy – zabudowa handlowo-usługowa	
BUDYNKI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ			
lp	Fotografia	Nazwa obiektu	Ocena stanu tech.
1.		Gminne Przedszkole, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II, Publiczne Gimnazjum	Stan dobry (prace remontowe w lokalu mieszkalnym wykonane 2011-2012)
2.		Dom Nauczyciela przy szkole podstawowej	Stan zły
3.		Zabytkowy kościół pod wezwaniem św. Mikołaja Biskupa	Stan zły – wymagający przeprowadzenia prac konserwatorskich
		Kościół z plebanią – Parafia św. Mikołaja w Skrzydłej	Stan dobry

		<p>Samodzielny Niepubliczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej</p>	<p>Stan dobry</p>
		<p>Budynek OSP</p>	<p>Stan zły</p>

OBIEKTY USŁUGOWE

Sklepy spożywczo-przemysłowe, apteka, dom towarowy, Urząd Pocztowy, Filia Banku Spółdzielczego w Limanowej, Oddział w Dobrej, obiekty sportowe

5.9. Stróża

		<p style="text-align: right;">Sołectwo: Stróża Gmina Dobra, pow. limanowski</p> <p style="text-align: right;">Pow. 621 ha 5,7 % pow. ogólnej gminy Zab. mieszkaniowa Zab. usługowa</p>
---	---	--

CHARAKTERYSTYKA TKANKI BUDOWLANEJ / ZABUDOWA MIESZKALNA

Geneza

Początków istnienia miejscowości należy szukać w XII w., albo i wcześniej. Odkrycia archeologiczne dowodzą, że okolice Szczyrzyca były zamieszkiwane na długo przed Chrystusem. Dowodem jest znalezienie siekierki kamiennej podczas prowadzonych wykopalisk w pobliżu szczyrzyckiego "Diabiego kamienia". Wiadomo, że Stróża była wsią prywatną tak jak Skrzydlina. Były to gniazda rycerskie, których głównym zadaniem było pilnowanie bezpieczeństwa na szlaku handlowym. Te niewielkie centra osadnicze stanowiły element struktury obronnej południowych krańców Małopolski. Przechodził tędy ważny szlak handlowy, który wiódł z Krakowa na Węgry. Jednym z pierwszych właścicieli Stróży był Rafał Świeczka herbu "Półkozic" (1440). Wieś wiele razy zmieniała właścicieli i granice. Ludwik Lazar, ostatni właściciel wsi, w 1920 r. rozparcelował posiadłość między tutejszych gospodarzy na ogólnych warunkach, sprzedał gromadę, pałac dworski i ogród z przeznaczeniem na szkołę.

Struktura przestrzenno-funkcjonalna

Zabudowa mieszkalna murowana i drewniana zlokalizowana wzdłuż głównego ciągu komunikacyjnego. Charakter rolniczy. Znaczną część obszaru Stróży zajmują sady i plantacje owoców.

Ogólna ocena stanu technicznego tkanki budowlanej

Stan techniczny tkanki budowlanej wsi Stróża został oceniony na podstawie wizji lokalnej jako dobry, ale wymagający podjęcia działań konserwacyjnych niezbędnych szczególnie w przypadku zabudowy drewnianej stanowiącej cenny zasób tradycyjnej architektury drewnianej.

Widok na główny trakt komunikacyjny

Zabudowa drewniana

BUDYNKI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Ip	Fotografia	Nazwa obiektu	Ocena stanu tech.
1.		Szkoła Podstawowa wraz z lokalem mieszkalnym (zasób mieszkaniowy Gminy Dobra)	Stan wymagający przeprowadzenia dalszych prac remontowych również pod kątem uczytelnienia historii tego obiektu (prace remontowe w

			lokalu mieszkalnym wykonane w latach 2011-2012)
2.		Kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Stróży	Stan dobry
		Ochotnicza Straż Pożarna	Stan dobry

OBIEKTY USŁUGOWE

Sklepy spożywczo-przemysłowe (2)

5.10. Wilczyce

		<p>Sołectwo: Wilczyce Gmina Dobra, pow. limanowski</p> <p>Pow. 923 ha 8,4 % pow. ogólnej gminy Zab. mieszkaniowa</p>
---	---	---

CHARAKTERYSTYKA TKANKI BUDOWLANEJ / ZABUDOWA MIESZKALNA**Geneza**

Wilczyce, podobnie jak sąsiadujące wsie Pótrzcзки i Chyszówki, założone zostały bardzo późno, bo dopiero w końcu XVI w. Kolejni właściciele klucza dobrskiego, głównie Pieniążkowie, prowadzili intensywną akcję pozyskiwania terenów pod osadnictwo poprzez trzebież lasu. Na wykarczowane tereny sprowadzali

osadników – głównie włoskich. Lustracje z 1564 i 1581 r. nie wymieniają jeszcze Wilczyc. Wspomina je dopiero Rejestr Poborowy z 1629 r. Rejestr Poborowy z 1680 r. potwierdza – jako właściciela wsi – właściciela klucza dobrskiego: księżęta Lubomirskich. Zgodnie z w/w rejestrem były tu tylko 4 zagrody z rolami. Do XVIII w. Wilczyce były niewielkim przysiółkiem Jurkowa, a nie wsią z prawdziwego zdarzenia. Wieś ta, a raczej pojedyncze rodzinne role, składała się z paru zabudowań.

Struktura przestrzenno-funkcjonalna

Zabudowa mieszkalna zlokalizowana wzdłuż głównego ciągu komunikacyjnego. Nowa zabudowa mieszkaniowa kształtowana w układzie rozproszonym. Oprócz zabudowy krajobraz Wilczyc jest urozmaicony przez budynek szkoły, drogę różańcową upamiętniającą Jubileusz 2000-lecia Chrześcijaństwa, kaplicę p. w. Św. Maksymiliana M. Kolbe.

Ogólna ocena stanu technicznego tkanki budowlanej

Stan techniczny tkanki budowlanej wsi Wilczyce został oceniony na podstawie wizji lokalnej jako dobry.

Widok na główny trakt komunikacyjny

Zabudowa mieszkaniowa

BUDYNKI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

lp	Fotografia	Nazwa obiektu	Ocena stanu tech.
1.		Szkoła Podstawowa wraz z boiskiem sportowym Wilczyce Nr 109	Stan dobry
2.		Kaplica Świętego Maksymiliana Kolbe w Wilczycach	Stan dobry

OBIEKTY USŁUGOWE

Sklep spożywczo-przemysłowy, obiekt gastronomiczny

5.11. Wola Skrzydlańska

		<p>Sołectwo: Wola Skrzydlańska Gmina Dobra, pow. limanowski</p> <p>Pow. 658 ha 6,0 % pow. ogólnej gminy Zab. mieszkaniowa Zab. usługowa</p>
--	--	---

CHARAKTERYSTYKA TKANKI BUDOWLANEJ / ZABUDOWA MIESZKALNA

Geneza

Osadnictwo wołoskie – XVI w. Tradycyjny krajobraz wiejski z zabudową w dolinie potoku.

Struktura przestrzenno-funkcjonalna

Zabudowa mieszkalna tradycyjna drewniana zlokalizowana wzdłuż głównego ciągu komunikacyjnego. Zabudowa mieszkalna murowana lokalizowana jest w układzie chaotycznej zabudowy i stanowi uzupełnienie tradycyjnej drewnianej tkanki zabudowy bez czytelnej kontynuacji i nawiązania do cech tradycyjnych form architektonicznych. Na uwagę zasługują drewniane budynki mieszkalne stanowiące cenny zasób architektury drewnianej.

Filia szkoły podstawowej została zamknięta.

Ogólna ocena stanu technicznego tkanki budowlanej

Stan techniczny tkanki budowlanej Woli Skrzydlańskiej został oceniony na podstawie wizji lokalnej jako dobry, ale wymagający podjęcia działań konserwacyjnych, niezbędnych szczególnie w przypadku zabudowy drewnianej stanowiącej cenny zasób tradycyjnej architektury drewnianej.

Nowa zabudowa mieszkaniowa

Zabudowa drewniana

BUDYNKI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Ip	Fotografia	Nazwa obiektu	Ocena stanu technicznego
1.		Szkoła Podstawowa	Stan dobry – obiekt zamknięty Prace remontowe wykonane w latach 2011- 2012

OBIEKTY USŁUGOWE

Sklepy spożywczo-przemysłowe

6. Materiały źródłowe:

- a. Wizja lokalna i inwentaryzacja obiektów,
- b. Źródło fotografii i grafik opracowania: archiwum własne,
- c. Źródło ortofotomapy : Google Earth (20.05.2016),
- d. Źródła tekstu: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra, Uchwała Rady Gminy Dobra nr XII/111/99 z dnia 28.12.1999, dane pozyskane z Urzędu Gminy Dobra, Plany rozwoju poszczególnych miejscowości,
- e. [http://bip.malopolska.pl/ugdobra\(20.05.2016\)](http://bip.malopolska.pl/ugdobra(20.05.2016)),
- f. <http://www.dobra.powiat.limanowa.pl> (20.05.2016).